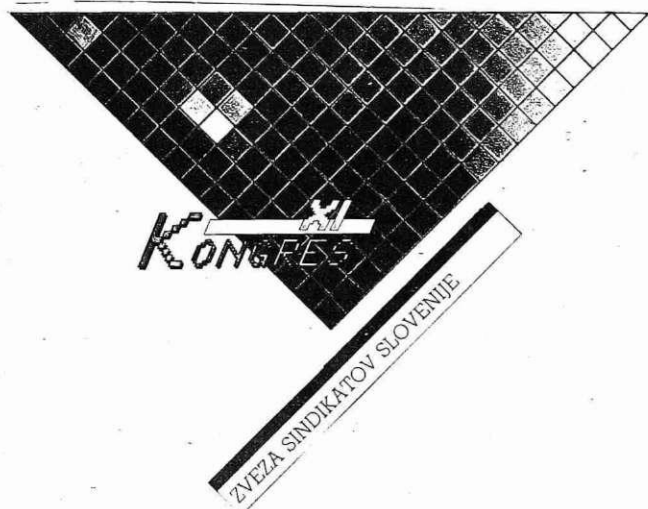

ŽELEZAR

JESENICE, 20. MARCA 1986

ŠTEVILKA 11 • XXXV

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štiri-najstrednik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnovič, tehnični urednik — novinar Dare Bradakja, lektorica — novinarica Veronika Osredkar, novinar — fotoreporter Borut Grce, administracija — Marija Lužnik in Mira Keserović. Naslov: Uredništvo Železarnja, SOZD SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, 25-19, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

21. IN 22. MAREC 1986
KULTURNI DOM
IVANA CANKARJA
LJUBLJANA

Složno (foto B. Grce)

Pred referendumom

Po dolgotrajnih pripravah smo se dogovorili, da na referendumu 27. marca izrazimo svojo odločitev o sprejetju enega najpomembnejših samoupravnih sporazumov. Priprave so bile temeljite, tako da smo pogosto zahajali in se oddaljevali od osnovnega cilja, ker smo želeli razčisti podrobnosti, ki so sicer gotovo pomembne za vsakega posameznika, otežujejo pa odločitev o skupnem cilju. Izdelane so bile brezštevne analize in primerjave. Vsak je lahko primerjal svoj osebni dohodek po sedanjih in novih merilih. Tu smo sicer našli na čer, ki bi ob trmastem vztrajanju lahko potopila ladjo, na kateri plujemo. Zato smo skušali z dodatnimi pojasnjenji zbiti situacijo, da bi prispeli do željenega cilja. Izkazalo se je, da se velika večina strinja s pristopi, ki smo si jih začrtali v sporazumu, in tudi metodologija nam je po zbranih mnenjih kar všeč. Spoznali smo, da so težave predvsem v priznavanju vrednotenja. Ta pojav sploh ni presenetljiv, saj vsak ob koncu vendarle želi najti zase najboljše, kar je v danih okoliščinah mogoče. Priznavamo dogovorjena vrednotenja posameznih vplivov in obremenitev. Priznavamo razlike med posameznimi nalogami ali skupinami nalog in opravil. To pa je tisto, kar smo opredelili v sporazumu in metodologiji, torej se opredelimo do teh dveh dokumentov, da bomo sploh lahko nadaljevali razčiščevanje podrobnosti.

Nečesa se moramo ves čas zavedati. Sredstva za delitev osebnih dohodkov je treba najprej ustvariti. Pri tem moramo spoštovati družbene dogovore o delitvi sredstev za osebne dohodke. Ti dogovori pa nam ob večjih ustvarjenih sredstvih omogočajo tudi več delitve.

Veliko vprašanj je vezanih na primerjalne izračune. Pogosto je slišati celo vprašanje, zakaj v preteklih mesecih nismo delili tolikšne osebne dohodke, kot jih kažejo primerjave. Pri tem hote ali ne hote pozabljamo na dve dejstvi.

Prvo je, da smo s pripravami na novi sistem delitve osebnih dohodkov zamujali več, kot smo pričakovali in načrtovali. Medtem je inflacija neusmiljeno napredovala. Hočeš nočeš, na nek način smo ji morali slediti tudi z osebniimi dohodki. Te smo ustvarili tako, da smo si postavljali cilje, hkrati pa tudi v dokaj pogostih in kratkih presledkih povečevali osnove za izračun osebnega dohodka. Tako povečana osnova, prevedena v nov sistem z novim načinom obračunavanja različnih dodatkov, prav gotovo daje popačeno sliko.

Drugo dejstvo pa je, da mora novi sistem prinesiti tudi boljše delo in s tem večji dohodek. Iz tega pa naj bi upravičeno izhajal tudi večji del sredstev za osebne dohodke.

Izračun tudi ne predvideva po sedanjem načinu izplačanih kvartalnih in letnih poravnjav osebnih dohodkov, na katere smo se v preteklem letu navadili.

Precej pripomb je tudi k razlikam v povečani vrednosti osebnih dohodkov po novem obračunu. Tudi tu moramo razumeti nekaj dejstev. Prvič — narejen je šele prvi primerjalni izračun, ki ne more biti dokončno merilo. Drugič — v sporazumu smo se jasno dogovorili, da si želimo pravičnejših in dogovorjenih razmerij, ne pa uravnilovke, ki ne stimulira boljše in kreativnejše dela. Izplačani osebni dohodki v preteklem letu kar lepo kažejo, da smo s politiko stalnega izravnavanja dosegli stanje, ki ni več normalno. Spoštujemo vsako delo, hkrati pa se moramo zavedati, da nekatere naloge zahtevajo večje napore ali pa več odgovornosti, ki se ob koncu čimne ali tedna ne konča.

Prav gotovo ni prav, da se poskušajo manjše skupine vzadnjem trenutku oprijeti rešitev, ki jim niso v čast in ne vodijo k enotni rešitvi. Dosedanje delo arbitražne komisije je že doživelo priznanje in prepričan sem, da bo komisija tudi v prihodnje sposobna ločiti upravičeno zahtevo od pretiravanja.

Razvojni koncepti Železarnje, ki smo jih z referendumom potrdili na začetku leta, obetajo boljši gospodarski položaj Železarnje. Izkoristimo torej vse možnosti in na bližnjem referendumu odločajmo na osnovi treznega premisleka.

Predsednik poslovnega odbora
Boris Bregant

INOVACIJSKA DEJAVNOST V PRETEKLEM MESECU

V februarju so odbori za gospodarstvo na petih sejah obravnavali devet predlogov tehničnih izboljšav, koristnih predlogov in idej, jih pozitivno ocenili in odobrili. Skupni prihranek oziroma koristi znašajo 6.378.155 dinarjev, zato je trinajst novatorjev prejelo 348.620 dinarjev posebnih nadomestil ali 5,5 odstotka od ugotovljenih koristi.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Avtorju Maksu Rovanu je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za izdelavo zaščitne zavesne na osmih ogradjah proge premera 320. Z zaščitno zaveso je avtor preprečil zlom valja, tak način varovanja pa dovoljuje tudi vse potrebne posege med obratovanjem.

Avtorju Janku Groharju je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za izdelavo ravnalca zank na krož-

nem vodilu proge premera 270. Avtor je preprečil zavezovanje zank v krožnem vodilu in kanalu ter tako odpravil zastoj in nastajanje izmečka.

Avtorjema Avreliju Ravniku in Jaku Šrancu je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za izdelavo prenosnih plinskih gorilnikov za sušenje peči po generalnem remontu. Izdelala sta nove gorilnike na zemeljski plin, tip JA-RA. Gorilniki so pregledljivo vezani z gumijastimi cevmi, v peč se namestijo skozi vrata peči.

USPEŠNA PRODAJA V FEBRUARJU

S prodajo in storitvami prevallanja v višini 30.985 ton smo v februarju presegli družbeni načrt prodaje za 5 %, nekoliko višji operativni program pa za 2,6 %. Močno smo zaostali za načrtovanimi storitvami prevallanja, saj smo od načrtovanih 2.000 ton realizirali 201 tono, kar je le 10 % načrtovane višine.

Vrednost prodanih izdelkov vključno s storitvami prevallanja je v februarju znašala 8.155 milijonov dinarjev in je bila zaradi zaostankov za načrtovanimi prodajnimi cenami za 12 % manjša, kot je predvideval družbeni načrt. To je na začetku leta ob visoki stopnji inflacije, s katero se srečujemo v našem gospodarstvu, povsem običajno. Operativni program, ki upošteva dejansko doseganje prodajnih cen, pa je bil presežen za 5 %. Storitvene TOZD v februarju niso dosegale načrtovane realizacije, zato skupna zunanja realizacija v višini 8.323 milijonov dinarjev za planirano višino zaostaja za 13 %. Struktura prodanih izdelkov je bila boljše kot v istem mesecu lani.

Gledano po posameznih TOZD so količinski operativni program dosegli oziroma presegle TOZD Valjarna žice in profilov za 1 %, Valjarna debele pločevine za 8 %, Hladna valjarna Bela za 2 %, čeprav je bil operativni program od družbenega načrta večji zaradi izpada storitev prevallanja. Operativni program v Žičarni je bil dosežen 100 %. V Profilarni so ga presegli za 49 %, v Vratnih podbojih za 40 %, Žebljarni za 30 %. V TOZD Profilarna je bil operativni program bistveno nižji od letnega plana zaradi pomanjkanja naročil. V primerjavi z letnim planom pa je bil večji zaostanek v TOZD Profilarna, za 20 %. Za načrtovano količino prodaje so

(Nadaljevanje na 2. strani)

TOZD ŽEBLJARNA

Avtorjema Leonu Mesariču in Danici Benedik je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za uporabo večjih kontejnerjev za prevoz žebeljv v ZDA. V večje kontejnerje je mogoče naložiti dve paleti več kot v prejšnjih ali 4.490 kg. Z uporabo tega kontejnerja so se znižali prevozni stroški žebeljv v ZDA.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Avtorjema Miranu Kavalarku in Darku Katrašniku je bilo odobreno prvo posebno nadomestilo za vgraditev dodatnih gorilcev za predgretje materiala na sektorju NC OMNI-MAT. Izdelala sta poseben nosilec, na katerega sta pritrdila dva gorilca. Z zmanjšanjem razdalje na 1 cm sta dosegla predgrevanje mesta rezanja na 900 °C. Zato je hitrost rezanja večja, kakovost reza pa boljša. S tem sta skrajšala čas za izdelavo kompleta pozicij.

(Nadaljevanje na 2. strani)

ŠEST TOZD PRESEGA PLAN

Po podatkih statistične službe smo do 17. marca izdelali 65.384 ton skupne proizvodnje, kar je 96,8 odstotka družbenega plana in 98,2 odstotka operativnega programa. Plan presegajo TOZD: Valjarna bluming-štekel, Valjarna žice, HV Jesenice, Vratni podboji, Elektrode in Žebljarna.

V TOZD Plavž so izdelali 6.940 ton grodlja. Družbeni plan in operativni program dosegajo le 88,5 odstotka.

V TOZD Jeklarna z 22.485 tonami vlitga jekla presegajo operativni program za 2,7 odstotka.

Do 17. marca smo prodali 16.312 ton končnih izdelkov in storitev. Družbeni plan dosegamo 86,6 odstotka, precej zmanjšan operativni program pa presegamo za 0,3 odstotka.

35 LET ŽELEZARJA

KALVARIJA PODNAJEMNIŠTVA

»Spodaj podpisani vas v ljudno prosim, da mi pomagate priti do sobe ali stanovanja.« Tako se začne eno izmed pisem, ki jih skoraj vsak dan dobivajo na oddelku za družbeni standard. Pisma so si podobna, podobne so si tudi usode naših delavcev, ki pišejo taka pisma. Če bi zbrali vse, kar jim je skupnega, bi se pismo bralo približno takole:

»Rojen sem pred petindvajsetimi leti. Na Jesenice sem prišel pred sedmimi leti in se zaposlil v Železarni. Najprej sem stanoval v samskem domu, pred nekaj leti pa sem si v domačem kraju ustvaril družino. Želez sem si ostati doma, vendar sem zaman iskal zaposlitev, zato sem z ženo in majhnim otrokom prišel nazaj na Jesenice. V začetku lanskega leta sem oddal prošnjo za stanovanje, do sedaj pa sem stanoval kot podnajemnik.

Najprej v Radovljici, kjer sem imel podnajemniško pogodbo za eno leto, vendar sem ostal le pol leta, saj sem se sprl z lastnikom, ki mi ni dovolil ogrevati sobe. Potem sem nekaj časa stanoval na Koroški Beli, pa dva meseca v Ljubljani, od koder sem se vsak dan vozil na delo. Sedaj sem spet podnajemnik na Jesenicah, neprijavljen in brez pogodbe.

Lastnik stanovanja me lahko kadarkoli postavi na cesto. Stalno bivališče imam prijavljeno drugje, kjer prav tako plačujem najemnino. Ker na naslovu, kjer dejansko stanujem in tudi plačujem nemajhno najemnino, uradno nisem prijavljen ne jaz ne žena, se ta ne more zaposliti niti dati otroka v varstvo.

To prošnjo sem napisal, ker bi rad omogočil svoji družini vsaj kolikor toliko normalno življenje.

V Železarni Jesenice imamo še vedno več kot 700 delavcev brez stanovanja. Nekateri med njimi imajo začasno bivališče, nekateri stanujejo celo v pomožnih prostorih, drugi spet v samskih domovih, ločeni od družine, precej pa je tudi takih, ki z družino živijo pri starših v utesnjenih razmerah. Nekateri pa živijo kot podnajemniki, bodisi v družbenih ali zasebnih stanovanjih.

Pogosto se delavec odloči za trnovo pot podnajemništva, da bi lahko živel s svojo družino. Nemalokrat pa kot podnajemnik stanuje v razmerah, ki so vse prej kot primerne za stanovanje. Zasebniki oddajajo v podnajem že dotrajane stanovanjske prostore, sami pa živijo v drugih krajih. Ni malo takih, ki so se specializirali za sprejemanje podnajemnikov, ki jim na tak način omogočijo

zaposlitev, potem pa jih po nekaj mesecih postavijo na cesto in sprejmejo nove. To si seveda lahko privoščijo, saj podnajemnika ne štiti noben zakon, na občinskem prijavnem uradi pa le redko preverijo resničnost podatkov, ki jih ob prijavi bivališča navede podnajemnik.

Božo Pančur z oddelka za družbeni standard, ki se vse predobro pozna stiske podnajemnikov, se jezi:

»Prijavna služba bi morala ob vsaki prijavi stalnega bivališča zahtevati soglasje lastnika stanovanja in preveriti, ali so prostori sploh primerni za bivanje. Strokovna služba je ob točkovanju stanovanjskih razmer ugotovila, da delavec, ki ima prijavljeno stalno bivališče na Cesti železarjev 18, stanuje v drvarnici. In to žal ni osamljen primer. Ne moremo si privoščiti, da bi iz svojih delavcev delali brezdomce, saj dobro vemo, kako do tega pride. Poznamo precej zasebnih in družbenih stanovanjskih prostorov, ki niso več primerni za bivanje.«

Že pred tremi leti smo se v Železarni odločili, da ne bomo več zaposlovali delavcev, ki jim ne moremo omogočiti vsaj minimalnega družbenega standarda, kamor seveda sodi tudi ustrezno stanovanje za delavce, ki se ne morejo dnevno voziti na delo. Žal pa ta odločitev ne more dati pravih rezultatov, dokler se tudi druge delovne organizacije v jeseniški občini ne odločijo za podoben ukrep.

Drugi problem so nove investicije, pri katerih seveda najprej zmanjka denarja za gradnjo spremljajoče infrastrukture in kajpak tudi stanovanj za delavce. Če ob tem nove proizvodne kapacitete planiramo s predpostavko, da je treba zaposliti čimveč novih delavcev, se vrtimo v začaran krog, iz katerega ni izhoda.

Božo Pančur pravi: »Ob vsaki novi investiciji bi morali zgraditi vsaj toliko novih stanovanj, kolikor bo investicija dala novih delovnih mest. Poleg tega pa bi se morali odločiti za policentrični model razvoja: nove proizvodne kapacitete bi morali graditi tam, kjer je dovolj delovne sile, saj bi na ta način potrebovali bistveno manj sredstev za spremljajočo infrastrukturo.

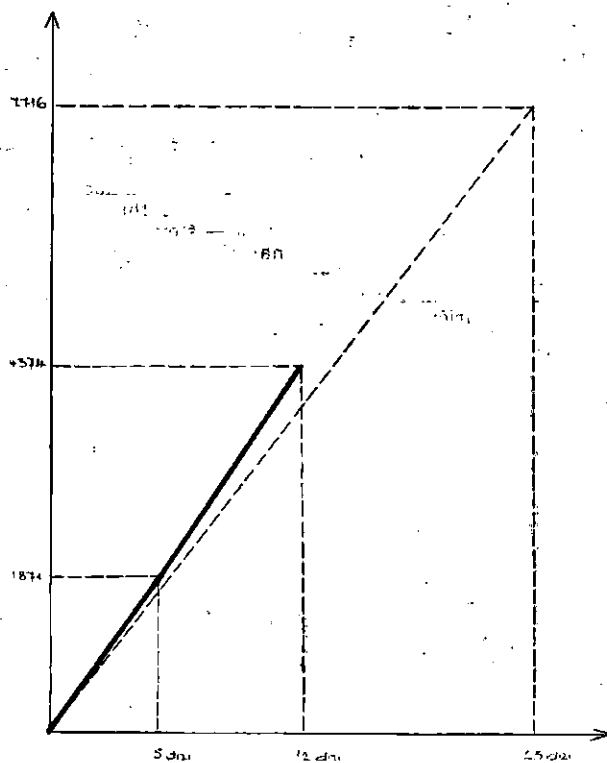
Tudi dosedanji način financiranja stanovanjske gradnje je neustrezen, saj se sredstva za stanovanjsko gradnjo izločajo iz čistega dohodka. To pomeni, da temeljne ali delovne organizacije, ki poslujejo z izgubo, teh sredstev pač ne prispevajo. Bolj zanesljiv vir stanovanjskega denarja bi bil zato dohodek, čeprav je seveda res, da je tudi ta žakelj že močno načet. Vendar bi na ta način delavci s stanovanjem dobili nazaj del sredstev, ki so jih ustvarili s svojim delom.

Neurejene razmere na področju stanovanjske gradnje po svoje »urejajo« še izjemno neučinkoviti projektanti, gradbinci in ostali dobrozamerneži. Splošno navdušenje nad stanovanjskim standardom je v tesni zvezi s siceršnjim družbenim standardom, ki je kar praviloma nižji od osebnega. Pa se kljub temu še do danes nismo dogovorili, kaj naj bi družbeni standard sploh bil. Radi pozabimo, da k družbenemu standardu sodijo tudi boljše razmere na delovnem mestu, človeški prevoz na delo in z dela, počitniški domovi, kulturno preživljanje prostega časa in še kaj.

In kaj ima to opraviti s podnajemniki, boste vprašali. Sedemsto delavcev brez stanovanja, mnogi med njimi bodo morda že jutri spet na cesti, se lahko še kako krepko pozna našim poslovnim rezultatom. Večinoma so to dobri delavci, pa vendar morajo na delovnem mestu misliti tudi na druge stvari, ne le na svoje delo. In kje je rešitev? Najbrž se bo treba v jeseniški občini dogovoriti, da ne bomo več sprejemali delavcev, ki jim ne moremo zagotoviti ustreznih življenjskih razmer. Tudi prijavna služba bo morala vzeti svoje delo malo bolj zares. Podnajemništva seveda ne bomo mogli izkoreniniti drugače, kakor da vsem delavcem zagotovimo ustrezno stanovanje, za kar pa niti približno nimamo dovolj sredstev. Jeklarina 2 bo, baje, dala dva stolpca za svoje delavce. Hkrati pa bi morali v letu 1985 zgraditi 140 novih stanovanj, zgradili pa smo jih le nekaj nad štirideset. Kaže, da bo počasi že čas, da pravico (in dolžnost) do samoupravnega dogovarjanja izkoristimo tudi za to, da se začnemo dogovarjati. Tudi o stanovanjskem standardu.

Borut GRCE

DOSEGANJE SKUPNEGA CILJE POSLOVANJA V MARCU

Dvanajst dni marca je za nami. Dosegli smo 4374 milijonov dinarjev realizacije in presegamo cilj za 8,7 odstotka. Pri tem pa moramo opozoriti, da so bile z osmim marcem povišane cene izdelkov črne metalurgije. Realna vrednost naše realizacije za prvo polovico meseca torej ni tako rožnata, kot kažejo nominalni zneski. V drugi polovici meseca nas čakajo večje obveznosti, če hočemo cilj doseči tako uspešno kot v predhodnih mesecih.

Oddelek za nagrajevanje

REZULTATI SKUPŠČINSKIH VOLITEV IN VOLITEV V SAMOUPRAVNE ORGANE SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE (ČETRTEK, 13. MARCA)

TOZD/DS	SKUPŠČINSKE VOLITVE			VOLITVE V SAMOUPRAVNE ORGANE SOZD		
	Volilnih upravičencev	glasovalci	%	Volilnih upravičencev	glasovalci	%
Plavž	201	175	87,1	201	175	87,1
Jeklarina	679	595	87,6	673	590	87,7
Livarna	85	80	94,1	83	80	96,4
Valj. bl. št.	347	307	88,5	341	305	89,4
Valj. žice	155	136	87,7	152	136	89,5
Valj. deb. pl.	200	182	91,0	196	182	92,9
HV Bela	286	254	88,8	275	251	91,3
HV Jesenice	205	167	81,5	201	167	83,1
Žičarna	230	202	87,8	224	202	90,2
Profilarna	64	59	92,2	64	59	92,2
Vratni podboji	53	52	98,1	52	51	98,1
Jeklovlek	148	133	89,8	145	132	91,0
Elektrode	252	224	88,9	250	223	89,2
Žebljarna	78	70	89,7	77	69	89,7
Strojne d.	324	284	87,6	310	281	90,6
Remontne d.	524	462	88,2	507	458	90,3
Vzdrževanje	584	535	91,6	572	527	92,1
Energetika	246	222	90,2	239	221	92,5
Transport	371	307	82,7	357	302	84,6
KO-FI	304	271	89,1	303	271	89,4
K S I	356	303	85,1	356	303	85,1
E T N	495	453	91,5	491	452	92,1
Družbena preh.	185	154	83,2	184	154	83,7
S k u p a j	6372	5627	88,3	6256	5591	89,5

Po sklepu delavskega sveta TOZD Vzdrževanje in na osnovi določil Statuta TOZD razpisna komisija TOZD Vzdrževanje

RAZPISUJE

prosta dela in naloge

VODJA TOZD VZDRŽEVANJE

Poleg splošnih pogojev, predpisanih z zakonom, morajo kandidati za opravljanje navedenih del in nalog izpolnjevati še naslednje:

- da imajo visoko ali višješolsko izobrazbo,
- pet let uspešnega dela v industriji,
- da izpolnjujejo merila in kriterije, ki so opredeljeni v družbenem dogovoru o ureditvi kadrovske politike v občini Jesenice.

Mandat izbranega kandidata bo trajal štiri leta. Kandidati naj prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v zaprti ovojnici z oznako »za razpisno komisijo TOZD Vzdrževanje« v osmih dneh po objavi na naslov: SZ Železarna Jesenice, o. sol. b. kadrovski sektor, C. železarjev 8, 64270 Jesenice.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja delovne skupnosti KO-FI z dne 14. 3. 1986, v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVIJO

prosta dela in naloge v FRS

VODJA KNJIGOVODSTVA GLAVNE KNJIGE šifra 5325, U-5, 19. ktg., I oseba.

POGOJI:

- II. stopnja ekonomske fakultete,
- pasivno znanje enega tujega jezika,
- tri leta delovnih izkušenj na področju računovodstva in financ.

Kandidati naj prijavnice z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v osmih dneh po objavi na kadrovski sektor Železarne Jesenice, C. železarjev 8, z oznako »za delovno skupnost KO-FI«.

Posebne prijavnice dobite v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja

INOVACIJSKA DEJAVNOST

(Nadaljevanje s 1. strani)

TOZD ELEKTRODE

Avtorju Slavku Bizilju je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za spremembo plašča elektrode Emona. Pri izdelavi elektrodne mase za oplačenje elektrode Emona uporabljajo različne organske surovine, med njimi tudi azbest, ki je zdravju zelo škodljivo. Zaradi slabih delovnih razmer pri sejanju, polnjenju silosov in vreč, presipanju in tehtanju azbestne mase je avtor razmišljal o spremembi sestave elektrodne mase. Azbestno moko je zamenjal s kalcitom, kaolinom in leseno moko, v novi elektrodni masi pa se je zmanjšal tudi delež rutila in feromangana. S to spremembo so se izboljšale delovne razmere, pocenila elektrodna masa, odpadlo je sejanje azbestne moke.

TOZD REMONTNE DELAVNICE

Avtorjema Dušanu Thalerju in Stanetu Martinu je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za idejni predlog o izdelavi naprave za ugotavljanje kisika v plamenu. Predlagata priročno napravo, s katero bi ugotavljala vsebnost kisika v plamenu, in sicer po principu valovne dolžine vidnega ali infrardečega spektra plamena. Gre torej za napravo, s katero bi ocenili ustreznost nastavitve dotoka zraka in goriva pri vseh vrstah plamenskih gorilcev. Iz strokovnih ocen je razvidno, da bi naprava prispevala k racionalni porabi energije in je z ekonomskega vidika zelo aktualna.

Avtorju Vojku Matiju je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za izdelavo elektronskega umerjalnika za umerjanje števec pnevmatskih registriranih instrumentov. Avtor je dosegel bistveno skrajšanje časa za umerjanje števec ter izboljšanje nastavitve točnosti umerjanja.

Avtorju Janezu Brancu je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za izdelavo aparata za preizkušanje PR relejev. Aparat omogoča enostavno in hitro ugotavljanje stanja PR relejev ter bistveno krajša čas ugotavljanja okvar na interfonskih napravah.

USPEŠNA PRODAJA

(Nadaljevanje s 1. strani)

zaostale se TOZD Livarna in Valjarna blumingštel. Vrednostna primerjava z operativnim planom je dala podobne rezultate kot količinska. Operativni plan vrednosti prodaje so presegle TOZD Valjarna žice in profilov, Valjarna debele pločevine, Žičarna, Profilarna in Jeklovlek. Ostale TOZD so zaostale za vrednostjo prodaje, določeno v operativnem programu.

Primerjava letošnjih februarjskih rezultatov z doseženimi v lanskem februarju nam kaže, da so TOZD Valjarna debele pločevine, Hladna valjarna Bela, Vratni podboji, Jeklovlek, Elektrode in Žebljarna prodale več kot v istem mesecu lani, medtem ko ostale TOZD zaostajajo za rezultati prodaje lanskega februarja. Struktura prodanih izdelkov se je najbolj izboljšala v Valjarni debele pločevine (27%), Profilarni (18%) ter Vratnih podbojih (15%).

V prvih dveh mesecih letošnjega leta smo s prodajo in storitvami prevajanja v višini 60.991 ton ustvarili 15.575 milijonov dinarjev realizacije, ob upoštevanju rezultatov storitvenih TOZD pa je znašala vrednost skupne zunanje realizacije 15.908 milijonov dinarjev. Količinsko je bil načrt prodaje presežen za 2%, vrednostno pa za gospodarskim načrtom zaostajamo za 17%, zaradi zaostajanja dejanskih prodajnih cen za načrtovanimi.

Gledano po posameznih TOZD vidimo, da so v dveh mesecih letošnjega leta z družbenim načrtom postavljene programe količinsko presegli Valjarna žice in profilov, Valjarna debele pločevine, Hladna valjarna

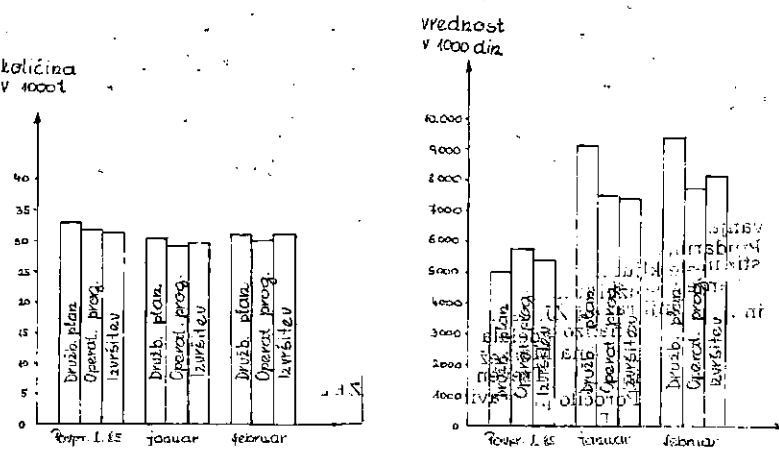
Bela, Hladna valjarna Jesenice (tu ni bil opravljen načrtovani remont, zato je preseganje razumljivo), Žičarna, Vratni podboji, Jeklovlek in Elektrode. Ostale TOZD so zaostale za načrtovano količino prodaje. Zaradi nedoseganja planskih prodajnih cen, ki so bile v povprečju za 18% pod načrtovano vrednostjo, vrednostno zaostajamo za planiranimi rezultati prav v vseh TOZD.

Kumulativni rezultati strukture prodaje nam kažejo, da je večina TOZD v letošnjih prvih dveh mesecih v primerjavi z enakim obdobjem lani izboljšala strukturo prodanih izdelkov. V poprečju je bila struktura boljša za 8,3%. Posebej izstopajo TOZD Profilarna s 34% boljšo strukturo, Valjarna debele pločevine, kjer je bila struktura prodanih izdelkov za 21% boljša, in Vratni podboji z 12% boljšo strukturo prodaje kot v prvih dveh mesecih lani. Primerjava dosežene strukture prodaje z načrtovano za leto 1986 nam ne da tako ugodnih rezultatov, saj poprečna struktura na nivoju Železarne za načrtovano zaostaja za 2,3%. Boljšo strukturo prodaje od načrtovane pa so imele TOZD Livarna (5%), Valjarna debele pločevine (3%), HV Jesenice (1%), Profilarna (8%), Vratni podboji (29%), Elektrode (4%) in Žebljarna (2%). Največji zaostanek v strukturi načrtovane prodaje je bil v TOZD Žičarna (21%), zaradi pomanjkanja ustreznih naročil in vlozka.

Doseganje načrtovane strukture in količinske prodaje sta cilja, ki nam bosta tudi v prihodnje zagotavljala uspešno poslovanje.

Polonca Marjanovič

OSNOVNA REALIZACIJA IN PREVALJANJE

POROČILO O FLUKTUACIJI V LETU 1985 (IN ŠE KAJ)

Najpomembnejši razlog, ki so ga navajali delavci, ko so zapuščali Železarno, je nezadovoljstvo z osebnim dohodkom. Drugo mesto zasedata razloga: dobil sem zaposlitev v domačem kraju in družinska situacija. V letu 1984 so bili na drugem in tretjem mestu razlogi: neustrezen odnos neposrednega vodja do delavca, delovne razmere in neustreznost delovnih nalog, glede na delavčev interes.

Ti razlogi so bili v letu 1985 nekoliko sekundarni (čeprav pomembni). Ali to pomeni, da se je situacija v podjetju precej izboljšala in da delavci težijo različni dejavniki, ki niso neposredno povezani z delovno problematiko? Empirično, v danem kontekstu in obsegu, ni moč dokazati niti izboljšanja delovnih in drugih pogojev, niti povečanja težnje po bivanju v domačem kraju in urejanju družinske situacije. K nezadovoljstvu, ki je vzrok za odhod, prispevata oba faktorja; ne vemo pa, v kakšnem razmerju. Če predpostavimo pesimističnejšo varianto z gledišča podjetja, da se delavci »raje« sklicujejo na razloge, ki niso neposredno povezani z delom, delovnim mestom ali s podjetjem kot celoto, potem ni nikakršnega razloga za zadovoljstvo. Prav mogoče je namreč, da imamo v tem primeru opraviti z »obratom« proč od delovne organizacije. K zasebnemu življenju, kjer človek vidi večjo možnost svoje osebnosti realizacije. Ni potrebno posebej poudarjati, da takšna usmeritev (ni dokazana, pa tudi ovreči je ni moč), nikakor ni v prid hitrejšemu razvoju in spremenjanju delovne organizacije.

Že nekaj let ugotavljamo, da ni mogoče biti zadovoljen z izobrazbeno strukturo fluktuantov. Odhaja vse preveč šolanih delavcev in premalo jih prihaja. V ilustracijo: kakšnih 42 % novostrežnih delavcev v letu 1985 je imelo samo osnovno šolo ali manj (15 %). To je zelo blizu 49 odstotkov že zaposlene delovne sile, ki ima osnovno šolo ali manj. Tudi pri ostalih izobrazbenih nivojih je prihod novih delavcev kvaliteten komaj kaj boljši od odhoda. Skratka: novodošli delavci komaj kaj več kot pokrijejo (kvalitativno) izgubo, ki nastane s fluktuacijo. Če ob tem upoštevamo, da je usposabljanje za opravljanje zahtevnejših del kar dolgotrajno, da tisti delavci, ki imajo namen oditi, delajo precej pod svojimi sposobnostmi (kar je ogromen strošek, ki pa nas glede na izredno nizko ceno delovne sile ne zanima kaj dosti; da o osebnem nezadovoljstvu niti ne govorimo), potem lahko rečemo, da je fluktuacija mnogo predraga, da bi jo smeli neprizadeti opazovati. (Kot je nekoč dejal dipl. inž. — edini v TOZD —, da si ga še ogledali niso, ko je odhajal; da o tem, kaj se je dogajalo z njim, preden se je odločil za odhod, ne izgubljamo besed. Če bi bil to samo en primer, bi rekli »dobro, zgodi se« ...)

Če na kratko povzamemo analizo fluktuacije: po letu 1970 je lani fluktuacija dosegla najnižjo stopnjo — 4,2 %, kar je manj od doslej najugodnejšega leta 1976 (4,6 %); povečuje se

odhod šolanega kadra; prvič po letu 1970 je več fluktuantov Slovencev (55 % — število je glede na leto 1984 naraslo za 10 %); manjša se število disciplinskih odpustov. Še vedno je največ (percentualno) disciplinskih odpustov v starosti do 20 let. Nekaj več (kot sporazumnih odpovedi) je disciplinskih odpustov, tudi v starostni kategoriji od 21 do 25 let. Po 25. letu starosti pa število disciplinskih odpustov hitro upada.

Poleg starosti na način odhoda močno vpliva tudi izobrazba: pri delavcih z višjo in visoko šolo sploh ni disciplinskih odpustov, pri delavcih s štiri letno srednjo šolo pa zelo malo. Pri delavcih z osnovno šolo ali manj pa prevladujejo odhodi po sklepu disciplinske komisije. Precej evidentno je, da je kaznovanih največ delavcev iz t. im. »neposredne« proizvodnje. Iz tega bi morda lahko sklepali, da je ta del delavske (železarske) populacije najbolj nadzorovan in najhitreje kaznovan. Ne bi pa mogli reči, da je tudi najbolj nediscipliniran. Nasprotno: nediscipliniranost, neresnost itd. se pojavljajo prav na vseh nivojih, tako v proizvodnih kot »neproizvodnih« sektorjih. In morda bi (s kančkom patetike) lahko rekli, da »neposredni« proizvajalci še največ delajo. Težko pa bi seveda trdili, da največ delajo zato, ker so npr. »po naravi« najbolj pridni. Kajti: »višje«, zahtevnejše oblike dela pri nas niso cerjene (razen deklarativno). Morda so celo nezaželeni.

Zlonamerno iztrgati citat iz knjige Problemi teorije fetišizma (avtorja M. Dolar, S. Žižek) bomo uporabili zato, da se z nekega drugega mesta osvetlimo položaj šolanih ljudi (tudi v Železarni). Žižkov kontekst je drugačen od našega. Gre pa za šolane ljudi (pri Žižku inteligenca), ki nimajo prave moči vplivanja na tok dogajanja. Še več: konstruktivne kritike nekega dogajanja s strani inteligenče in ljudi, ki ne gledajo ozko na pomembne družbene probleme, so bile pogosto označene kot »nepošteno«, »sovražno« ipd. delovanje, nosilci drugačnega mišljenja pa tako ali drugače preganjani (ŽJ pri tem ni izvzeta). Žižek pravi: »Vzemimo kot zgled te »nepoštenosti« frazo, ki jo zadnje čase, od sedanjih družbeno-ekonomskih krizi, pogosto zasledimo v naših časnikih: »sovražnik izkorišča naše napake«. Ta fraza predvsem že vnaprej blokira iskanje pravih vzrokov za sedanjo krizo, saj jih naturalizira v »napake«, do katerih je pač prišlo (»naravno« je motiti se, tudi mi smo ljudje, ki delamo napake ... » — s tem je ves problem premeščen, pravi problemi niso »napa-

ke«, ki smo jih storili mi, marveč so »sovražnik izkoristil« napake, način, kako sovražnik izkoristi te napake z namero, da bi postavilo pod vprašaj našo temeljno usmeritev« (str. 117, konec citata). To razmišljanje se konsekvентno konča z ugotovitvijo, da je zadnji cilj usmerjenega izobraževanja likvidacija inteligenče (beri kvalitativnega šolstva), ki je smatrana kot moteč, zaviralen, ne pa družbeno konstruktiven dejavnik. Takšna ideologija je tako rekoč »na kožo pisana« poprečnemu Slovincu, ki inteligenče pogosto ne mara. Pozablja, da Plemelj, Prešeren, Cankar, Milan Vidmar itd. niso sovražniki naroda, temveč najvišji vrhovi slovenskega narodnega genija. Padli smo celo tako globoko, da lahko slišimo glasove odobravanja ali pa neprizadetosti, ko nekega intelektualca zaradi njegovih stališč vlačijo po sodiščih.

Kakšno povezavo ima vse to s fluktuacijo? Ima: v širši družbi, tako kot tudi v ŽJ, zaradi nezmožnosti opravljanja svojega dela, zaradi ovir pri kreativnem delu itd., itd., vrhunski strokovnjaki iščejo »firme«, kjer bodo lahko delali. Če je ne najdemo v Sloveniji, gredo v tujino, kjer je za nekaj univerz vrhunskih znanstvenikov, strokovnjakov in umetnikov. »Nam pa to nič ni mar, le enkrat se živi«. Obrnili bomo drugim hrbet in krampali dalje.

Omenili bomo še en vidik, ki ni neposredno povezan s fluktuacijo, ima pa še kako pomemben vpliv na gibanje kadrov. To je problematika investiranja, ki se skupaj z vso problematiko revščine in zaviranja delovanja izobraževalnega in kulturnega sektorja kaže kot najbolj kritična za nadaljnji razvoj.

Celotni prihodek in njegova razporeditev v letu 1985 se v indeksih rasti giblje bolj ali manj v okvirih uradno izračunane inflacije (80 %). Tako je celotni prihodek iz Železarn Jesenice nekaj odstotkov višji od inflacije, dohodek pa je nižji. Visoko nad inflacijsko stopnjo so se povečale nekatere obveznosti iz dohodka: prispevki in davki. Slednji so se povečali po indeksu 348,6, kar je (pre) veliko povečanje, ki očitno govori v prid ekonomista dr. Jožeta Mencingerja (Mladina, 21. 2. 1986). Takole pravi: »Jasno je postalo, da ekonomska politika vse manj ve, na kakšen način naj bi stabilizirala gospodarstvo. V tem trenutku bi se lahko vprašali, ali je dolgoročni program ekonomske stabilizacije še vedno predmet ekonomske politike oziroma ali ga skuša ekonomska politika še vedno uresničevati.« (konec citata). Oguljena ekonomska resnica je namreč, da povečani davki neugodno vplivajo na rast in razvoj gospodarstva. Kaj po Mencingerju se negativno vpliva na razvoj gospodarstva: »Naraščanje proračuna ima velik direkten in indirektni vpliv na povečanje inflacije, kajti inflacija ni nič drugega kot izenačevanje tistega, kar proizvedemo, in tistega, kar potrošimo. Proračun je kategorija, ki označuje porabo družbenega proizvoda. Če se poveča, se poruši ravnotežje med proizvodnjo in potrošnjo. Če se kaka druga oblika porabe družbenega proizvoda ne odreče svojemu deležu, potem se povečanje proračuna prenese neposredno na inflacijo. Ker oblik porabe družbenega proizvoda ni veliko (potrošnja prebivalstva, investicije ter razlika med uvozom in izvozom — podč. F. T.), je jasno, da se moramo pri uravnoteženju plačilni bilanci odločiti: ali se bomo odrekli delu sredstev za potrošnja prebivalstva, delu sredstev za investicije, ali pa delu, ki ga vzame država, to je proračunu. Mislim, da je v takem primeru koristnejše, da se večjemu deležu narodnega dohodka odreče država in druge »samoupravne« institucije, kot pa da se okrnejo sredstva za investicije. Na žalost pa so se od leta 1980 do danes jemala sredstva prav investicijam« (konec citata).

Problematika, ki jo je nakazal Mencinger, je še kako pomembna za ekonomijo Železarn; navsezadnje vpliva tudi na kadrovsko področje, katerega del je tudi fluktuacija. V potrditev pravkar rečenega samo kratek citat iz Poslovnega poročila za leto 1985: »Bančni viri inflacijskim gibanjem ne sledijo, delež lastnih sredstev pa ne zadošča za investicije v teku, še bolj pa za pričetek novih, opredeljenih v planskih aktih.« (str. 31).

Problemato kulture in izobraževanja ter investiranja smo posebej poudarili, ker bodo prav te »dejavnosti« imele ključen vpliv na prihodnje gibanje v družbi (tudi na fluktuacijo in nadaljnji razvoj ŽJ, če hočete).

Analizo izdelala Liližana Markež in Franc Treven. Poročilo pripravil F. T.

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 24. DO 30. MARCA

24. marca, Vitomir GRICAR, vodja TOZD Valj. deb. pl., Jesenice, Titova 2, tel. št. 81-279.
25. marca, Jernej HOČEVAR, vodja prodaje, Jesenice, Kejžarjeva 38, tel. št. 82-118.
26. marca, Anton KELVIŠAR, vodja TOZD Žičarna, Jesenice, Cesta na Golico 16.
27. marca, Tomaž KAVČIČ, vodja TOZD Vratni podboji, Radovljica 39.
28. marca, Sašo KAVČIČ, vodja TOZD-HV Jesenice, Jesenice, Titova 85, tel. št. 81-413.
29. marca, Jože KOBENTAR, vodja kadr. sektorja, Jesenice, Hrušica 19.
30. marca, Janez KOMEL, vodja marketinga, Jesenice, Janševa 6, tel. št. 81-026.

Dežurstvo je vsak dan od 14. do 6. ure naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času doma. Ob sobotah, nedeljah, praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja opažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem ob predaji dežurstva poročati podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 24. 3.	MARJAN PINTAR	IVAN MEŽIK
TOREK — 25. 3.	EDO KAVČIČ	JANEZ FALETIČ
SREDA — 26. 3.	MARJAN ERMAN	ALOJZ VARL
ČETREK — 27. 3.	JANEZ JAKŠIČ	PAVEL ŽMITEK
PETEK — 28. 3.	ALEŠ ROBIČ	SAŠO DOLŽAN
SOBOTA — 29. 3.	ZDENKO CUND	BORUT CEGNAR
NEDELJA — 30. 3.	BOŽIDAR INTIHAR	KLAVDIJ MLEKUŽ

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 24. do 29. marca bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Alenka Kralj-Odar in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

Dispanzer za borce: od 13.30 do 14.30.
V soboto, 29. marca, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Alenka Kralj-Odar in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — Viktor Stražišar, v. dent. in II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

ZA BORCE: od 7. do 8. ure.
POPOLDNE: III. zobna ambulanta — mag. dr. Bela Gazafi.

ZA VATROSTALNO: od 15.30 do 16.30.
V soboto, 29. marca, samo dopoldne: III. zobna ambulanta — mag. dr. Bela Gazafi.

DEŽURNI V VATROSTALNI

22. in 23. marca, Anton MOHORČ, Jesenice, Kurirska 1/a, tel. v službi 83-281.

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure na delovnem mestu, v prostoru do ponedeljka do 6. ure zjutraj je dežurni dosegljiv na domu.

DEŽURSTVO V PROSTORIH DIATI

Železarni Jesenice in v drugih delovnih organizacijah v občini Jesenice poteka več akcij za pospeševanje in organiziranje množične inventivne dejavnosti. V ta prizadevanja se aktivno vključuje tudi Društvo izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav Jesenice. Ena od oblik delovanja je tudi dežurstvo v prostorih DIATI (v delavskem domu Pri Jeleni — prvo nadstropje).

Namen dežurstva je poleg vpisovanja članov, pobiranja članarine, dajanja pojasnil o delovanju društva in pravilnikov, ki urejajo inovacijsko dejavnost, tudi sprejemanje pritožb članov in pobud za boljše delo društva in hitrejšo uveljavljanje množične inovacijske dejavnosti.

Člani upravnega odbora bodo dežurni vsakih 14 dni, in sicer: 20. marca, 3. aprila in 17. aprila, vedno od 14. do 16. ure.

Novatorji, pričakujemo vas! Upravni odbor DIATI Jesenice

PREGLED ODSOTNOSTI Z DELA V FEBRUARJU

TOZD / DS	bolovanje %	dopust %	ost. odsot. %	SKUPAJ %
Plavž	5,50	11,43	0,48	17,41
Jeklarna	6,23	12,13	0,53	18,89
Livarna	6,55	16,88	0,30	23,73
Valj. bl. št.	5,53	12,15	1,15	18,83
Valjarna žice	6,02	13,84	0,91	20,77
Valj. deb. ploč.	5,43	10,35	1,01	16,79
HI. valj. Bela	6,29	9,92	1,23	17,44
HI. valj. Jesenice	8,25	12,49	0,94	21,68
Žičarna	6,38	11,39	1,12	18,89
Profilarna	4,69	7,36	1,33	13,38
Vratni podboji	8,96	10,84	0,32	20,12
Jeklovlek	7,49	11,57	0,52	19,58
Elektrode	11,20	9,56	0,29	21,05
Žebeljarna	12,22	11,67	0,36	24,25
Strojne delavnice	5,77	9,73	1,01	16,51
Remontne delavnice	6,10	7,37	0,75	14,22
Vzdrževanje	5,85	10,72	0,59	17,16
Energetika	4,19	12,32	0,45	16,96
Transport	8,04	11,76	2,00	21,80
DS KO-FI	7,83	10,83	0,43	19,09
DS K S I	8,77	12,14	1,41	22,32
DS E T N	4,17	10,80	0,71	15,68
Druž. preh.	9,30	10,76	0,82	20,88
ŽELEZARNA	6,63	11,01	0,84	18,48

DOSLEDNEJŠE IZVAJANJE PRAVILNIKA O VARSTVU IN VREDNOTENJU IZUMOV IN TEHNIČNIH IZBOLJŠAV TER DRUGIH OBLIK INVENTIVNEGA USTVARJANJA

Pravilnik o varstvu in vrednotenju izumov in tehničnih izboljšav ter drugih oblik inventivnega ustvarjanja v sedmem poglavju določa postopek za uveljavljanje predloga tehničnih izboljšav, koristnih predlogov in idej.

Predlogi se skladno z 22. in 32. členom pravilnika pripravljajo v naslednjih oblikah:

a) kot že realizirane izboljšave oz. koristni predlogi, za katere je dalo soglasje vodstvo TOZD uporabnika, registrirani v TOZD ali delovni skupnosti (najkasneje v roku enega leta po uvedbi).

b) kot nerealizirane izboljšave, predlogi, ideje, ki so toliko obdelani, da je realizacija mogoča brez dodatnih tehničnih ali organizacijskih obdelav;

c) kot ideje lahko tudi ustno. V tem primeru je komisija za inovacije v TOZD ali DS dolžna idejo zapisati in poslati OZIL-u.

Če želimo dosledno upoštevati člene pravilnika o inovacijah, bi morali vse predloge, ki so bili realizirani brez soglasja vodstva TOZD, zavrniti, to pa na prvi pogled pomeni, da bomo zaviralno nastopili proti inovacijam, po drugi strani pa le postopamo skladno s pravilnikom.

Kakorkoli pogledamo stvari, vidimo, da naš pravilnik zavezuje, da predloge, ki niso v skladu z 21. in 32. členom, zavrnemo.

Omenjeno problematiko smo obravnavali na šestankih UO DIATI ter Komisije za inovacije in novatorstvo pri IO konference OO sindikata ŽJ ter sprejeli naslednje sklepe:

1. Pri postopku za uveljavljanje predlogov tehničnih izboljšav, koristnih predlogov in idej moramo dosledno upoštevati kriterije, ki jih določa pravilnik.

2. Glede na to, da so realizirane izboljšave, ki dajejo pozitivne rezultate, a vodstvo TOZD uporabnika zanje ni dalo soglasja, predlagamo, da novatorji take predloge vseeno prijavijo, najkasneje do 1. aprila, vendar ti predlogi ne smejo biti starejši od enega leta.

3. Do 1. aprila bomo vse predloge, ki niso prijavljeni skladno s členi pravilnika, zavrnili.

Vodja oddelka:
Ivanka Petrič

ODBORI ZA GOSPODARSTVO

TOZD Hladna valjarna Bela

Odbor za gospodarstvo v TOZD Hladna valjarna Bela je na 8. seji 25. februarja (sklepe smo sprejeli na CPSI seji 11. marca) ocenil izvajanje operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje v februarju in predlog programa skupne in blagovne proizvodnje v marcu.

Januarska ocena, da bo za predvideni februarjski program zadostovala zaloga vložka, ni bila pravilna, so ugotovili, saj je vložnega materiala začelo primanjkovati, tako da je bila linija za pripravo kolobarjev skoraj brez vložka. Vse, kar jim je dobavila Valjarna bluming-štel, so sproti predelali. Ugotovili so tudi, da bi material v medfazni zalogi sicer zadostoval za izpolnitev planskih obveznosti, če ne bi imeli težav zaradi poskodb materiala. Zato, ker jim streha pušča, je bil material korodiran in potrebno ga je bilo popraviti. Težave jim je povzročalo tudi pomanjkanje električne energije. Podobne težave bi se utegnile pojaviti tudi v marcu. Pesti pa jih tudi pomanjkanje naročil. Pogodbe s ČSSR do 25. februarja še vedno niso bile podpisane. Okvirno predvidevajo, da bodo

prve količine iz ČSSR (od skupno 5000 ton) — ob sočasni dobavi našega materiala njim — dobili konec aprila.

K poslovnemu poročilu za leto 1985 odbor ni imel pripomb. Tri kose nerjavnih plošč (1000 × 2000 × 0,5 mm) je odbor podaril Lovski družini Jesenice in Hladni valjarni Jesenice za pomoč pri organiziranju športnega tekmovanja. DPD Svoboda France Prešeren je dal tri kose nekoliko debelejših plošč (0,8 mm), Gasilskemu društvu Zasijski pa dva kosa 2 × 1000 × 2000 mm. Lovski družini Jesenice je tudi predlagal, naj preostalo količino, za katero so prosili (72 plošč), kupi po maloprodajni ceni. Ker odbor ne razpolaga s finančnimi sredstvi, je moškemu pevskega odbora Društva upokojencev Jesenice predlagal, naj sporoči, kakšen material bi potrebovali. Podoben sklep je sprejel tudi v zvezi s prošnjo Športnega društva Dovje-Mojstrana, Alpska sekcija. Tudi ti morajo sporočiti, kakšen material potrebujejo, potem pa jim ga bo odbor dal toliko, kot predvideva pravilnik.

TOZD Profilarna

Odbor za gospodarstvo v TOZD Profilarna je na 8. seji 11. marca razpravljal o planu za marec in april ter o kvalitetni problematiki.

Plan za marec je bilo potrebno zaradi pomanjkanja naročil znižati s 1870 na 1450 ton. Zaradi pomanjkanja naročil tudi plana za april niso mogli potrditi. Vložni material je, kot ugotavljajo, še vedno slab (dvo-plastnost, knikavost in luskinavost). Prejeli so tudi tri reklamacije. O vzrokih zanje bodo razpravljali na naslednji seji.

OO ZSMS TOZD Hladna valjarna Bela je odbor kot pomoč za izvedbo srečelova podaril 40 kilogramov odpadnih profilov. Športnemu društvu Dovje-Mojstrana, Alpska sekcija pa (namesto finančne pomoči za trenin-ge smučarjev) okrog 300 kilogramov odpadnih profilov.

TOZD Energetika

Odbor za gospodarstvo v TOZD Energetika je na 6. seji 28. februarja obravnaval zadeve iz programa samoupravnih aktivnosti za februar, med drugim tudi predlog delitve sklada skupne porabe. Sklenil je, da »se oddelku za družbeni standard da vloga za odobritev potrebnih sredstev iz sklada skupne porabe za sodelovanje TOZD Energetika na srečanjih proizvajalcev tehničnih plinov Jugoslavije«. Sredstva naj bi dobili iz postavke »Naložbe v širši družbeni standard«.

Delavskemu svetu je predlagal odpis kompresorja ingersol v PIV energiji ter treh kompresorjev, treh elektromotorjev, odlagalne mize, risalne deske in treh merilnih instrumentov Elektroenergetiki. Predlagal je tudi, naj se vročevodni kotel Bela odproda, delavski svet pa naj sprejme sklep o novi ceni TNP (136,5 dinarjev za kilogram).

Dopisujte

SEJA ODBORA ZA SPLOŠNE ZADEVE

V četrtek, 13. marca, so se sestali člani odbora za splošne zadeve. Pri pregledu izvajanja sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so vsi izvršeni.

Obravnavali in sprejeli so predlog sektorja za ekonomiko in organizacijo — oddelka za nagrajevanje — povznanju povračil stroškov za službeno potovanje in drugih nadome-

stil, ki bremenijo materialne stroške. Predlog je bil pripravljen na osnovi sprejetih stališč komisije za družbeni standard SOZD Slovenske železarne in objavljenih zneskov poprečnih stroškov za četrto tromesečje leta 1985. Nove višine nadomestil veljajo od 1. MARCA DALJE, in sicer:

VRSTA NADOMESTILA

VIŠINA NADOMESTILA

cela dnevica	2.600 din na dan
polovica dnevnice	1.350 din na dan
znižana dnevica	970 din na dan
nočnina na osnovi računa hotela B ktg.	po računu
nočnina v gost. obratih višje ktg.	do 1.835 din na noč
nočnina brez računa	740 din na noč
montažna dela v kraju, oddaljenem nad 100 km (dnevica velja v primeru, če sta organizirana hrana in prenočišče):	
— do sedem dni	1.560 din na dan
— nad sedem dni	1.090 din na dan
dodatek za ločeno življenje	16.500 din na mesec
terenski dodatek:	
— brez prevoza	960 din na dan
— organiziran prevoz	560 din na dan
kilometrini za uporabo lastnega vozila za službeno potovanje	30.60 din za km

Dodatek za ločeno življenje se v primeru organizirane hrane in prenočišča prizna le v višini 50 odstotkov sprejetega dodatka (to je 8.250 din na mesec).

Na podlagi uredbe o spremembi in dopolnitvi uredbe o izdatkih za službeno potovanje in selitve v tujino, ki se priznavajo zveznim upravnim organom in zveznim organizacijam med materialne stroške (Uradni list SFRJ 61/85) — pravila se analogno uporabljajo tudi za organizacije združenega dela, so sprejeli začasne sklepe o spremembi pravilnika o nadomestilu stroškov za službeno potovanje in drugih nadomestil, ki bremenijo materialne stroške. Poračun se bo opravil za vsa potovanja v tujino od 1. januarja 1986 dalje.

Sektor za ekonomiko in organizacijo — oddelke za nagrajevanje je pripravil tudi predlog povišanja nadomestil za dežurstva na ravni železarne. Prisotni so predlog soglasno sprejeli. Novi višini veljata od 1. JANUARJA dalje, in sicer:

- nadomestilo za dežurstvo med tednom 2.603 din na dan
- nadomestilo za dežurstvo ob prostih sobotah, nedeljah ali praznikih 3.466 din na dan

Seznani so se s pregledom službenih potovanj v tujino v drugem polletju lanskega leta in ugotovili, da je število le-teh naraslo za približno četrtino glede na leto 1984. Vzroki so predvsem v povečanju števila reklamacij, nespoštovanju pogodbenih rokov (zaradi katerih je treba opraviti službeno potovanje), več kot polovica preseženih službenih potovanj pa je bilo opravljenih za TOZD Jeklarne.

Pri pregledu porabljenih sredstev za reprezentanco v zadnjem tromesečju leta 1985 so ugotovili, da znašajo 3.996.734 dinarjev ali 62,9 odstotka glede na plan. Porabljena sredstva glede na plan za celotno leto 1985 pa znašajo 8.981.202 dinarjev ali 141,5 odstotka. Realno so se stroški za reprezentanco povečali za 2%.

Obravnavali so še vlogo SEO — odelka za zaščito industrijske lastnine in dvema sodelavcema iz tega odelka odobrili (izjemoma) plačilo računa hotela A kategorije v času razstave RAST YU na Reki. Vlogo društva upokojencev Jesenice bodo obravnavali na prihodnji seji odbora, vlogo moškega pevskega zbora pri omenjenem društvu pa so zavrnili. CPSI — D. B.

V adjustazi Valjarne bluming (foto S. Kotalj)

PREGLED SESTANKOV SDS

Današnji »pregled« pričenjamo z javnim vprašanjem SDS odelka za študij dela in časa (DELOVNA SKUPNOST ZA EKONOMIKO, TKR IN NOVOGRADNJE), ki pa ne zanima, kot smo lahko že zaznali iz povzetkov zapisnikov SDS, samo član te SDS, temveč tudi druge. Kljub nezadovoljstvu in vzne-mirjenju, ki ga je zapaziti iz zapisnikov, se odgovorni niso potrudili, da bi delavcem zadevo pravočasno in ustrezno pojasnili. Za kakšne vrste nezadovoljstvo in vprašanje pravzaprav gre, je najbolj vidno prav iz zapisnika zgoraj omenjene SDS, zato ga povzemamo v celoti. Takole pravijo: »Zadnje čase se opaža, da se v Železarni iz dneva v dan pojavljajo novi osebni avtomobili (golfi), ki so garažirani pač tam, kjer dobijo prostor pod soncem. Izkoriščenost teh avtomobilov je glede na večdnevno parkiranje posameznih avtomobilov dvomljiva. Za potrebe delavcev imamo v Železarni organiziran prevoz s kombijem, ki redno vozi na progi-Jesenice-Bela-Javornik in nazaj. Za potrebe poslovnih delavcev in služb imamo ustrezno število osebnih avtomobilov, ki so garažirani in pod kontrolo: uporaba je mogoča na podlagi naloga. Za ostale nenujne potrebe imamo na voljo medkrajevni avtobusni promet. Dodatno imajo na razpolago kombije v TOZD Remontne delavnice, Vzdrževanje, Energetika in še drugod. Torej imamo dovolj možnosti za prevoz. Sedaj se postavlja vprašanje, zakaj nabava novih osebnih avtomobilov za potrebe služb in TOZD? Morda na račun gradnje Jeklarne 2, kajti nabavna cena teh avtomobilov je zelo velika (okrog 300 milijonov starih dinarjev). Avtomobili so raztreseni po Železarni brez garaž, kontrole, zanje ni urejeno vzdrževanje in čiščenje (primer: pred starim IBM in Nadzorno službo stojita na snegu golfa, umazana, na njima je 30 cm starega in novega snega; isto se dogaja verjetno še z drugimi avtomobili).«

»Ali se res ne bi mogli odpovedati tem, po naše nepotrebnim avtomobilom«, se vprašuje SDS, »in bi raje sredstva namenili v naložbe, ki bi nam prinesle dohodek, ali pa v izboljšanje delovnih pogojev v TOZD, kjer so izredno slabi (lužilnica HVŽ; 3. marca dopoldan žičarna I ni mogla obratovati zaradi nenormalnih pogojev dela v lužilnici HVŽ).«

Nato nadaljuje: »Na podlagi zgoraj naštetih dejstev SDS OŠDC — nagrajevanje postavlja naslednja vprašanja in želi javni odgovor v Železarni v rubriki »Odgovori«: 1. Koliko je trenutno v Železarni osebnih avtomobilov, kombijev in malih tovornih avtomobilov v TOZD? 2. Koliko osebnih avtomobilov golf je v Železarni in koliko je še naročenih (govori se o številu 15)? 3. Kolikšna je izkoriščenost posameznih avtomobilov (vsaka uporaba bi morala biti dokumentirana z izstavljenim nalogo)? 4. Kakšen mora biti pogoj, da se lahko zahteva nakup avtomobila? 5. Kdo daje soglasje za nakup avtomobila in kakšen je postopek? 6. Koliko avtomobilov je bilo nabavljenih za potrebe TOZD in delovnih skupnosti in so bili odstopljeni drugemu uporabniku? 7. Zakaj se avtomobili ne nabavljajo centralno za potrebe službe in TOZD in bi bili pod nadzorstvom TOZD Transport (garaže, vzdrževanje, čiščenje in izdajanje na

podlagi naloga)? 8. Zakaj se avtomobili nabavljajo stihjsko, brez kakršnekoli analize, koliko bodo izkoriščeni? (najprej naj bi se nabavil eden, če bi bil dovolj izkoriščen, drugi itd., ne pa, da so apetiti večji od potreb)? 9. Zakaj ni enotnega voznega parka, ki bi nam omogočil boljše in enostavnejše vzdrževanje (rezervni deli)? 10. Garaže zunaj Železarne, kjer ni kontrole, omogočajo uporabo avtomobila za osebne namene. 11. Vsi avtomobili, ki so v uporabi za potrebe Železarne, naj bi bili opremljeni z reklamiranimi napismi.« SDS to javno vprašanje končuje z mislijo, da bi bilo treba »v času stabilizacije in težkih gospodarskih težav družbeno sredstva bolj smotrno porabljati, nikakor pa ne za nabavo osebnih avtomobilov«.

SDS OŠDC je na istem sestanku (5. marca) med drugim obravnavala tudi zaključni račun in predlog delitve sklada skupne porabe. V zvezi z zaključnim računom vprašuje, zakaj so davki v primerjavi s planiranimi tako porasli (6,2), opozarja pa tudi na neenotna poročila o delu oddelkov in na premalo kritično obrazložitev poteka investicije Jeklarne 2. Več pripomb je imela tudi v zvezi s predlogom delitve sklada skupne porabe. Vprašuje se, na primer, če je sploh smiselno obravnavati predlog, ko pa se navaja, da se bodo pripombe k predlogu upoštevale šele v naslednjem letu, hkrati pa ni navedeno, katere pripombe k lanskemu predlogu so bile pri letošnji delitvi sklada skupne porabe upoštewane. Če se izračuni izvajajo po metodologiji, bi morale biti tudi številke enake (podatki glede zaposlenih nihajo od 6000 do 6350), opozarjajo. Nesprejemljivo se jim zdi, da moramo v počitniških domovih letno regresirati okoli 22.200 penzionov (to bi pomenilo, da ugodnost koristi vsak član kolektiva z družino). Vprašljivo se jim zdi odvajanje sredstev iz SSP za dodatne zobozdravstvene storitve. Rešitev vidijo v povečanju števila zobozdravnikov (v SRS je normativ en zobozdravnik na 1800 ljudi, v Železarni pa pride en zobozdravnik na 2100 delavcev, ne da bi upoštevali zunanje koristnike). Pripombe so imeli tudi k postavki 3.2. predloga delitve SSP. (Komisije pri IO KOOS, KS ZSMS, invalidi, zdravljeni alkoholiki), glede notranje porazdelitve vsote. Pravijo namreč, da se »ne strinjajo s prikazano notranjo razdelitvijo, kjer za kulturo in izobraževanje namenimo trikrat manj sredstev kot za športno rekreacijo«, in da »tudi trditve, da je cena storitev vedno večja, ne more veljati samo za športno rekreacijo«. Po njihovem »bi morali biti večkrat obveščeni, kako in zakaj se koristijo sredstva sklada skupne porabe! V okviru razprave o problematiki TOZD Družbena prehrana pa opozarjajo, da so obrazložitve o investicijah preskromne. S tem v zvezi posebej opozarjajo na dom na Mežakli, za katerega so bila zbrana »zelo velika sredstva, dom pa je še vedno zaprt in daleč od obljub o rekreacijskem centru«.

Iz iste delovne skupnosti smo prejeli še zapisnike SDS odelka za ekonomske analize in planiranje, organizacija dela, raziskovalni odelček, kontrola kvalitete, mehanska preskuševalnica, mehanična delavnica OTK, glavni laboratorij, spektrometrični odelček, tehnološki laboratorij, glavna kontrola surovin, kemični laboratorij HVB, OJD, preizkuševalnica, odelček za operativno planiranje proizvodnje. SDS odelček za ekonomske analize in planiranje je v zvezi s predlogom delitve SSP ugotavlja, da »višina stanovanjskih kreditov ne sledi inflaciji («ZJ z milijoni, kar je kreditna politika delavcem le okrog sedem kvadratnih metrov stanovanjske površine»). Tudi način delitve je »vrednoten«, kar se iz izvedeni ankete zdi »neprimeren« in »ne služi svojemu namenu«, ker je višina izplačil v okviru OD zanemarljivo majhna. SDS je na sestanku

postavila tudi delegatsko vprašanje v zvezi z zamenjavo večjega stanovanja za manjšega (vendar vprašanja v zapisniku podrobneje ne definira). SDS organizacija dela meni, da bi morali pri delitvi SSP več pozornosti nameniti razširitvi počitniških zmogljivosti (»dopuk novih prikolice«), večjo finančno pomoč naj bi namenili tudi različnim družbenim akcijam. Glede sredstev za GRS predlagajo, da naj bi vse postaje GRS dobile enako vsoto. SDS ne soglaša tudi z nekaterimi stališči iz analize o problematiki TOZD Družbena prehrana. Takole pravijo: »S stališči TOZD Družbena prehrana se ne strinjamo, ker bi se na ta način dejavnost financirala iz sklada skupne porabe, ne pa iz materialnih stroškov. Število zaposlenih na tono jekla se poveča. Gostinska dejavnost ima manjšo dajatve kot metalurška dejavnost. Na koncu: tudi druge DO in železarne imajo organizirano samostojno gostinsko dejavnost.« SDS raziskovalni odelček ugotavlja, da je predvidena višina posojila za individualno gradnjo bi bilo treba bolj podpreti tudi zato, ker s tem rešimo stanovanjski problem dveh generacij, družba pa nima dodatnih stroškov z vzdrževanjem stanovanj«, pravijo. SDS kontrola kvalitete v zvezi z zaključnim računom opozarja, »da odlivanje jekla ne kontinuirno ni osvojeno, saj se na končnih izdelkih stalno pojavljajo metalurške napake (risi), kar dokazuje tudi veliko število reklamacij«. Pravijo, da »podobno velja tudi za dinamno TVT (izdelan preko VOD naprave)«. V zvezi s skladom skupne porabe pa si zastavlja vprašanje, »zakaj ni predvidena ureditev doma na Mežakli«. Tudi ta SDS postavlja delegatsko vprašanje, »iz katerega vira se je financiral nakup novih golfov«. SDS mehanska preizkuševalnica se pritožuje, da še vedno ni prejela odgovora na vprašanje iz januarja, če »ima Železarna kaj vpliva na nameščenje zdravnikov v obratni ambulanti«. V zvezi z delitvijo sredstev SSP pa opozarja na praznovanje dedka Mraza. Menijo namreč, da bi bilo treba program bolj popestriti, z ustreznim informiranjem pa privabiti k praznovanju čimveč otrok. Pod razno pa so izrazili željo, da bi dobili odgovor o rezultatu normiranja del v mehanski preskuševalnici. Normiranje je bilo opravljeno v lanskem letu. SDS mehanska delavnica ugotavlja, da sklepi prejšnjega sestanka SDS niso bili uresničeni. SDS tehnološki laboratorij pa v zvezi z delitvijo SSP ugotavlja, »da smo v zobozdravstvene storitve združili že precej sredstev, vendar se zobozdravstvene storitve niso dosti izboljšale«. Motenih tudi to, da iz predloga ni razvidno združevanje sredstev in da v predlogu ni omenjena adaptacija doma na Mežakli. »Nimamo informacije o tem, ali se bo dom dokončno ali odprl«, pravijo. SDS kemijski laboratorij HVB ugotavlja, »da smo v poslovnem poročilu kot »precej ponavljajoče in kot tako formalistično«. Napravili so tudi kratko »inventuro« svoje ožje problematike in pri tem ugotovili, da ima nova Leco aparatura »za 500.000 garancijo še do konca septembra, da bo realizirano natočilo dodatne opreme in da bo nekako treba rešiti težave s »testiranjem točnosti«. Da utegne v kratkem nastati problem zaradi pomanjkanja vložnih nožkov za sekalec Iskra opozarjajo že več kot pol leta. Zapisali pa so tudi, da je »hvale vredno prizadevanje tehnologov HVB lužilne linije Scap, da dosežejo optimalno kvaliteto luženja trakov«.

(se nadaljuje)

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

O dokumentih za 12. kongres ZSMS

Največ je bilo govora o srednjem usmerjenem izobraževanju, kar kaže na to, da se na tem področju dogajajo največje nepravilnosti:

— Reforma srednjega usmerjenega izobraževanja je pokazala svoje slabe strani; vendar nič ne kaže, da bi odgovorne institucije pripravljale predloge za izboljšanje stanja.

— Programi in usmeritve niso usklajeni, prav tako pa ne zagotavljajo enakovrednih pogojev za vpis na univerzo.

— Med željami srednjega usmerjenega izobraževanja in potrebami združenega dela je še vedno velik razkorak.

— Pripravnštvo in proizvodna praksa se zdalec ne odigravata svoje vloge. Med drugim je vzrok tudi v tem, da se združeno delo še vedno premalo vključuje v izobraževalni sistem.

— Zaradi pomanjkljivosti srednjega usmerjenega izobraževanja se medsebojni odnosi profesor — profesor in profesor — dijak slabšajo.

— Po končanem šolanju na nekaterih usmeritvah (npr. naravoslovci) dijaki nimajo možnosti za zaposlitev.

— Nekateri profesorji nimajo pravičnega odnosa do dela, kar se včasih

vidi v kvaliteti pouka.

— Sama ZSMS ne more spreminiti trenutnega stanja (tudi zaradi premajhne aktivnosti srednješolcev znotraj ZSMS), veliko pa lahko pomaga pri razreševanju določenih problemov.

— Problematičen je prehod iz osnovne šole v srednjo.

— Jeseniška občina je precej specifična glede izobraževanja in zaposlovanja žensk; zato moramo vztrajati, da se ohranijo usmeritve, v katerih se v večjem številu izobražujejo tudi dekleta (npr. zdravstvena).

— Srednje usmerjeno izobraževanje premalo sledi tehnološkemu razvoju. Osnove nekaterih predmetov so že zastarele.

— Združeno delo naj v prihodnje posveti več pozornosti kadrovskemu načrtovanju v obliki kadrovskih stendij, ki naj bodo tudi odraz tehnološkega razvoja in ne trenutnih potreb združenega dela.

V razpravi o frontnosti so bili poudarjeni naslednji problemi:

— S sestankovanjem ne bomo pridobili množičnejše zainteresiranosti mladih za delo v ZSM. Najprej je potrebno zagotoviti množičnost, šele nato se ukvarjati s politiko. Pri nas premalo naredimo za množič-

nost, verjetno tudi zato, ker težko zagotovimo možnosti za interesne in prostostne dejavnosti (pomanjkanje finančnih sredstev in prostora).

— Edina stalna oblika množičnega zbiranja mladih so bili plesi v nekdanji Gimnaziji. Vsi v občini bi si morali prizadevati, da bi tako ali podobno obliko ohranili. Vsi vemo: če mladim ničesar ne ponudijo, od njih tudi ne moreš ničesar pričakovati.

— Podoben problem je pri telesnokulturni dejavnosti, kjer se preveč poudarja vrhunski šport, zanemarljivo pa množični (rekreativni) in tekmovalni šport.

— Občinska politika je glede razvoja športa v občini zgrešena. Posledica je propadanje kolektivnih športov (rokomet, odbojka), podobno pa se obeta tudi nogometu in košarki, da o ostalih športih ne govorimo.

— ZSMS nima skoraj nobenega vpliva na razvoj športa v občini.

— Opredeliti je treba vlogo družbenih organizacij in društev v naši državi.

— Mentorstvo na šolah ne odigra v celoti svoje vloge.

— Sprejeti moramo določene usmeritve, predvsem glede razvoja športa.

Predsednik OK ZSMS: Anton Požar

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

Ob eksploziji se zaradi sproščene toplote zrak od središča razširi na vse strani. Zračne gmote rušijo stavbe in ostale ovire na svoji poti. Za njimi nastaja brezračni prostor. Toplotna energija povzroči veliko ognjeno kroglo, iz katere se širijo toplotni in svetlobni žarki. Ti povzročajo opekline pri ljudeh in živalih, gorljivi deli stavb in ostali predmeti pa se vnamejo. V naseljih in gozdovih nastajajo hudi požari.

Radioaktivno sevanje človeška čutila ne zaznavajo. Ti žarki so nevarni za vsa živa bitja. Jedrska eksplozija razprši v okolico tudi delce atomov, imenovane nevtroni. Ti povzročajo radioaktivno okuženje zemljišča in predmetov. Veter pa raznaša radioaktivni prah, ki se dvigne ob eksploziji. Radioaktivni prah prodira v človeški organizem skozi dihala in poškodovano kožo ter z uživanjem okužene hrane in vode.

Množina 400 do 600 rentgenov, ki jih prejmejo ljudje ali živali, je smrtna.

Jedrsko eksplozijo zaznate po zelo močnem blisku. Če vas je doletela na prostem, se takoj vrzite v najbližji jarek, jamo, za zid z glavno obrnjeno proč od eksplozije. Na neokuženem ozemlju takoj opravite osebno dekontaminacijo: umijte si odkrite dele telesa, obleko pa izpršite. Zatem pa poskrbite za popolno samodekontaminacijo iz osebne kompleta ali na razkuževalni postaji, s tem, da se temeljito tuširate, perilo operite v stroju. Če pa pranje ni mogoče, perilo prepustite naravnemu razkuženju.

Podoben poskrbite tudi za umik in razkuženje živali. Živina je pred radioaktivnimi padavinami zaščitena v dobro zatesnjenih hlevih, hrana pa v zatesnjenih kletih, hladilnikih in tetrapak embalaži. Živinska krma je najboljše zaščitena, če je uskladiščena pod streho.

Vojni strupi so strupene kemične spojine v plinastem, tekočem ali trdnem stanju. Napad je mogoč z letalskimi bombami, raketami, topovskimi granatami, ki so napolnjene s strupom, ali pa z razprševanjem iz letal oziroma helikopterjev. Pred vojnimi strupi najbolj ščiti, poleg zaščitne maske, še zaklonišče, ki ima naprave za vsesavanje in čiščenje zraka.

Živina je pred vojnimi strupi za nekaj časa zaščitena v dobro zatesnjenih hlevih. Hrana zaščitite pred vojnimi strupi v tetrapak zavitkih, polivinilnih vrečkah.

Mehurjevci so kapljčasti vojni strupi, ki delujejo na kožo, povzročajo mehuže in neozdravljive brazgotine, obenem pa poškodujejo dihalna in prebavila. Ob letalskem alarmu si takoj nadenite zaščitno masko. Pri prehodu čez okuženo zemljišče uporabite ogrinjalo, gumi obuvale in zaščitne rokavice. Če vam kaplja strupa pade na odkrito kožo, kapljico takoj popijavajte s papirnati robčkom, z vato, časopisnim papirjem, obrišite s travo ali pa posušite z zemljo. Brisati ne smete, ker tako strup prodira v kožo. Če imamo zaščitni komplet, takoj opravimo samodekontaminacijo.

Krvni vojni strupi nastopajo v plinastem stanju — v obliki hlapov. V organizem prodirajo skozi dihalna in povzročajo zastrupitev krvi. Edina zaščita je zaščitna maska.

Dušiljivi delujejo v obliki plinov (hlapov). Poškodujejo dihalna in pljuča. Posledica je dušenje, večje količine povzročijo smrt z zadušitvijo. Zaščita — zaščitna maska.

Informativni dan na CSUI

Ko smo se učitelji Centra srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice sestali po informativnem dnevu, da bi pregledali rezultate evidenčnega vpisa, smo bili nemalo presenečeni, ne toliko nad nizkim številom vpisa v posamezne usmeritve kot nad izjavami, ki smo jih slišali od osmošolcev in njihovih staršev. »Čemu na CSUI strahite in odklanjate učence?« »Pravijo, da bo družboslovna šola ukinjena!« »Jeziki na družboslovni usmeritvi so tako težki, da vzbujajo strah in trepet!« »Nobenih možnosti za zaposlitev ni!« »Na družboslovni usmeritvi bodo sprejemni izpiti!«

Take in podobne govornice krožijo, strašijo in odganjajo...

Kakšno pa je stanje v resnici?

Sprejemnih izpitov ni na nobeni usmeritvi. Bili bi, seveda, če bi bilo preveč prijaviteljev, kar pa velja za vsako šolo, ne le za našo.

Družboslovni oddelek bo, morda celo dva, če bo dovolj prijaviteljev. Kar pa se tiče jezikov: angleški jezik ni nič bolj »grozen« kot na drugih šolah, saj so učbeniki in programi popolnoma enaki in usklajeni. Začnejo tam, kjer je osnovna šola končala, oziroma, veliko tistega, kar so učenci že slišali v osnovni šoli, ponovimo in razložimo na novo. Vsakemu smo pripravljeni svetovati in pomagati. Nemški jezik poučujemo tako, kot poučujemo angleščino v petem razredu osnovne šole: povsem od začetka in postopoma. Mislim, da noben učenec, posebno iz našega obmejnega kota ne bi smel gledati na učenje nemškega jezika kot na nepotrebno obremenitev, ampak kot na možnost, da se nauči jezika, s katerim se srečuje skoraj vsak dan in se ga bo nekoč prav gotovo odločil naučiti na večernem tečaju, vendar z večjo muko in stroški in z manj uspeha.

Da je pretežno? Poglejmo rezultate 2. ocenjevalne konference:

— v 1. a letniku družbosl.-jezikovne usmeritve je izdelalo 90,6 odstotka učencev,

— v 1. b letniku družboslov.-jezikov. usmeritve je izdelalo 91,2 odstotka učencev.

Pa lani in predlanskim ni bilo nič slabše, še celo nekoliko boljše. Bi res

65 učencev skoraj stoodstotno izdelalo razred, če bi bil kriterij tako strog? Pa še to: ni malo učencev, ki so iz osnovne šole prišli z dobrim in prav dobrim uspehom.

Res je, trudimo se obdržati kvaliteten nivo znanja, pa ne le na našo željo, to je na željo učiteljev, ampak tudi na željo učencev, ki se vse bolj zavedajo pomena čim širšega znanja. Zavedajo se, da bodo z dobrim znanjem imeli boljše možnosti za poklic in študij. Kdor ne verjame, se lahko udeleži kateregakoli sestanka šolske skupnosti in se bo o tem prepričal.

Učenci, ki jim pri jeziku zaškrblje, oziroma se za jezik ne zanimajo preveč, se v tretjem letniku usmerijo v družboslovni oddelek, drugi pa v jezikovnega. Družboslovci se učijo več sociologije in bibliotekarstva, jezikoslovci pa angleškega in nemškega jezika ter francoščine. Oboji, družboslovci in jezikoslovci, imajo enake možnosti za nadaljnji študij. Študirajo lahko jezike, zgodovino, geografijo, sociologijo, brez diferencialnih izpitov se lahko vpišejo na ekonomsko fakulteto. To je le nekaj možnosti.

Na področju štipendiranja se stanje izboljšuje. Železarna Jesenice je tudi za družboslovce razpisala kar precej štipendij za študij na Ekonomski fakulteti.

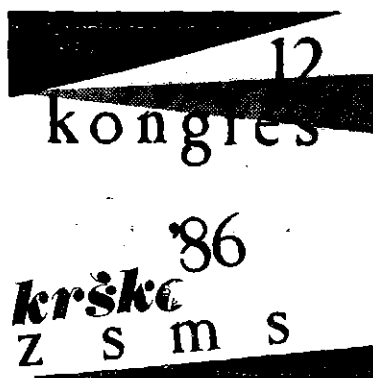
Družboslovci in jezikoslovci si po štirih letih pridobijo solidno splošno izobrazbo in se bodo lahko vključili v dela in naloge na družbenem in turističnem področju.

Učenci zdravstvene usmeritve se

pr pripravljajo za bolničarje (po treh letih šolanja), zdravstvene tehnike in zdravnike. Že v prvem in drugem letniku se v sodobno urejenih kabinetih učijo negovati bolnika in pripravljati dietno hrano. V tretjem letniku pa se srečajo s pravim bolnikom v bolnici, veliko že vedo o boleznih, o uspešnih zdravljenjih, o zdravnikih... V štirih letih učenci naberejo toliko znanja, da lahko opravljajo dela zdravstvenega tehnika (medicinske sestre), če želijo, pa lahko nadaljujejo študij. Najpogostejše se odločajo za študij na Višji zdravstveni šoli ali Medicinski fakulteti v Ljubljani, redkeje se vpišejo na druge višje in visoke šole. Strah, da bodo učenci srednjih zdravstvenih šol slabše pripravljeni za sprejemne izpite kot učenci naravoslovnih usmeritev, se je lani že pokazal za neutemeljenega.

Mislím, da je iz tega razvidno, da je tudi za vse tiste učence, ki jih veselijo novinarstvo, jeziki, družboslovni predmeti (pedagoški poklic), zdravstvo, ekonomija, turizem, strah pred vpisom na CSUI popolnoma brez osnove.

Magda Cundrič

SLAVKO TARMAN

NARAVOSLOVCI IN KIRURGI SKOZI STOLETJA

4

Šest let se je boril z boleznimi sviloprejk in uspel. Bilo mu je petinštirideset let. Nekaj časa je bil najslavnejša oseba v Franciji. Pasterizacijo je uvedel tudi v francosko pivovarništvo. Tako so lahko francoski izvozniki razpošiljali pivo na vse čeline. Z denarjem, ki so mu ga poklonili pivovarji, si je zgradil nov laboratorij — Pasteurjev inštitut.

Na osnovi široko zastavljenih raziskav je dokončno objavil: »Mikrobi ne nastanejo sami od sebe nikjer. Ne v grozdnih jagodah, ne v sviloprejkah, ne v živalih, niti ne v njihovi krvi ali urinu. Vsi mikrobi prihajajo v organizem od zunaj.«

Pasteur je verjel, da bo lahko zatrl vse bolezni. Prejel je pismo dr. Listerja, slavnega škotskega kirurga, v katerem mu piše: »S svojimi sijajno uspešnimi poskusi ste me prepričali o resničnosti vaše teorije vzročnosti nalezljivih obolenj. Uspeh mojega zdravljenja temelji na osnovi dosledne uporabe razkužil.«

Če bi kdaj prišli v Edinburgh, tedaj vam bo v največje zadoščenje, ko boste videli v naši bolnišnici blagoslov za človeštvo, ki je vaše življenjsko delo.

Tega pisma se je zelo razveselil, ga navedel v svojih znanstvenih razpravah in ga objavljal kot uvod v knjigo o pivu. Njegova teorija o mikrobih je vzbudila zanimanje po vsej Evropi. Zavedal se je, da je nevidne mikrobe razvil v služabnike človeštva.

Človek je sposoben pregnati s sveta tudi nalezljive bolezni.

Robert Koch (1843—1910) je eden največjih bakteriologov sveta. Zelo zaslužen je za metodiko raziskovanja bolezenskih klic: Od leta 1885 do 1891 je bil profesor na berlinski univerzi, od leta 1901 do 1904 direktor inštituta za infektivne bolezni v Berlinu. Leta 1882 je odkril bacil tuberkuloze, po njem imenovan Kochov bacil. Poleg tega je odkril bacil antraksa, bacil kolere, raziskoval je malarijo in afriško spalno bolezen. Uvedel je metodo

zdravljenja s kininom. Dobitnik Nobelove nagrade za medicino v letu 1905.

V tistih vznemirljivih letih med 1860 in 1870, ko je Pasteur izpeljal slavno odkritja pri reševanju industrije kisa in ozdravljenju bolnih sviloprejk — je na univerzi v Göttingenu nabiral znanje podjeten mladenič, imenovan Robert Koch. V letu 1866 je postal doktor, prvo službeno mesto je nastopil v Hamburgu v bolnišnici za duševno bolne. Postal je podoželjski zdravnik. Podnevi je jezdil po blatnih poteh in pisal recepte, ponoči je pogosto pomagal kmetičam pri porodu. S tem se je ukvarjal prav takrat, ko je na Škotskem dr. Lister reševal porodnicam življenje z uspešno dezinfekcijo. Dr. Koch je bil daleč proč od raziskovalnih središč. Stalno se je selil z ženo iz kraja v kraj. Nazadnje se je ustalil v vasi Wollstein.

Mnogokrat je morala žena Emma poslušati njegove pikre besede: »Moje zdravnikovanje mi resnično preseda, to je zgolj varanje. Preseda mi v tem, ker mi ni vseeno, če otroci umirajo za davico. K meni prihajajo jokajoče matere in me prosijo, naj jim rešim otroka. Kaj morem napraviti? Zapisati zdravila in tolažiti tam, kjer ni rešitve. Kako naj ozdravim davico, če pa ne vem vzroka in zanj ne vedo niti največji nemški zdravniki.«

Dr. Koch je imel prav. Kaj so takrat vedeli zdravniki in profesorji o skrivnostnih vzro-

kih bolezni? Pasteurjeve raziskave so bile sijajne, toda niso odgovorile na vprašanja vzročnosti bolezni; vsekakor pa je Pasteur že napovedoval boj epidemijam nalezljivih obolenj. Koch je mnogo večerov presedel pri svojem mikroskopu in opazoval kapljice krvi za antraksom poginulih ovac in goveda. Živali so poginjale, ovčarji, prekupevalci kož pa umirali. Bacili so se z obolele živali prenašali na človeka.

Priskrbel si je ducat belih miši in dela poskuse. Okužil je miši, ki so drugi dan poginile. V njihovi krvi je videl milijone paličastih bacilov antraksa. S preprostim načinom jih je izoliral. Vzgojil je osem generacij teh pogubonosnih bacilov in jih vcepil v bele miši. Po osmih urah je ugotovil milijone bacilov v vranicah umetno okuženih miši. Neizpodbitno je prvi dokazal svetu, da določeno bolezen povzroča samo določena vrsta bacilov. Danes je skoraj neverjetno, da se pri cepljenju bacilov antraksa v bele miši ni sam okužil, saj takrat še ni bilo varnih priprav. Sreča ga je spremljala ves čas.

V letu 1876, takrat je bilo dr. Kochu štirinajst let, se je pojavil na breslavski univerzi. Akademskim veličinam je demonstriral svoje genialne poskuse ter dokazal, da samo določeni mikrobi povzročajo določene bolezni.

ŽELEZAR

ZADNJA SEJA DELEGATOV ENOTE SPIZ

V torek, 25. marca, ob 14.30, se bodo v sejni sobi zdravstvenega doma na Jesenicah še zadnjič v mandatnem obdobju 1982–1986 sestali delegati na zboru za enoto skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja (v nadaljevanju SPIZ) občine Jesenice. Konferenca delegacij na ravni Železarne pa bo v ponedeljek, 24. marca, ob 13. uri, v sejni sobi samoupravljalcev. To- re, kljub temu, da smo pravkar (13. marca) izvolili že nove delegacije, se to- krat sestanejo še »stare« za obravnavo gradiva, ki so ga vodje delegacij pre- jeli 15. marca. V nadaljevanju objavljamo povzetek gradiva.

Finančni načrt SPIZ za leto 1986

Pri pripravi predloga finančnega načrta SPIZ za leto 1986 je bil upo- števan zakon o začasnem financiran- ju samoupravnih interesnih skup- nosti družbenih dejavnosti za ob- močje SR Slovenije, s katerim so bili določeni prispevki za financiranje samoupravnih interesnih skupnosti do uveljavitve samoupravnih sporaz- mov o temeljnih planov, najdalj pa do 30. junija 1986. V predlogu finan- čnega načrta je predvideno, da bo mo- goče višje stopnje prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarova- nje obračunavati in plačevati po 1. aprilu.

Pri načrtovanju sredstev za SPIZ je bila upoštevana 53-odstotna rast dohodka in sredstev za osebne do- hodke, 44 do 47-odstotna rast popre- čnega neto osebnega dohodka na za- poslenega ter 60-odstotna rast sred- stev poslovnega sklada v Sloveniji ob 2,3 odstotka predvideni poprečni stopnji rasti upravičencev vseh pokoj- nin. Načrtovana višina skupnih pri- hodkov je 233 milijard dinarjev ali 77,7 odstotka več kot lani. 1. maja se bodo povečale prispevne stopnje, vendar v glavnem tiste iz dohodka TOZD. To je nujno zaradi usklajeva- nja pokojnin med letom glede na rast poprečnih osebnih dohodkov vseh zaposlenih v Sloveniji. Zaradi kritja lanskoletnega primanjkljaja se bo zmanjšal rezervni sklad SPIZ, tako da bo skupaj s poslovnim pred- stavljaj le 1,6 odstotka planiranih skupnih odnosov za leto 1986 (oz. 3,7 milijarde), kar je najnižji delež doslej. Vendar pa zaradi tega ni predvideno povišanje prispevnih sto- penj. Pač pa je predvidena dobra mi- ljarda obresti za premostitvene kre- dite, ki jih bo morala SPIZ zato naj- mati za izplačila pokojnin med le- tom.

Program naložb in sredstev sklada za gradnjo domov za upokojece

Konec lanskega leta je bil sprejet zakon o spremembah in dopolnitvah

zakona o stanovanjskem gospodar- stvu, po katerem v tem srednjero- čnem obdobju (1986–1990) zago- tavlja v SPIZ sredstva po doseda- njih predpisih le za gradnjo domov za upokojece. Skladno s sklepi skupščine SPIZ naj bi letos imele prednost že začete oz. programirane investicije, uporabljajo in razporeja- jo pa naj se še po dosedanjih predpi- sih združena in evidentirana sred- stva sklada za leto 1985. V letu 1986 je predvideno združevanje sredstev za sklad v višini 1,1 odstotka od os- nove (izplačane pokojnine in var- stveni dodatek) oz. dobri dve milijar- di dinarjev. Program naložb na po- dročju zgraditve stavovstva odraslih v letošnjem letu obsega deset naložb kot nadaljevanje oz. zaključek del iz prejšnjih let, trinajst naložb kot pre- udeitev obstoječih zmogljivosti ter začetek novogradnje doma upoko- jencev v Črnomlju.

Sredstva za rekreacijo upokojecev v letu 1986

Enkratni znesek za rekreacijo upokojecev (regres) naj bi letos znašal 7.000 dinarjev. Za rekreativno dejavnost skupnega pomena upoko- jencev v občinah naj bi prišlo na vsa- kega upokojenca po 200 dinarjev oz. skupaj v vseh občinah v Sloveniji 53,5 milijonov. Prav toliko naj bi bilo namenjeno regresiranju bivanja v domovih skupnega pomena. 12,2 mi- lijona dinarjev naj bi bilo za dejav- nost Zveze društev upokojecev Slo- venije, 9 milijonov pa za opravljanje dejavnosti Zveze in društev invalidov v Sloveniji.

Informacija o problematiki vstevanja časa opravljanja kmetijske dejavnosti zakoncu – kmeta kooperanta v pokojninsko dobo

Vprašanje vstevanja časa oprav- ljanja kmetijske dejavnosti v pokoj-

ninsko dobo zakoncu kmeta koope- ranta, ki se je pred 1. julijem 1983 prostovoljno pokojninsko in invalid- sko zavaroval, ni bilo dokončno reše- no ob sprejetanju zakona o pokoj- ninskem in invalidskem zavarova- nju. Zaradi vključitve v prostovoljno pokojninsko zavarovanje je zakonec kmeta kooperanta po tedanjih predpi- silih izgubil status zavarovanca sta- rostnega zavarovanja kmetov. To naj bi se sedaj rešilo tako, da bi to obdobje zakoncem SPIZ vstela v po- kojninsko dobo brez plačila prispev- kov ali pa tako, da bi jim omogočila ugodnejši dokup let, kot velja za ostale, ki to pravico uveljavljajo.

Na osnovi stališč delegacij bo skupščina SPIZ sprejela naslednje SKLEPE:

Sklep o načinu izvajanja za odme- ro pravic in za obračunavanje in pla- čevanje prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za zavaro- vance iz 9. in 13. člena zakona o po- kojninskem in invalidskem zavarova- nju – Delovni ljudje, ki se jim ugotavlja dohodek, se razvrščajo v osnove za obračunavanje in plačeva- nje prispevkov za samoupravne inte- resne skupnosti glede na doseženi dohodek v preteklem letu, zmanjšan za osebne dohodke in nadomestila osebnih dohodkov delavcev, pod po- goji in po merilih kolektivne pogode- b. V predlogu sklepa je za »pav- šaliste« predvidena omejitev izbire zavarovalne osnove do 3. zavaroval- ne osnove.

S sklepom o spremembi in dopol- nitvi sklepa o pogojih, višini in na- činu plačevanja prispevkov za podaljšano zavarovanje je potrebno podaljšati rok za uveljavljanje podaljšane- ga zavarovanja.

Sklep o spremembi in dopolnitvi sklepa o načinu izvajanja pokojnin- skega in invalidskega zavarovanja ter o osnovah za odmero pravic in obračunavanje in plačevanje pri- spevkov za zavarovanje – kmete in člane njihovih gospodarstev, ki se jim ne ugotavlja osebni dohodek, je potreben zaradi izenačitve položaja zavarovancev glede na to, kdaj so se zavarovali.

S sklepom o določitvi del pri kont- roli letenja, ki se štejejo s poveča- nim trajanjem, in o stopnji poveča- nja je predlagana najvišja stopnja povečanja zavarovalne dobe za in- štruktorja kontrole letenja, prihod- nega kontrolorja letenja ter letal- skega kontrolorja letenja. Najbolj škodljivi pri teh delih so stresi, ki jih delavci doživljajo pri urejanju zra- čnega prometa.

Delegacije so v obravnavo prejele še poročila o:

- poslovanju skupnosti v letu 1985 in zaključni račun skupnosti za leto 1985,
- delu sodišča združenega dela pokojninskega in invalidskega zava- rovanja v SR Sloveniji za leto 1985,
- poslovanju sklada za gradnjo domov in stanovanj za upokojece v letu 1985,
- delu odbora samoupravne de- lavske kontrole v letu 1985 ter sred- njeročni plan razvoja SPIZ v SR Slo- veniji za obdobje 1986–1990.

CPSI – Nada Dejak

Popravek

V Poročilu o usklajevanju pripomb iz javne razprave o osnutku sporazuma in meto- dologije, ki je bilo objavljeno s samoupravnim sporazumom o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne do- hodke in dela sklada skupne porabe v delovni organizaciji Železarna Jesenice in meto- dologijo vrednotenja zahtevnosti del in nalog v prilogi Železarja št. 9, 6. marca 1986, je na 20. strani prišlo do napake.

V 4. poglavju – Pripombe k posameznim členom – je pri 15. členu napisano, da je več SDS v Vzdrževanju in zbor de- lavcev v Jeklovleku menil, naj se dodatek za popoldansko de- lo zniža. Pravilno je zviša, in stavek se pravilno glasi:

Dodatek za popoldansko delo naj se zviša (več SDS v Vzdrževanju in zbor delavcev v Jeklovleku).

Prav tako je v 12. členu sa- moupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za skupne porabe v delovni orga- nizaciji Železarna Jesenice v 1. prvi alineji napaka, ki se 20. točka na uro prizna za delo na odprti višini nad 4 m. Pra- vilno je do 15 m, in prva ali- neja se pravilno glasi:

delo na odprti višini nad 4 do 15 m, in 20. točka na uro.

CPSI

KAKŠEN JE SOCIALISTIČNI EKONOMSKI SISTEM?

Srečko Krč je na seji medobčinskega sveta ZZB NOV za Gorenjsko (glej članek F. Ropreta Borci so zaskrbljeni, Železar, 6. marec) kritiziral med drugim tudi pouk socialistične morale: »O socialistični morali je pouk zelo pomanjkljiv. Prikazovanje moralnih norm je golo posnemanje katekizma! Ne laži, ne kradi – to so gotovo tudi moralne vrednote, toda marksistična šolska literatura bi lahko kaj več povedala o socialistični morali.«

Odsotnost specifične socialistične morale v učbenikih marksizma ni naključno, saj je znano, da se mark- sizem (še bolj pa praksa realnega so- cializma, ki se z njim legitimira) na tem področju počuti zelo nelagodno. Toda tolažimo se lahko s tem, da trd- no stoji na področju politične ekono- mije. Vendar tudi tu – na žalost – stvari niso več tako enostavne. Osta- nimo pri Krču in si oglejmo njegov poseg na področje socialistične ekono- mije. V prejšnjem Železarju tako- le definira socialistični ekonomski sistem:

»Za socialistični ekonomski si- stem, kakršnega razvijamo v naši socialistični samoupravni družbi, mora biti značilno, da je razvojen in dinamičen ter da obstaja dialektična enotnost med deli ali sestavinami (pod sistemi) in ekonomskim siste- mom kot celoto.«

Krč se tu ukvarja z vprašanjem, kaj kvalificira ekonomski sistem, da se lahko kiti s pridevnikom **sociali- stičen**? V nadaljevanju Krč citirano misel podrobneje razčlenjuje, toda bistvo je tu: kar kvalificira socialisti- čnost ekonomskega sistema, je nje- gova razvojnost in dinamičnost ter dialektična enotnost med deli (podsi- stemi) in ekonomskim sistemom kot

celoto. Toda vprašajmo se, kateri si- stem pa sebe ne proklamira za dina- mičnega, razvojnega? Le kateri si- stem ne proklamira dialektično enotnost med deli sistema in celoto sistema? Rekli bi lahko celo več: Če te – pogojim jim recimo socialisti- čne – značilnosti ekonomskega si- stema socialistične države samo pro- klamirajo (tudi Krč pravi v članku, da je to pri nas še precej oddaljen cilj), so jih razvite kapitalistične dr- žave v mnogočem realizirale.

Sistemska teorija, ki si jo Krč pri- kliče na pomoč, pač ne more nado- mestiti marksizma.

Končajmo s parafrazo citirane mi- sli S. Krča o pomanjkljivosti pouka socialistične morale, ki je le golo posnemanje katekizma: »O sociali- stičnem ekonomskem sistemu je čla- nek zelo pomanjkljiv. Prikazovanje socialističnega ekonomskega siste- ma je golo posnemanje sistemske teorije! Razvojnost, dinamičnost, dialektični odnos med deli in celoto so gotovo tudi značilnosti sociali- čnega ekonomskega sistema, toda marksistična šolska literatura bi lahko kaj več povedala o sociali- čnem ekonomskem sistemu.«

Ivan Puc

POSLOVNI REZULTATI ŽELEZARNE RAVNE V LETU 1985

Kot že prejšnja leta so bili poslovni rezultati Železarne Ravne tudi letos slabši v metalurških kot v predelovalnih TOZD. Vzrok je v neenakih pogojih gospodarjenja. Razlike so bile tudi v uspešnosti posameznih TOZD, pred- vsem zaradi neenakih začetnih položajev pri naročilih, korekcijah cen ter prodaji doma in v izvozu.

Za najpomembnejše uspehe v letu 1985 štejejo v Železarni Ravne mo- čno preseženo blagovno proizvodnjo (bila je za 16,7 % večja kot leta 1984), dobro fakturirano realizacijo, nekoli- ko presežen konvertibilni izvoz, za tretjino znižan izdeček v skupni in blagovni proizvodnji, znižane stroš- ke energije ter specifične porabe surovin in drugih materialov in ustvarjeni dohodek, ki omogoča na- daljnjo rast osebnih dohodkov.

Skupna proizvodnja je bila za 1,1 % večja kot leta 1984, vendar za 2,8 % pod načrtom. Znašala je 549.427 ton.

Izdeček v skupni proizvodnji je znašal 1,83 %, kar je za 38 % boljše kot leta 1984, ko je znašal 2,53 %.

Fakturirana realizacija je znašala 49,70 milijarde dinarjev. Vrednostni načrt so presegli za 37,5 %. V primer- javi z letom 1984 je za 135 % višja. Poprečne cene so se v primerjavi z letom 1984 povečale za 100 %.

Izvoz znaša skupaj 25.794.000

dolarjev, od tega konvertibilni 20.910.000 dolarjev, kar je glede na skupni izvoz 94,1 % ali 98,5 % plani- rane vrednosti.

Zaposleni: 31. decembra 1985 je bi- lo v Železarni Ravne zaposlenih 6.288 delavcev, 31. decembra 1984 pa 6.060.

Celotnega prihodka so dosegli 80,6 milijarde dinarjev. To je za 122,3 % več kot leta 1984 in za 28,5 % več kot po načrtu.

Porabljena sredstva so se proti le- tu 1984 povečala za 124,8 % in so za 26,7 % večja od načrtovanih. Porab- ljenih sredstev v celotnem prihodu- ku je 83,1 %.

Dohodek je za 110,7 % večji kot le- ta 1984 in za 38,6 % večji od načr- tovanega.

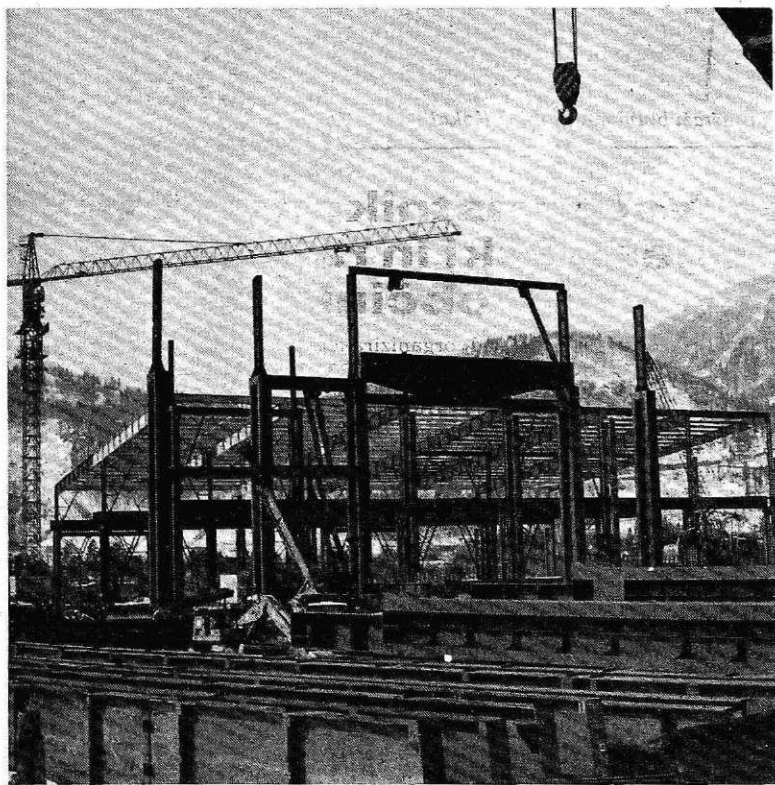
Cistega dohodka smo dosegli 9,7 milijarde dinarjev, kar je 43,6 % več od načrtovanega.

Izguba je bila zabeležena pri dveh TOZD (Varvarin in Težki strojni deli).

Nov izdelek Železarne Ravne

Hidravlično kladivo TRH 800 za razbijanje skal, betona idr. v gradbeni- štvu in rudarstvu pomeni bistveni kakovostni skok TOZD Pnevmatični stroji Železarne Ravne v postopnem prehodu s pnevmatičnih na hidravlična kladiva. Pomeni tudi dokaz, da je TOZD RPT, ki ga je razvil, sposoben brez tujih partnerjev zagotavljati proizvodnjo visoke tehnologije. Hkrati je opravičilo za sorazmerno veliko investicijo v gradnjo nove hale pnevmatičnih strojev. Glavni kupec kladiva so zaenkrat Slovenijceste.

Izgradnja Jeklarne 2 (foto S. Kokalj)

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja delovne skupnosti KO-FI z dne 14. 3. 1986 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih ponovno

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge na Komercialnem sektorju:

STROKOVNI SODELAVEC SERVISNE SLUŽBE šifra 5298, U-4, 16. ktg., 1 oseba

POGOJI:

- višja šola tehnične smeri,
 - dve leti delovnih izkušenj.
- Zaželjene so delovne izkušnje s področja varjenja. Kandidati naj prijavnice z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v osmih dneh po objavi na kadrovski sektor Železarne Jesenice, C. železarjev 8, z oznako »za delovno skupnost KO-FI«.

Posebne prijavnice dobite v sprejelnih pisarni kadrovskega sektorja.

Des- čine Jes- o delov- načrta s- vilnika- novanj- senice, 1986, pr

Lani- stva sle- sprejet- bra 198- moup- nju soc- tem v z- prenesl- Uvedli- prejem- moči, s- tudi po- matsko- tos tuc- smo tu- združev- skupno- dobje- sporazi- na pod- ne evic- varstve- 1986–1- so org- obravn- či v let- nja sa- uresnič- pomoči- prvič ti- čnega i- možnos- organiz- S po- obravn- o odst- delavni- moup- sprejet- še izve- kakšen- in kako- navali- ložila- SRS.

Lani- socialn- na seji- nacij- splošn- prečno- Kom- lidov j- žba je- udelež- vne ko-

REALI

V le- intere- trebe- 9.006.7- 1984 p- Sku- nost r- narjev- ljena- – f- ganiz- – f- soc. vi- – be 2,0- – ostali- – Za- združ- 175), – ganiz- – 6.100- ● – 2.000- – 3.100- – s

V i- ljudje- voliš- te. M- navse- jo ust- nili ti- nočni- je ob- na ka- voliv- nih u-

Po- prav- jer- volit- poldr- opr- Sred

ZADNJA SEJA DELEGATOV SKUPNOSTI SOCIALNEGA VARSTVA

Desete oziroma zadnje seje skupščine skupnosti socialnega varstva občine Jesenice se je udeležilo 21 delegatov. Na dnevnem redu je bilo poročilo o delovanju skupnosti socialnega varstva v letu 1985, realizacija finančnega načrta skupnosti, program dela in finančni načrt za leto 1986, osnutek pravilnika o pogojih in merilih za delno nadomestitev stanarin imetnikom stanovanjske pravice in podstanarjem podstanovalcem na območju občine Jesenice, poročilo o delu skupne strokovne službe SIS občine Jesenice v letu 1986, predlog programa dela in osnutek finančnega poslovanja.

Lani je skupnost socialnega varstva sledila programu dela, ki je bil sprejet na seji skupščine 18. decembra 1984. Začeli smo uveljavljati samoupravni sporazum o uresničevanju socialnovarstvenih pravic in s tem v zvezi vsa strokovna opravila prenesli na center za socialno delo. Uvedli smo enotno skupno evidenco prejemnikov socialnovarstvenih pomoči, s predstavniki ERC pa smo se tudi pogovarjali o programu za avtomatsko obdelavo podatkov, ki bo letos tudi pripravljen. Obravnavali smo tudi samoupravni sporazum o združevanju sredstev za delovanje skupnosti socialnega varstva za obdobje 1986–1990 in samoupravni sporazum o svobodni menjavi dela na področju izvajanja enotne skupne evidence prejemnikov socialnovarstvenih pomoči za obdobje 1986–1990. Poleg navedenih nalog so organi skupnosti in skupščina obravnavali pregled socialnih pomoči v letu 1984 ter oceno uresničevanja samoupravnega sporazuma o uresničevanju socialnovarstvenih pomoči v letu 1985. V letu 1985 smo prvič tudi opravili valorizacijo finančnega načrta, kar je pomenilo boljše možnosti za delovanje humanitarnih organizacij.

S področja varstva invalidov smo obravnavali samoupravni sporazum o odstopanju prispevka invalidskim delavnicam za določene namene. Samoupravni sporazum je bil potem sprejet v merilu Slovenije. Nismo pa še izvedli ankete, ki bo pokazala, kakšen je socialni položaj invalidov in kako je zanje poskrbljeno. Obravnavali smo vse zadeve, ki jih je predložila skupnost socialnega varstva SRS.

Lani je imela skupščina skupnosti socialnega varstva dve seji, udeležba na sejah je bila 70-odstotna. Koordinacijski odbor za usklajevanje in splošne zadeve je imel šest sej s povprečno 60-odstotno udeležbo.

Komisija za socialno varnost invalidov je imela samo eno sejo, udeležba je bila 55-odstotna. Enaka je bila udeležba na seji odbora samoupravne kontrole.

REALIZACIJA FINANČNEGA NAČRTA ZA LETO 1985:

V letu 1985 je devet samoupravnih interesnih skupnosti združilo za potrebe skupnosti socialnega varstva 9.006.734 dinarjev, ostanek iz leta 1984 pa je bil 37.334 dinarjev.

Skupna vsota, s katero je skupnost razpolagala, je bila 9.044.068 dinarjev. Ta sredstva so bila porazdeljena takole:

- financiranje humanitarnih organizacij v letu 1985 3.616.120 din,
 - financiranje skupne evidence soc. varstvenih pomoči 3.000.000 din,
 - stroški skupne strokovne službe 2.013.388 din,
 - stroški skupnosti (skupščina, ostali organi) 335.400 din,
 - sredstva za SLO 50.000 din,
 - nepredvideni stroški 29.160 din.
- Za dejavnost SSV bodo v letu 1986 združili 15.824.617 dinarjev (indeks 175), razdeljeni pa bodo takole:
- financiranje humanitarnih organizacij v letu 1986 6.000.000 din,
 - financiranje skupne evidence 6.100.000 din,
 - strokovna služba 4.100.000 din,
 - namenska sredstva za AOP 2.000.000 din,
 - stroški skupne službe 3.100.000 din,
 - stroški skupnosti (skupščine in

njeni organi) 519.617 din,
— sredstva za SLO 60.000 din,
— nepredvideni stroški 45.000 din.

Delegati so k predlogu pripomnili, da je preveč denarja namenjeno za financiranje skupne evidence. Pojasnjeno je bilo, da so letos za začetek avtomatske obdelave podatkov na-

Društvo prijateljev mladine

Rdeči križ
Društvo invalidov
Klub zdravljenih alkoholikov
Društvo za pomoč duševno prizadetim
Društvo za cerebralno paralizirane Gorenjske
Medobčinsko društvo civilnih invalidov vojne Kranj
Društvo paraplegikov Kranj
Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Kranj
Temeljna organizacija slušno prizadetih
Društvo mult. skleroze Kočevje
Društvo diabetikov Jesenice
nerazporejena sredstva

50 % vseh sredstev namenjenih humanitarnim organizacijam
22,15 % (prej 21,5 %)
2,5 % (prej 1,6 %)
1,5 %
2,0 %
5,3 %
1,6 %
1,6 %
4,1 %
6,6 %
0,4 %
0,8 %
1,1 %

Vse te organizacije bodo morale napraviti podroben program humanitarnih akcij. Organizacije, ki takega programa ne bodo napravile, ne bodo dobile sredstev.

Skupščina je obravnavala tudi predlog pravilnika o pogojih in meri-

lih za delno nadomestitev stanarin imetnikov stanovanjske pravice in podstanarjem podstanovalcev na območju občine Jesenice. Delegati so s predlogom soglašali.

Stane Torkar

LETNA KONFERENCA ZB NOV JAVORNIK-KOROŠKA BELA

Eno je še vedno odlika sej, zborov, konferenc ZB NOV: velika udeležba in želja po ohranjanju pridobitev naše revolucije in NOB.

Na letni volilni konferenci naše borčevske organizacije se je 28. februarja zbralo več kot sto članov. Najprej smo z enominutnim molkom počastili spomin na sedem članov, ki so nas v času med obema konferencama za vedno zapustili. Nato smo se spomnili vseh, ki bi bili radi med nami, pa sta jih starost ali bolezen priklenila na dom ali celo na posteljo. Zaželeli smo, da bi kmalu okrevali in še uživali jesen svojega življenja.

Predsednik je v svojem poročilu omenil zlasti težko mednarodno situacijo, ko je še vedno nevarno, da bi številne lokalne vojne prerasle v svetovni spopad in bi bodoči poraženec uporabil tudi najstrašnejše oržje, atomsko bombo.

Veliko zaskrbljenost pa so člani posvetili problemu doma. Zaskrbljenost predvsem zato, ker našega glasu v času stabilizacije ni bilo slišati, še manj naših sklepov s prejšnjih letnih konferenc. Iz leta v leto je več sestankov, sej, kongresov in podobno na eni strani, na drugi pa vedno večje težave in padec proizvodnje. Samoupravljanje nazaduje, ne nagraduje se po rezultatih dela, zato je začela prevladovati apatičnost. Vsak gleda, da si bo na drug način priskrbel, kar ne more z rednim delom zaslužiti.

Pred leti smo sklepali, da bo treba zaostri odgovornost, da ima vsak ime in priimek in da bodo v prihodnje vsi javno imenovani in klicani na odgovornost. No, s tem ni bilo nič, zato tudi ni pričakovati sprememb. Stanja ne bodo mogli spremeniti tudi novi delegati, če ta načela ne bodo uveljavljena na vseh ravneh. Lepe besede ne bodo mogle več zakrivati slabega dela in slabega odločanja.

Tovariš Jereb, član naše organizacije, ki je bil sprejet v SKOJ in KP

že leta 1936 na Kočevskem, je dobesedno takole dejal:

»V ustavnih dokumentih SFRJ iz leta 1974 je v 95. členu zapisano: Zakoni in samoupravni akti določajo odgovornost nosilcev samoupravnih družbenih, javnih in drugih funkcij kakor tudi način in postopek uresničevanja njihove odgovornosti. To je vse lepo in prav zapisano, toda tega zakona do sedaj v Jugoslaviji nihče ne upošteva. Tudi vemo, zakaj ne in zakaj se lahko dogajajo potem take stvari. Vsi vedo, da ne bodo klicani na odgovornost, ne odpoklicani in še manj, da bodo kaznovani.

Predlagam, da sprejmemo sklep, da se ta člen zakona začne takoj uresničevati, in da OO ZB Jesenice prenese to na republiško konferenco ZB NOV. Naš glas o tem mora prodreti, ker je naša pravica in dolžnost, da zahtevamo zakonitost.

Res je, da še te ustave ne uresničujemo, ko nekateri že hrepenijo po njenih spremembah. Bolj pametno bi bilo zamenjati tiste ljudi, ki odstopajo od ustave in zakonov in tako siromašijo samoupravljanje, krepijo pa birokratizem in druge negativne pojave, ki še dodatno siromašijo našo družbo.

Člani ZB NOV res ne moremo razumeti, da še sedaj, v času stabilizacije, nekateri delajo take stvari, da se nam jeziho lasje, ne odgovarja pa nihče.

Borci smo si edini, da tako ne bo šlo, take družbene reize ne bomo prenesli. V šolstvu in zdravstvu resno opozarjajo, da smo na robu in da je treba ukrepati danes, ne jutri. Na onkološkem oddelku so opozorili na veliko administracijo v zdravstvu. Poglejmo samo na Jesenicah. Zanimivo bi bilo vedeti, koliko je v jeseniškem zdravstvu zaposlenih v administraciji, saj imamo kar štiri vodstva, vključno direktorja zdravstva Gorenjske. Popoldne dela le ena zdravnica, v čakalnici zdravstvenega doma pa sedi petdeset bolnikov, zato ni čudno, če zdravnica ne more sprejeti še enega bolnika, čeprav je prišel 6 km daleč.

Član ZB NOV je bil pred več leti povabljen na pregled v borčevsko zobno ambulanto. Zdravnica je ugotovila nujna popravila, da pa ga bodo še poklicali. No, od takrat je minilo že pet ali več let, pacient pa še vedno čaka.

Tudi Stane Križnar, ki je pozdravil naš zbor, je med drugim omenil, da že okoli 14.800 borcev v Sloveniji živi v zelo slabem ekonomskem položaju.

Predlog je bil tudi, da bi bilo treba okrepiti zdravstveno pomoč borcem na domovih, ker bo vedno več takih, ki ne bodo mogli v ambulanto.

Letno konferenco smo zaključili v prepričanju, da se ob letu ne bomo zbrali tako razočarani kot letos. Izvolili smo nov odbor in mu zaželeli veliko uspehov pri delu.

JK

KULTURNI DAN NA CSUI

V ponedeljek, 3. marca, smo dijaki CSUI praznovali kulturni dan, tokrat v nekoliko drugačni obliki kot doslej.

V prvem delu programa smo se dijaki in profesorji razdelili po posameznih interesnih dejavnostih. Izbrala je bila pestra, saj smo imeli možnost sodelovati kar pri petnajstih. Pomagali so nam strokovnjaki oziroma zunanji sodelavci našega Centra. Prav je, da jih omenimo:

paleontologija — paleontolog tov. Bedič, prirodoslovje — inž. gozdarstva tov. Golob, novinarstvo — tov. Varl, metalurgija — inž. metalurgije tov. Čop, planinarjenje — tov. Brezn, šah — tov. Ravnik, dramaturgija — prevajalka tov. Vrabčeva, literarna dejavnost — pesnik Valentin Cundrič, filatelista — prof. Lenardič, prva pomoč — dr. Kokalj, računalništvo — prof. Brišar, šport — prof. Balohova, ples — prof. Čelesnikova in prof. Dulmin, likovna dejavnost — slikar tov. Kreizer, šolska skupnost — tov. Vindišar, profesor za STM.

Veseli smo, da so nam naštetih tovariši pripravili zanimive razgovore, in upamo, da se bodo našemu vabilu še odzvali. Za sodelovanje na kulturnem dnevu se jim najlepše zahvaljujemo.

Po končanih dvehurnih predavanjih je bil na vrsti drugi del kulturnega dne. Vsi skupaj smo se zbrali v gledališču Tone Čufar, kjer so na proslavi nastopili dijaki dramskega in glasbenega krožka. Oboji so se izkazali kot že dolgo ne, kar je gotovo zasluga obeh mentoric tov. Črvoce in tov. Peratove. Za konec nam je zai-

grala še nova zabavno-glasbena skupina Banana Club, ki jo sestavljajo dijaki našega Centra. Še posebej pa je treba pohvaliti pevko Čeno, ki je v dvorani pričarala prijetno vzdušje in požela tudi največ aplavza.

Kaj pa pravijo dijaki?

»Kulturni dan nama je bil všeč. Morda bi bilo lahko še malo več dejavnosti, ker je bilo povsod zelo polno.«

Vesna in Nika, 1. a — Z

»Najbolj mi je bila všeč igra dijakov dramskega krožka. To pa zato, ker se niso učili na pamet in jim je zato uspel izvrsten pristop do nas gledalcev.«

Alma, 2. n

»Zvezda kulturnega dneva je bila prav gotovo Čena. Super je bila. Sicer pa menimo, da je bil celoten program prikazan v skladu z možnostmi, ki jih imamo na CSUI. Če bo drugič tudi tako prima, bo kar O. K.«

Dijaki 1. c — kovinarska usmeritev

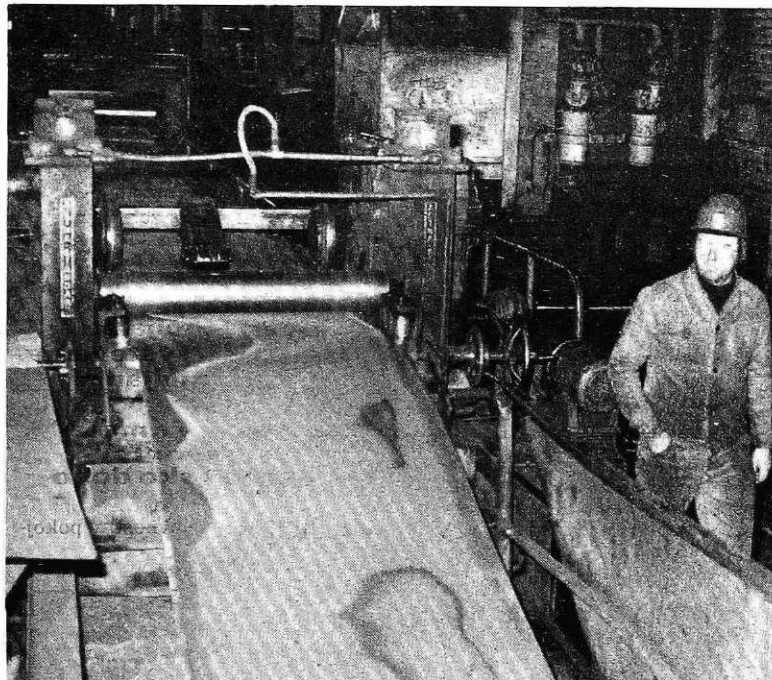
»Najbolj mi je bil všeč šolski orkester. Samo svojo točko bi lahko malce skrajšali.«

Mirko, 2. m

»Na kratko povedano: kulturni dan je lepo uspel, zadovoljni smo bili tako dijaki kot profesorji ter zunanji sodelavci. V našem Centru pa si v prihodnje želimo še več takih in podobnih prireditev.«

Dijaki 2. a — D

Lijana Trontelj, 2. a — D
Novinarski krožek CSUI

V adjuštaži bluminga (foto S. Kokalj)

Vsem lastnikom psov v jeseniški in radovljiški občini

Kinološko društvo »Bled« organizira tečaj za šolanje psov vseh ne-lovskih pasem. Tečaj bo potekal na društvenem vadbišču v Lescah, za trgovino Murka. Da bi bili vsi, ki želijo svojega psa izšolati, obveščeni o začetku šolanja, opremi za psa, urniku in navsezadnje tudi o ceni, jih vabimo na sestanek, ki bo v petek, 21. marca, ob 18. uri, v Družbenem centru v Lescah.

Z organiziranjem tečaja za šolanje psov dajemo možnost vsem lastnikom, ki imajo plemenjake, in tistim, ki vzgajajo pse ne glede na pasmo, da svoje pse izšolajo pod strokovnim vodstvom. Uspeh zagotavljamo z načrtnim delom in redno udeležbo na tečaju ter s poslušnostjo pri učenju.

Vsi lastniki plemenjakov in vsi vzreditelji psov službene pasme morajo s psom opraviti zahtevani izpit za pridobitev vzrejne dovoljenja.

Letos bodo vzrejne komisije pri službenih pasmah že upoštevale JSP-1 pri plemenjaki in ZSP-B pri plemenjakinjah, ko bodo izbirale prve vzrejne skupine na vzrejnih pregledih.

Poleg zahtevanega šolanja oziroma izpitov bo društvo letos organiziralo tudi šolanje psov samo iz vaj poslušnosti. Za to šolanje so primerni psi vseh pasem. S psom, ki je izšolan v poslušnosti, se že lahko gibljemo med ljudmi v največjem mestnem vrvežu. Ti psi se lahko nadalje šolajo za reševanje v gorah, zlasti na snežnih plazovih, ali pa za reševanje v porušeni mestih. Z izšolanim lavinskim psom se lastnik lahko vključi v gorsko reševalno službo, z izšolanim psom za ruševine pa je lastnik lahko razporejen v enoto civilne zaščite.

Lastniki psov naj izkoristijo priložnost in se vključijo v organizirano šolanje psov. Psi za šolanje morajo biti stari najmanj sedem mesecev, največ pa dve leti. Vsak pes je lastnikov najboljši prijatelj. Prijateljstvo med njima se stopnjuje pri delu med šolanjem, z medsebojnim igranjem, nalogami, ki jih pes zmore in z veseljem stori na lastnikov ukaz. Humana dejanja, ki jih opravlja pes, so za lastnika največja družbena in osebna vrednota.

Danes posvečamo v kinologiji mnogo več pozornosti šolanju psov kot pred leti. V to nas je prisilila vse večja urbanizacija našega okolja. Eden od hipotetičnih ciljev preventivne človekove varnosti je tudi vključevanje šolanih psov v civilno zaščito. Tako ni samo pri nas, ampak imajo šolane pse vključene v civilno zaščito že skoraj v vseh razvitih državah. V tem najbolj prednjačijo Švicarji, ki so se že večkrat uspešno izkazali z reševanjem v ruševinah mest, ki jih je zrušil potres.

Pes ne sme biti človeku le čuvaj, priklenjen na verigi, ali okras njegovega stanovanja; pri nekaterih je skoraj pozabljen član družine. Pes naj bo človekov najboljši prijatelj, njegov branilec in reševalec, pogoj pa je, da ga za taka dejanja izšolamo.

J. Kavalir, KD Bled

NAJHITREJŠI VOLIVCI V ZGORNJI RADOVNI

V nedeljo, 13. marca, so delovni ljudje in občani na nekaj deset tisoč voliščih že četrty volili svoje delegate. Marsikje so bila volišča odprta že navsezgodaj jutraj, da bi lahko svojo ustavno pravico in dolžnost izpolnili tudi tisti, ki so se vračali z dela v nočni izmeni. V jeseniški občini se je ob sedmih jutraj odprlo 60 volišč, na katerih je do večera volilo 20.139 volivcev ali 87,35 odstotka vseh volilnih upravičencev.

Posebnost med vsemi volišči je prav gotovo tisto v Zgornji Radovni, kjer so bile ob 100-odstotni udeležbi volitve končane že ob pol devetih dopoldne. Nekaj kasneje pa so volitve opravili tudi v Plavskem rovtu in Srednjem vrhu. Na drugih voliščih

so bile volitve večinoma opravljene do sedmih zvečer.

Rezultati sicer še niso dokončni, saj volilne komisije čakajo še na glasovnice tistih, ki bodo volili po pošti (vojaki, bolniki), vendar se ne bodo več bistveno spreminjali. Razmeroma visoka volilna udeležba kaže, da volivci še vedno zaupajo svojim delegatom in da v prihodnjem mandatu od njih pričakujejo, da bodo svoje delo vzeli kar najbolj zares. Tudi neveljavnih glasovnic je bilo tokrat malo, tam okoli 5 odstotkov, in tudi posebnih sporočil volilnim komisijam ni bilo.

Uradni rezultati volitev v četrtem delegatskem mandatu bodo znani v soboto, objavljeni pa bodo tudi v Delegatskem poročevalcu.

glej
ned
elo
ma
čna

i si
ina
si
čno
loto
: Če
isti
si
pro
lku,
ljen
: dr-

pri-
ado-

mi-
uka
golo
iali
čla-
nje
iste
ske
ost,
loto
isti-
oda
bi
isti-

ic

5

etos
ojih
red-
i ter

oilni
e na
lani-

e bi-
enih
4 pa

segli
: za
3,5 %

ti le-
o za
pora-
hod-

ot le-
načr-

i 9,7
več

dveh
rojni

PREDLOG UPRAVIČENCEV ZA GRADBENA POSOJILA V LETU 1986

Objavljamo seznam delavcev, ki so jim delavski sveti v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih odobrili gradbeno posojilo v letu 1986.

Predlog upravičencev je strokovna služba sestavila po predhodnih prijavah posameznikov na razpis, ki je bil objavljen v glasilu Železár 12. in 26. decembra, trajal pa je do 12. januarja. Preden je strokovna služba dala predlog v odločitev posameznim delavskim svetom, je na terenu preverila resničnost navedb v prijavih.

Objavljenemu seznamu lahko ugovarjajo posamezni delavci v temeljnih organizacijah ali delovnih skupnostih v 30 dneh po objavi. Ugovor mora biti pismen, obrazložen in poslan na tisti delavski svet, ki je o gradbenem posojilu odločal. Po preteku 30 dni od objave bo strokovna služba klicala posameznike na podpis pogodbe in jim s tem omogočila koriščenje gradbenih posojil. Primerje, za katere bodo pritožbe, bodo ponovno obravnavali v skladu z določili pravilnika o stanovanjskih zadevah.

TOZD HV JESENICE

ADAPTACIJA

1. Mirko Mravinec	400.000 din
2. Boža Anderle	400.000 din
3. Marija Čufer	400.000 din
4. Bogomir Klemenc	400.000 din

NOVOGRADNJA

1. Marija Koren	1.200.000 din
2. Jože Ozebek	1.200.000 din
3. Rudi Rustja	

TOZD TRANSPORT

ADAPTACIJA

1. Jože Oblak	400.000 din
2. Franc Mesec	400.000 din
3. Florjan Golob	400.000 din
4. Milan Markovič	400.000 din
5. Miloš Potočnik	400.000 din
6. Dušan Vozelj	400.000 din

NOVOGRADNJA OZ. POPOLNA

ADAPTACIJA	
1. Štefan Kramar	1.200.000 din

TOZD ENERGETIKA

ADAPTACIJA

1. Anton Šmit	400.000 din
2. Albin Zemlja	400.000 din

NOVOGRADNJA

1. Alojz Pivar	1.200.000 din
2. Vojteh Jakopič	1.200.000 din
3. Jože Jereb	1.200.000 din
4. Janko Ličef	1.200.000 din
5. Ljubo Pogačnik	1.200.000 din
6. Vladimir Firbos je	
upravičen do razlike	
za popolno adaptacijo	1.102.325 din

TOZD REMONTNE DELAVNICE

ADAPTACIJA

1. Bogomir Kučina	400.000 din
2. Pavel Podobnik	400.000 din
3. Zvonimira Noč	400.000 din
4. Daniel Arčon	400.000 din
5. Franc Cvetek	400.000 din
6. Janez Gartner	400.000 din
7. Magda Jeklar	400.000 din
8. Angel Ozebek	400.000 din
9. Jože Ravnik	400.000 din
10. Viktor Šorl	400.000 din
11. Ana Zalokar	400.000 din

NOVOGRADNJA

1. Mojca Čeh	1.200.000 din
2. Dušan Kokošar	1.200.000 din
3. Janko Azman	1.200.000 din
4. Alojz Beguš	1.200.000 din
5. Mirko Hrovat	1.200.000 din
6. Zdenka Jakopič	1.200.000 din
7. Andrej Janša	1.200.000 din
8. Valerija Kavalár	1.200.000 din
9. Stanko Pernuš	1.200.000 din

VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

ADAPTACIJA

1. Anton Hostnik	400.000 din
2. Marjan Pogačar	400.000 din

NOVOGRADNJA

1. Daniel Koritnik	1.200.000 din
2. Franc Andoljšek	1.200.000 din

POGOJEV NE IZPOLNJUJE

1. Rudolf Noč	
---------------	--

TOZD VALJARNA BLUMING. ŠTEKEL

ADAPTACIJA

1. Tomaž Noč	400.000 din
2. Slavko Dereani	400.000 din
3. Marjan Cankar	400.000 din
4. Jernej Mrak	400.000 din

NOVOGRADNJA

1. Albin Podhraški	1.200.000 din
2. Pavla Podhraški	1.200.000 din
3. Jože Uršič	1.200.000 din

TOZD LIVARNA

ADAPTACIJA

1. Milena Mencinger	400.000 din
2. Milan Gartner	400.000 din

NOVOGRADNJA

1. Mirko Janjič	1.200.000 din
-----------------	---------------

TOZD VZDRŽEVANJE

ADAPTACIJA

1. Vinko Brečko	400.000 din
2. Anton Modrijan	400.000 din

NOVOGRADNJA

1. Branko Cerkovnik	1.200.000 din
---------------------	---------------

NAKUP ETAŽNEGA STANOVANJA

1. Jože Starc	1.440.000
---------------	-----------

TOZD JEKLARNA

ADAPTACIJA

1. Jože Arh	400.000 din
2. Franc Hlastan	400.000 din
3. Karel Jančič	400.000 din
4. Valentin Dolar	400.000 din

NAKUP STANOVANJA

V ZASEBNI LASTI

1. Anton Mlakar	1.200.000 din
-----------------	---------------

TOZD PROFILARNA

ADAPTACIJA

1. Anton Komljanec	400.000 din
--------------------	-------------

TOZD ELEKTRODE

ADAPTACIJA

1. Marina Kajdič	400.000 din
2. Milka Pavlič	400.000 din

NOVOGRADNJA

1. Bojan Birk	1.200.000 din
2. Brigita Ozebek	1.200.000 din
3. Roman Berginc	1.200.000 din

NAKUP STANOVANJSKE HIŠE

1. Hasiba Džamastagič	1.200.000 din
-----------------------	---------------

POGOJEV NE IZPOLNJUJE

1. Milan Polak	
----------------	--

TOZD ŽEBLJARNA

NOVOGRADNJA

1. Stanka Krivec	1.200.000 din
2. Leon Mesarič	1.200.000 din

TOZD PLAVŽ

ADAPTACIJA

1. Janez Guzelj	400.000 din
-----------------	-------------

NOVOGRADNJA

1. Alojz Rus	1.200.000 din
2. Petar Nišević	1.200.000 din

NAKUP STANOVANJSKE HIŠE

1. Hamdija Džamastagič	1.200.000 din
------------------------	---------------

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

ADAPTACIJA

1. Ivan Koselj	400.000 din
----------------	-------------

TOZD VRATNI PODBOJI

ADAPTACIJA

1. Darja Vengar	400.000 din
-----------------	-------------

TOZD JEKLOVLEK

ADAPTACIJA

1. Jakob Arh	400.000 din
--------------	-------------

TOZD ŽIČARNA

ADAPTACIJA

1. Janez Miklavc	400.000 din
2. Albin Zemlja	400.000 din
3. Drago Šteblaj	400.000 din
4. Anton Kelvišar	400.000 din

NOVOGRADNJA

1. Sandi Beguš	1.200.000 din
----------------	---------------

NAKUP STANOVANJSKE HIŠE

1. Senad Džamastagič	1.200.000 din
2. Vejsil Sadič	1.200.000 din

DS ETN

ADAPTACIJA

1. Ivan Zajšek	400.000 din
2. Veronika Korošec	400.000 din
3. Mihael Noč	400.000 din
4. Božena Guzelj	400.000 din

NOVOGRADNJA

1. Branko Omejc	1.200.000 din
2. Jožica Žakelj	1.200.000 din
3. Andreja Mahnič	1.200.000 din
4. Miroslav Skube	1.200.000 din
5. Zdravko Sodja	1.200.000 din
6. Jakob Medja	1.200.000 din
7. Darinka Šumi	1.200.000 din
8. Darko Fertin je	
uprav. do razlike	
do popolne adapt.	1.080.000 din

NAKUP STANOVANJSKE HIŠE

1. Branko Jeršin	1.200.000 din
------------------	---------------

DS KO-FI

ADAPTACIJA

1. Francka Pestotnik	400.000 din
2. Margareta Zajšek	400.000 din
3. Jelka Koselj	400.000 din
4. Stane Koren	400.000 din
5. Alojz Kordež	400.000 din
6. Marija Čop	400.000 din
7. Saša Čučuk	400.000 din
8. Nataša Bertonec	400.000 din
9. Tončka Klinar	400.000 din
10. Ana Kavčič	400.000 din
11. Danica Muhič	400.000 din
12. Janez Vilman	400.000 din
13. Ana Abruč-Uglesič	400.000 din

NOVOGRADNJA

1. Ida Matelič	1.200.000 din
----------------	---------------

POGOJEV NE IZPOLNJUJE

1. Ivica Veskovič	
-------------------	--

DS KSI

ADAPTACIJA

1. Alojz Šimnic	400.000 din
2. Marinka Šolar	400.000 din
3. Ignacij Prezelj	400.000 din
4. Mira Rihtaršič	400.000 din
5. Albina Tušar	400.000 din
6. Oton Pestotnik	400.000 din

NOVOGRADNJA

1. Marjan Mahnič	1.200.000 din
2. Borut Groc	1.200.000 din
3. Ljubica Nišević	1.200.000 din

NAKUP STANOVANJSKE HIŠE

1. Matjaž Pribošič	1.200.000 din
2. Danica Koren	1.200.000 din

TOZD STROJNE DELAVNICE

ADAPTACIJA

1. Alojz Egart	400.000 din
2. Bernard Klemenc	400.000 din
3. Ivan Frelih	400.000 din
4. Oto Markun	400.000 din
5. Žvab Alenka	400.000 din
6. Franc Erjavec	400.000 din
7. Peter Smolej	400.000 din

NOVOGRADNJA

1. Angela Domijan — zadržan sklep,	
delavski svet bo po dopolnitvi podatkov	
vlogo ponovno obravnaval.	

Kadrovski sektor
Oddelek za družbeni standard

Plavžar (foto B. Grce)

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD REMONTNE DELAVNICE

Zadnjega januarja je osnovna organizacija sindikata TOZD Remontne delavnice pripravila temeljno kandidacijsko konferenco, z namenom, »da na njej obravnavamo in uskladimo predlog možnih kandidatov za vse družbenopolitične funkcije.« Tako so določili člane delegacij za skupščine družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti. Obravnavali so tudi možne kandidate za nosilce vodilnih funkcij v občini, republiki in federaciji in se strinjali s predlogi. Pogrešajo pa kandidate za člane občinskega izvršnega sveta, menili pa so tudi, da so glede na prvotni seznam izpadli zelo dobri kandidati. Po katerih merilih je bil oblikovan ožji izbor kandidatov? Zdelo se jim je, da je med predlaganimi kandidati za vodilne funkcije v skupščinah občinskih SIS premo ljudi s tehnično izobrazbo. To velja tudi za možne kandidate za vodilne funkcije v skupščinah republiških SIS.

TOZD DRUŽBENA PREHRANA

Šestega februarja je bila temeljna kandidacijska konferenca v TOZD Družbena prehrana. Ugotovili so, da se strinjajo s kandidati za družbenopolitične skupnosti v občini, republiki in federaciji. Imenovali so tudi delegata za Temeljno ljubljansko banko. Na konferenci so potrdili tudi delegate za delavski svet, odbor samoupravne delavske kontrole in zbor interne banke SOZD Slovenske železarne.

K sporazumu o delitvi dohodka zbor delavcev in SDS niso imeli pripomb, precej pa h katalogu delovnih nalog. Menili so, da je veliko delovnih nalog preozko ocenjenih.

Sklenili so, da bodo prejeli pet izvodov Delavske enotnosti, predlagali so delegata za prvo občinsko TKK, dvema udeležencema smučarskih tekem v Mojs strani pa bodo povrnila stroške v vrednosti dopoldanske smučarske karte.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Temeljno kandidacijsko konferenco so pripravili 7. februarja, na njej pa so razpravljali o predlaganih možnih kandidatih za člane delegacij za skupščine DPS in skupščine SIS ter za delegate ZZ skupščine SFRJ. Predlagane kandidate je konferenca potrdila, pripomnila pa, da ni kandidata za predsednika izvršnega sveta občinske skupščine. Člani so potrdili tudi seznam kandidatov za organe upravljanja v SOZD Slovenske železarne.

Pregledali so, kako se izvršujejo sklepi 2. seje izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata in ugotovili, da je še potrebno proučiti, katere športne aktivnosti lahko opravljajo ženske.

Razpravljali so o odstopu podpredsednika izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata in njegovo odločitev obsodili kot neodgovorno. Podoben primer je sodelavec, ki so ga zaradi neaktivnosti črtali iz DS. Menili so, da mora taka dejanja javno obsoditi tudi delovna skupina. Imenovali so novega podpredsednika izvršnega odbora (Šerif Pivač) in predsednika komisije za šport.

V prihodnje naj bo socialna pomoč večkrat v obliki zdravljenja v zdraviliščih, denarno pa so dodelili desetim sodelavcem, in sicer osmim po 20 tisoč, dvema pa po 15 oziroma 10 tisoč dinarjev.

Predlagali so dobitnika srebrnega znaka Zveze sindikata Slovenije, določili delegata za občni zbor PD Koroška Bela in delegata prve občinske temeljne kandidacijske konference.

DS ZA EKONOMIKO, TEHNIČNO KONTROLO, RAZISKAVE IN NOVOGRADNJE

V sredo, 19. februarja, so se sestali predsednik izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata, blagajnik in predsedniki komisij. Govorili so o finančnem načrtu za leto 1986, predsedniki komisij pa naj na njegovi podlagi izdelajo program dela.

Predlagali so, da sodelavke ob 8. marcu obdario s 1.000 dinarji.

Na temeljni kandidacijski konferenci (6. februarja) so predlagali drugega delegata v SIS za izobraževanje, ker je bil prvi že predlagan v svoji krajevni skupnosti.

TOZD ŽEBLJARNA

Na 2. seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata, bila je 19. februarja, so sklenili, da bodo delavcem, ki se bodo upokojili, dali 10 tisoč dinarjev, za vence umrlim bodo namenili po 8 tisoč dinarjev, za udeležence športnih prireditev 500, za bolezensko odsotnost nad dva meseca pa 4 tisoč dinarjev.

Menili so, da malice ne ustrezajo težkemu fizičnemu delu v Železarni. Ugotovili so celo, da malice v kantinah zalivajo z vodo in tako povečujejo količino. Pripombe naj se posredujejo vodji TOZD Družbena prehrana, ki mora poskrbeti, da se bo stanje zboljšalo.

Na naslednji seji 3. marca pa so se najprej dogovorili o načinu praznovanja dneva žensk: vsaki delavki so čestitali in ji podarili 1.000 dinarjev. Nato so ocenili vodenje TOZD, po merilih, ki jih je poslala občinska organizacija ZSS. Ugotovili so, da je delo vodja TOZD Žebljarna uspešno.

Sklenili so, da bodo za udeležence smučarskih tekmovanj

POSOJILA ZA STANOVANJSKO GRADNJO

Na podlagi 79. člena Zakona o stanovanjskem gospodarstvu (Ur. list SRS št. 3/81), 6. in 58. člena Druženega dogovora o skupnih osnovah za zagotavljanje in usklajevanje družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva v SR Sloveniji (Ur. list SRS št. 15/81), Samoupravnega sporazuma o temeljnih plana samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice za obdobje 1986-1990 ter 4. in 5. člena Pravilnika o pogojih in merilih za pridobitev posojil iz sredstev vzajemnosti v občini Jesenice je zbor uporabnikov samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice na seji 12. marca 1986 sprejel

RAZPIS za dodelitev posojil iz združenih sredstev vzajemnosti delavcem in družbenim pravnim osebam

I. SPLOŠNI RAZPISNI POGOJI

1. Razpisa se lahko udeležijo:

1.1. Organizacije združenega dela in delovne skupnosti (v nadaljevanju: organizacije), ki imajo sedež na območju občine Jesenice in so sprejele Samoupravni sporazum o temeljnih plana občine Jesenice za obdobje 1986-1990, ne glede na to, kje imajo sedež njihove delovne enote, ki:

— združujejo sredstva za vzajemnost v dogovorjenem roku in obsegu;

— začasno niso sposobne oblikovati dovolj sredstev v skladu skupne porabe za načrtovani obseg stanovanjske graditve in združujejo sredstva za vzajemnost v dogovorjenem roku in obsegu;

— niso sposobne združevati sredstev vzajemnosti in jim pristojni organ stanovanjske skupnosti začasno, deloma ali v celoti odloži obveznost plačila obračunane prispevka vzajemnosti v skladu s pogoji in merili, ki so določeni v Samoupravnem sporazumu o temeljnih plana stanovanjske skupnosti.

1.2. Delavci, ki so varčevali pri katerikoli banki za stanovanjsko posojilo najmanj dve leti in so zaposleni v organizacijah, ki združujejo sredstva vzajemnosti v stanovanjski skupnosti ali so začasno oproščene združevanja.

1.3. Kmetje kooperanti in združeni kmetje, ki so varčevali pri katerikoli banki za stanovanjsko posojilo najmanj dve leti in združujejo delo in sredstva v kmetijskih združenjih in drugih oblikah združevanja kmetov, ki so družbene pravne osebe, če združujejo sredstva vzajemnosti.

1.4. Delovni ljudje, ki samostojno z osebnim delom opravljajo dejavnost s sredstvi v lasti občanov in so združevali sredstva vzajemnosti v stanovanjski skupnosti, in pri njih zaposleni delavci, ki so varčevali pri banki za stanovanjsko posojilo najmanj dve leti.

1.5. Delovni ljudje, ki samostojno opravljajo kot poklic umetniško ali drugo dejavnost in so združevali sredstva vzajemnosti v samoupravni stanovanjski skupnosti občine Jesenice, po pogojem, da so pri banki za stanovanjsko posojilo varčevali najmanj dve leti.

vanjski skupnosti občine Jesenice, po pogojem, da so pri banki za stanovanjsko posojilo varčevali najmanj dve leti.

1.6. Upokojenci in invalidi ter borci NOV, ki imajo stalno bivališče na območju občine Jesenice.

Namensko varčevanje je dveletno, če poteče do konca razpisnega roka.

2. Razpisna vrednost posojil upošteva oceno razpoložljivih sredstev za kreditiranje stanovanjske gradnje od 1. januarja 1986 do 31. decembra 1986, in sicer:

— iz združenih sredstev vzajemnosti,

— iz sredstev solidarnosti,

od tega:

a) za kreditiranje gradnje in nakupa stanovanj in stanovanjskih hiš v družbeni lasti 180.000.000 din,

b) za kreditiranje družbeno usmerjene individualne in ostale individualne gradnje, prenove stanovanj in stanovanjskih hiš 80.000.000 din,

c) za kreditiranje gradnje in izboljšave stanovanj in stanovanjskih hiš upokojencev, invalidov in borcev NOV 10.000.000 din.

3. Pri izračunu posojil bodo upoštevali naslednje cene:

— pri nakupu (DUSG) blokovne gradnje cena, ki je določena s samoupravnim sporazumom,

— pri graditvi stanovanjske hiše po prečni cena stanovanja v višini 100.000 dinarjev za kvadratni meter,

— pri prenovi stanovanja ali stanovanjske hiše cena iz predračuna, vendar ne višja od poprečne cene, ki znaša 100.000 dinarjev za kvadratni meter.

4. Pri izračunu posojila se upošteva poprečni mesečni čist osebni dohodek na zaposlenega delavca v SR Sloveniji za leto 1985, ki znaša 54.967 dinarjev.

5. Obrestna mera za posojila iz sredstev vzajemnosti je pet odstotkov letno.

6. Organizacije vračajo v polletnih, delavci pa v mesečnih anuitetah.

7. Posojilo za gradnjo stanovanjske hiše delavec lahko dobi, če ima objekt dograjen do III. gradbene faze oziroma pri gradnji montažne hiše dokončano ploščo nad kletjo in sklenjeno pogodbo s proizvajalcem za dobavo montažnega dela hiše (skladno z gradbenim dovoljenjem).

Če je delavec že lastnik stanovanja ali stanovanjske hiše, dobi posojilo le za razliko v kvadratnih metrih standarda stanovanjske površine za njegovo družino.

Pri prenovi mora prosilec dokazati, da je opravil vrednostno najmanj 50 odstotkov del po predračunu, ki ga je izdelal gradbeni strokovnjak.

8. Glede dokumentacije, tehničnega poslovanja in drugih določil, ki niso navedena v razpisu, veljajo določila pravilnika o pogojih in merilih za pridobitev posojil iz združenih sredstev vzajemnosti, združenih v Samoupravni stanovanjski skupnosti občine Jesenice.

Delavci lahko dobijo posojilo za nakup, graditev in prenovu stanovanj in stanovanjskih hiš, če:

II. KREDITIRANJE GRADITVE, NAKUPA IN PRENOVE STANOVANJ IN STANOVANJSKIH HIŠ V DRUŽBENI LASTI

1. Posojila iz združenih sredstev vzajemnosti lahko dobijo organizacije za graditev, nakup in prenovu stanovanj in stanovanjskih hiš v družbeni lasti, če poleg pogojev iz poglavja 1.1. izpolnjujejo še naslednje pogoje:

— da so sprejele samoupravne splošne akte o osnovah in merilih za reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev, usklajene z zakonom o stanovanjskem gospodarstvu in družbenim dogovorom o skupnih osnovah za zagotavljanje in usklajevanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva v SR Sloveniji.

— da bodo delavcem dodeljevali standardna stanovanja po merilih samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice,

— da gradijo ali kupujejo stanovanja in so vključene v program stanovanjske graditve samoupravne stanovanjske skupnosti — v primeru, če razpoložljiva sredstva in pogoji dopuščajo, da se lahko odobri posojilo tudi organizacij, ki ne izpolnjuje tega pogoja;

— da jim posojilo po tem pravilniku skupaj z drugimi sredstvi omogoča zaključevanje finančne konstrukcije za graditev, nakup in prenovu načrtovane štveila stanovanjskih enot,

— da predložijo sprejeti sanacijski program, če poslujejo z izgubo.

Višina posojila, ki ga lahko dobi organizacija iz sredstev vzajemnosti za nakup ali dograditev stanovanj oz. soinvestitorstvo, je odvisna od dosežene poprečne čistega osebnega dohodka na zaposlenega delavca v SR Sloveniji za leto 1985, ki znaša 54.967 dinarjev.

Višina posojila, ki ga delavec lahko dobi za graditev, nakup in prenovu, je odvisna (ne velja za borce NOV):

— od razmerja med višino poprečnega osebnega dohodka na člana njegove družine za zadnje tri mesece v primerjavi z zadnjim poprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v SR Sloveniji,

— od višine posojila, do katerega je delavec upravičen ali ga je pridobil pri banki na podlagi namenskega varčevanja za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše, ki je predmet kreditiranja, do zadnjega dne razpisa.

Pri izračunu posojila za gradnjo in prenovu se znesek posojila, pridobljenega iz sredstev vzajemnosti po prejšnjih razpisih, kakor tudi privarčevana finančna sredstva in posojila, odobrena na podlagi tega, valorizirajo po naslednji lestvici:

Višina posojila, ki ga delavec lahko dobi za graditev, nakup in prenovu, je odvisna (ne velja za borce NOV):

— od razmerja med višino poprečnega osebnega dohodka na člana njegove družine za zadnje tri mesece v primerjavi z zadnjim poprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v SR Sloveniji,

— od višine posojila, do katerega je delavec upravičen ali ga je pridobil pri banki na podlagi namenskega varčevanja za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše, ki je predmet kreditiranja, do zadnjega dne razpisa.

Pri izračunu posojila za gradnjo in prenovu se znesek posojila, pridobljenega iz sredstev vzajemnosti po prejšnjih razpisih, kakor tudi privarčevana finančna sredstva in posojila, odobrena na podlagi tega, valorizirajo po naslednji lestvici:

Višina posojila, ki ga delavec lahko dobi za graditev, nakup in prenovu, je odvisna (ne velja za borce NOV):

— od razmerja med višino poprečnega osebnega dohodka na člana njegove družine za zadnje tri mesece v primerjavi z zadnjim poprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v SR Sloveniji,

— od višine posojila, do katerega je delavec upravičen ali ga je pridobil pri banki na podlagi namenskega varčevanja za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše, ki je predmet kreditiranja, do zadnjega dne razpisa.

Pri izračunu posojila za gradnjo in prenovu se znesek posojila, pridobljenega iz sredstev vzajemnosti po prejšnjih razpisih, kakor tudi privarčevana finančna sredstva in posojila, odobrena na podlagi tega, valorizirajo po naslednji lestvici:

Višina posojila, ki ga delavec lahko dobi za graditev, nakup in prenovu, je odvisna (ne velja za borce NOV):

— od razmerja med višino poprečnega osebnega dohodka na člana njegove družine za zadnje tri mesece v primerjavi z zadnjim poprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v SR Sloveniji,

— od višine posojila, do katerega je delavec upravičen ali ga je pridobil pri banki na podlagi namenskega varčevanja za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše, ki je predmet kreditiranja, do zadnjega dne razpisa.

Pri izračunu posojila za gradnjo in prenovu se znesek posojila, pridobljenega iz sredstev vzajemnosti po prejšnjih razpisih, kakor tudi privarčevana finančna sredstva in posojila, odobrena na podlagi tega, valorizirajo po naslednji lestvici:

Višina posojila, ki ga delavec lahko dobi za graditev, nakup in prenovu, je odvisna (ne velja za borce NOV):

— od razmerja med višino poprečnega osebnega dohodka na člana njegove družine za zadnje tri mesece v primerjavi z zadnjim poprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v SR Sloveniji,

— od višine posojila, do katerega je delavec upravičen ali ga je pridobil pri banki na podlagi namenskega varčevanja za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše, ki je predmet kreditiranja, do zadnjega dne razpisa.

Pri izračunu posojila za gradnjo in prenovu se znesek posojila, pridobljenega iz sredstev vzajemnosti po prejšnjih razpisih, kakor tudi privarčevana finančna sredstva in posojila, odobrena na podlagi tega, valorizirajo po naslednji lestvici:

Višina posojila, ki ga delavec lahko dobi za graditev, nakup in prenovu, je odvisna (ne velja za borce NOV):

— od razmerja med višino poprečnega osebnega dohodka na člana njegove družine za zadnje tri mesece v primerjavi z zadnjim poprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v SR Sloveniji,

— od višine posojila, do katerega je delavec upravičen ali ga je pridobil pri banki na podlagi namenskega varčevanja za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše, ki je predmet kreditiranja, do zadnjega dne razpisa.

Pri izračunu posojila za gradnjo in prenovu se znesek posojila, pridobljenega iz sredstev vzajemnosti po prejšnjih razpisih, kakor tudi privarčevana finančna sredstva in posojila, odobrena na podlagi tega, valorizirajo po naslednji lestvici:

Višina posojila, ki ga delavec lahko dobi za graditev, nakup in prenovu, je odvisna (ne velja za borce NOV):

— od razmerja med višino poprečnega osebnega dohodka na člana njegove družine za zadnje tri mesece v primerjavi z zadnjim poprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v SR Sloveniji,

— od višine posojila, do katerega je delavec upravičen ali ga je pridobil pri banki na podlagi namenskega varčevanja za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše, ki je predmet kreditiranja, do zadnjega dne razpisa.

Pri izračunu posojila za gradnjo in prenovu se znesek posojila, pridobljenega iz sredstev vzajemnosti po prejšnjih razpisih, kakor tudi privarčevana finančna sredstva in posojila, odobrena na podlagi tega, valorizirajo po naslednji lestvici:

Višina posojila, ki ga delavec lahko dobi za graditev, nakup in prenovu, je odvisna (ne velja za borce NOV):

— od razmerja med višino poprečnega osebnega dohodka na člana njegove družine za zadnje tri mesece v primerjavi z zadnjim poprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v SR Sloveniji,

— od višine posojila, do katerega je delavec upravičen ali ga je pridobil pri banki na podlagi namenskega varčevanja za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše, ki je predmet kreditiranja, do zadnjega dne razpisa.

Pri izračunu posojila za gradnjo in prenovu se znesek posojila, pridobljenega iz sredstev vzajemnosti po prejšnjih razpisih, kakor tudi privarčevana finančna sredstva in posojila, odobrena na podlagi tega, valorizirajo po naslednji lestvici:

Višina posojila, ki ga delavec lahko dobi za graditev, nakup in prenovu, je odvisna (ne velja za borce NOV):

— od razmerja med višino poprečnega osebnega dohodka na člana njegove družine za zadnje tri mesece v primerjavi z zadnjim poprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v SR Sloveniji,

— od višine posojila, do katerega je delavec upravičen ali ga je pridobil pri banki na podlagi namenskega varčevanja za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše, ki je predmet kreditiranja, do zadnjega dne razpisa.

Pri izračunu posojila za gradnjo in prenovu se znesek posojila, pridobljenega iz sredstev vzajemnosti po prejšnjih razpisih, kakor tudi privarčevana finančna sredstva in posojila, odobrena na podlagi tega, valorizirajo po naslednji lestvici:

Višina posojila, ki ga delavec lahko dobi za graditev, nakup in prenovu, je odvisna (ne velja za borce NOV):

— od razmerja med višino poprečnega osebnega dohodka na člana njegove družine za zadnje tri mesece v primerjavi z zadnjim poprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v SR Sloveniji,

— od višine posojila, do katerega je delavec upravičen ali ga je pridobil pri banki na podlagi namenskega varčevanja za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše, ki je predmet kreditiranja, do zadnjega dne razpisa.

Pri izračunu posojila za gradnjo in prenovu se znesek posojila, pridobljenega iz sredstev vzajemnosti po prejšnjih razpisih, kakor tudi privarčevana finančna sredstva in posojila, odobrena na podlagi tega, valorizirajo po naslednji lestvici:

Višina posojila, ki ga delavec lahko dobi za graditev, nakup in prenovu, je odvisna (ne velja za borce NOV):

— od razmerja med višino poprečnega osebnega dohodka na člana njegove družine za zadnje tri mesece v primerjavi z zadnjim poprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v SR Sloveniji,

— od višine posojila, do katerega je delavec upravičen ali ga je pridobil pri banki na podlagi namenskega varčevanja za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše, ki je predmet kreditiranja, do zadnjega dne razpisa.

Pri izračunu posojila za gradnjo in prenovu se znesek posojila, pridobljenega iz sredstev vzajemnosti po prejšnjih razpisih, kakor tudi privarčevana finančna sredstva in posojila, odobrena na podlagi tega, valorizirajo po naslednji lestvici:

Višina posojila, ki ga delavec lahko dobi za graditev, nakup in prenovu, je odvisna (ne velja za borce NOV):

— od razmerja med višino poprečnega osebnega dohodka na člana njegove družine za zadnje tri mesece v primerjavi z zadnjim poprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v SR Sloveniji,

— od višine posojila, do katerega je delavec upravičen ali ga je pridobil pri banki na podlagi namenskega varčevanja za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše, ki je predmet kreditiranja, do zadnjega dne razpisa.

Pri izračunu posojila za gradnjo in prenovu se znesek posojila, pridobljenega iz sredstev vzajemnosti po prejšnjih razpisih, kakor tudi privarčevana finančna sredstva in posojila, odobrena na podlagi tega, valorizirajo po naslednji lestvici:

Višina posojila, ki ga delavec lahko dobi za graditev, nakup in prenovu, je odvisna (ne velja za borce NOV):

— od razmerja med višino poprečnega osebnega dohodka na člana njegove družine za zadnje tri mesece v primerjavi z zadnjim poprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v SR Sloveniji,

— od višine posojila, do katerega je delavec upravičen ali ga je pridobil pri banki na podlagi namenskega varčevanja za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše, ki je predmet kreditiranja, do zadnjega dne razpisa.

Pri izračunu posojila za gradnjo in prenovu se znesek posojila, pridobljenega iz sredstev vzajemnosti po prejšnjih razpisih, kakor tudi privarčevana finančna sredstva in posojila, odobrena na podlagi tega, valorizirajo po naslednji lestvici:

Višina posojila, ki ga delavec lahko dobi za graditev, nakup in prenovu, je odvisna (ne velja za borce NOV):

— od razmerja med višino poprečnega osebnega dohodka na člana njegove družine za zadnje tri mesece v primerjavi z zadnjim poprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v SR Sloveniji,

— od višine posojila, do katerega je delavec upravičen ali ga je pridobil pri banki na podlagi namenskega varčevanja za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše, ki je predmet kreditiranja, do zadnjega dne razpisa.

Pri izračunu posojila za gradnjo in prenovu se znesek posojila, pridobljenega iz sredstev vzajemnosti po prejšnjih razpisih, kakor tudi privarčevana finančna sredstva in posojila, odobrena na podlagi tega, valorizirajo po naslednji lestvici:

Višina posojila, ki ga delavec lahko dobi za graditev, nakup in prenovu, je odvisna (ne velja za borce NOV):

— od razmerja med višino poprečnega osebnega dohodka na člana njegove družine za zadnje tri mesece v primerjavi z zadnjim poprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v SR Sloveniji,

— od višine posojila, do katerega je delavec upravičen ali ga je pridobil pri banki na podlagi namenskega varčevanja za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše, ki je predmet kreditiranja, do zadnjega dne razpisa.

Pri izračunu posojila za gradnjo in prenovu se znesek posojila, pridobljenega iz sredstev vzajemnosti po prejšnjih razpisih, kakor tudi privarčevana finančna sredstva in posojila, odobrena na podlagi tega, valorizirajo po naslednji lestvici:

Višina posojila, ki ga delavec lahko dobi za graditev, nakup in prenovu, je odvisna (ne velja za borce NOV):

— od razmerja med višino poprečnega osebnega dohodka na člana njegove družine za zadnje tri mesece v primerjavi z zadnjim poprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v SR Sloveniji,

stanovanjskih hiš, če:

— imajo z banko sklenjeno dveletno pogodbo o namenskem varčevanju za stanovanjsko posojilo. Rok dveletnega namenskega varčevanja se upošteva ob sklenitvi pogodbe za posojilo z banko;

— dobijo soglasje organizacije, ki združuje sredstva vzajemnosti, da lahko dobijo posojilo po tem razpisu;

— niso sami ali njihovi družinski člani, ki rešujejo stanovanjski problem, lastniki hiš, vseljivega stanovanja (primerne stanovanjske hiše, počitniške hiše, ki presegajo 50 kvadratnih metrov tlorisne površine);

— porabijo kupnino prodane lastne stanovanjske enote za nakup ali graditev stanovanja ali stanovanjske hiše, za katero prosijo posojilo,

— pri nakupu stanovanja ali stanovanjske hiše z lastnimi sredstvi in vsemi posojili zaključujejo finančno konstrukcijo;

— predložijo predpogodbo, kupoprodajno pogodbo ali soinvestitorsko pogodbo;

— predložijo gradbeno dovoljenje oziroma dokazilo o priglavitvi del z opisom del in predračun.

Višina posojila, ki ga delavec lahko dobi za graditev, nakup in prenovu, je odvisna (ne velja za borce NOV):

— od razmerja med višino poprečnega osebnega dohodka na člana njegove družine za zadnje tri mesece v primerjavi z zadnjim poprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v SR Sloveniji,

— od višine posojila, do katerega je delavec upravičen ali ga je pridobil pri banki na podlagi namenskega varčevanja za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše, ki je predmet kreditiranja, do zadnjega dne razpisa.

Pri izračunu posojila za gradnjo in prenovu se znesek posojila, pridobljenega iz sredstev vzajemnosti po prejšnjih razpisih, kakor tudi privarčevana finančna sredstva in posojila, odobrena na podlagi tega, valorizirajo po naslednji lestvici:

Višina posojila, ki ga delavec lahko dobi za graditev, nakup in prenovu, je odvisna (ne velja za borce NOV):

— od razmerja med višino poprečnega osebnega dohodka na člana njegove družine za zadnje tri mesece v primerjavi z zadnjim poprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v SR Sloveniji,

— od višine posojila, do katerega je delavec upravičen ali ga je pridobil pri banki na podlagi namenskega varčevanja za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše, ki je predmet kreditiranja, do zadnjega dne razpisa.

Pri izračunu posojila za gradnjo in prenovu se znesek posojila, pridobljenega iz sredstev vzajemnosti po prejšnjih razpisih, kakor tudi privarčevana finančna sredstva in posojila, odobrena na podlagi tega, valorizirajo po naslednji lestvici:

Višina posojila, ki ga delavec lahko dobi za graditev, nakup in prenovu, je odvisna (ne velja za borce NOV):

— od razmerja med višino poprečnega osebnega dohodka na člana njegove družine za zadnje tri mesece v primerjavi z zadnjim poprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v SR Sloveniji,

— od višine posojila, do katerega je delavec upravičen ali ga je pridobil pri banki na podlagi namenskega varčevanja za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše, ki je predmet kreditiranja, do zadnjega dne razpisa.

Pri izračunu posojila za gradnjo in prenovu se znesek posojila, pridobljenega iz sredstev vzajemnosti po prejšnjih razpisih, kakor tudi privarčevana finančna sredstva in posojila, odobrena na podlagi tega, valorizirajo po naslednji lestvici:

Višina posojila, ki ga delavec lahko dobi za graditev, nakup in prenovu, je odvisna (ne velja za borce NOV):

— od razmerja med višino poprečnega osebnega dohodka na člana njegove družine za zadnje tri mesece v primerjavi z zadnjim poprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v SR Sloveniji,

— od višine posojila, do katerega je delavec upravičen ali ga je pridobil pri banki na podlagi namenskega varčevanja za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše, ki je predmet kreditiranja, do zadnjega dne razpisa.

Pri izračunu posojila za gradnjo in prenovu se znesek posojila, pridobljenega iz sredstev vzajemnosti po prejšnjih razpisih, kakor tudi privarčevana finančna sredstva in posojila, odobrena na podlagi tega, valorizirajo po naslednji lestvici:

Višina posojila, ki ga delavec lahko dobi za graditev, nakup in prenovu, je odvisna (ne velja za borce NOV):

— od razmerja med višino poprečnega osebnega dohodka na člana njegove družine za zadnje tri mesece v primerjavi z zadnjim poprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v SR Sloveniji,

— od višine posojila, do katerega je delavec upravičen ali ga je pridobil pri banki na podlagi namenskega varčevanja za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše, ki je predmet kreditiranja, do zadnj

JULIJAN O

Skozi bogastvo raztrganih in zamaščenih cunj, ki višijo Judi z bokov, ne more opaziti ničesar takega, petintrideset let kasneje pa se mu zdi, da je z »notranjim očesom« vendarle videl ta »muda«, ki naj bi bila velika in težka, kakor kamen v prači, s katero je David poskusil zadeti Goljata (pa se mu, v taistem gledanju z notranjim očesom, ni posrečilo; notranji pogled vidi hkrati kratkonogega Judo in — nekje v ozadju — prizor iz Zgodbe Svetega pisma). — Vsa resnica, kar je je, se torej seseda okrog te bedaste rime: Juda — muda.

OKROG te rime se kopičijo razna s čustvovanjem pospremljena premišljevanja. Kako je mogoče, da je hodil po cestah protektorata živ Zid (Juda ni mogel biti nič drugega kot Zid, otroci si tega imena niso izmislili tjavendan) v času, ko so bili vsi njegovi rojaki v taborišču Banjica ali onkraj tega taborišča? Je padel kako skozi sito, se je na čudežen način rešil? Ali pa so ga pustili nalašč kot vzorec, naj to ljudstvo (*narod srpski*) vidi, kakšen je pravi pripadnik nerijske rase?

DRUGIČ, ali lahko v vreščanju nedolžnih otročičev, Judovega stalnega spremstva, vidimo poskus, da se nemške oblasti opozorijo, da so tu na nekaj pozabile? Da imajo tu še enega kandidata za Banjico? Lahko vidimo v tem vpitju poskus javne denunciacije, protest zoper to, da Jude niso odpeljali? Naprej, ali naj torej glede na te sume dopustimo razvoj ustreznih protiotroških čustev in efektov? Sodba, ki se končno izkristalizira v Julijanovi polzvesti, je nedvoumna. Halucinacija, v kateri nastopa rimani smetar Juda, ima tole poglobljeno funkcijo: iz spomina naj vznikne zato, da se bo lahko potem njen opis uvrstil med zapiske za roman. Kdor hoče verjeti, naj kar verjame.

NA PRVI pogled sploh ni videti, kakšno zvezo naj bi imel vojni (medvojni) dogodek z Julijanovimi zdajšnjimi težavami: na kakšen način naj bi se vpletal v tkivo njegovega romana. Zveza pa postane jasna, če privajamo tega motiva (rime Juda — muda) uporabimo realistično tehniko, standardni način realističnega opisovanja:

»Ob tem spominu ga je obšla stara nejevolja. Ni si mogel kaj, da ne bi z odporom in zopni pomislil, — ne na razcapanega brskaca po smeteh, pač pa na tolpo »nedolžnih otročičev«, ki so se v samoumevni pobesnelosti podili za njim. Je mogoče, da je bil (Julijan, on sam) kdajkoli udeležen pri soustvarjanju takih bitij? Ta odgovor (do delanja otrok) bo pri njem večer. Jasna je bila vedno pripravljena upoštevati to dejstvo, pri drugih ženskah ni bilo zadetih težav, razen pri Silvi (materi šivilji). Vendar je tudi res, da je Henček zdaj že zdavnj minil otroško fazo. Ni pa še minila nevarnost, — pa čeprav je Henček trenutno nekje daleč — da Julijan vstane v srečni novi dan kot stari oče. Če govorimo in pišemo po pravici, se je ta misel le poredkoma in stežka prebila v žarišče Julijanove zavesti, kadar pa se je, ni minila brez posledic: zaradi globokega nestrinjanja s to možnostjo Julijan potem po več tednov ni hotel obiskati svojega ljubljanskega zatočišča (Henčkove gersonjere).«

Konec strogega realizma. Na takšna poenostavljanja v tem tekstu ne moremo pristati. Morali pa smo nekako razložiti, zakaj Julijan in Jasna nimata otrok. Julijan v svojih zapiskih nikoli ne govori o tem vprašanju, o odporu do nadaljevanja rodu. (Kdo bo ponesel to baklo naprej, Julijan P. že ne.) Lahko pa se zamislimo nad dejstvom, da nikjer v dnevnikih ne omenja Henčka, seveda pa molči tudi o upih in strahovih glede tega, da bi lahko postal stari oče. Sicer pa, kolikor je njemu samemu znano, večina njegovih znancev ne ve za Henčka.

Naivno bi bilo predpostavljati, da so se mu te in take misli — misli o sebi kot človeku brez potomcev, misli, ki naj bi razložile ves ta kompleks, misli, ki naj bi mimogrede pojasnile njegov zadetni status in njegova pričakovanja, porodile prav na to jutro, ko mu je v ušesu zazvenela rima Juda — muda. (Zato, da bi si lahko bralec ustvaril jasno predstav o vsem tem!!!)

Spomin na slikoviti počestni dogodek je torej vzcvetel v Julijanovi glavi kot samotni cvet, brez vsakih stranskih skritih misli? Kasneje lah-

ko iz te podobe — iz podobe blazno čokatega, kosmatega, s skorjo umazanije prevlečenega, raztrganega in norega Judo («kome vire muda») nastane karkoli, med drugim tudi pripomoček za nazorno pojasnjevanje nekih okoliščin. Sama na sebi pa je to, kar je: delček že zdavnaj odmrle stvarnosti, ki se je pomotoma odrdal od svoje časovne podlage; stvarnosti, ki je ni več, ki pa se kljub temu, da je ni, trmasto upira temu, da bi se povsem zgubila; pa se tako opoteka naprej v prihodnost — na berglah pobalinsko trapaste rime, na katero se je obesila; in brez katere ji bržkone res ni obstanka.

SPRIČO tega, da je v Julijanovih zapiskih, kar zadeva njegovo očetovstvo, ena sama vrzel, se moramo v tej zadevi spet opreti na to, kar prihaja na dan v Julijanovi *živi zdajšnjosti*: nevidni mu sledimo za hrbtom, spremljamo ga v njegovo spalnico, zasačimo ga pri tem, kako si šepeče nesmiselne besede. Majhen tandemček, sestavljen iz besed *mati* in *šivilja*. *Mati-šivilja*. Kaj naj bi to pomenilo? Pomagajmo si s hipotezo. (Tudi on sam, Julijan, pri razlagi drugih ljudi kar naprej sili v hipoteze.)

»V enem izmed svojih zadnjih pogovorov s Henčkom — tik pred Henčkovim odhodom v tujino — je Julijan izrekel besede *tvoja mati šivilja*. To ni bilo mišljeno ne grobo ne žaljivo ne ponižujoče. Julijan je pred tem vso noč premišljeval o tem, kako naj s Henčkom govori o Silvi: kako naj jo imenuje? *Tvoja mati* mu je zvenelo preveč prisiljeno, *tvoja mati Silva* preveč otročje-prisrčno. Sklenil je, da bo uporabil oznako, kakršno bi za prikupno bližnjo osebo uporabila Jelovškova žena. V Julijanovem spominu bi se kaj lahko našel podatek, ki bi to potrdil. Nekoč sta s Špelo govorila o tej kočijli zadevi — o njegovem (t. j. Julijanovem) očetovstvu: in takrat je iz Špelinih ust — ko sta govorila o Henčku — prišla prav ta prijazno-saljiva oznaka: *njegova mati šivilja*.«

MATI šivilja. Šivati, plesti. Julijanov spomin hrani morda tudi to: nekoč so o ženskah, ki so se ukvarjale s prostitucijo, govorili, da »pletejo«. Pravzaprav, če smo čisto odkriti: da »štrikajo«.

Razlaga te podobe ni težka: na vprašanje, s čim se preživljajo, so baje odgovarjale nekako tako: *s štrikanjem*. Tako se je govorilo v časih, ki smo se jih mimogrede že nekajkrat dotaknili, na primer v zapisu, ki obuja spomin na zbor snežnih brigadirjev in na kosmati vic *Adam in Amsterdam*, ki ga je nekdanji bojevniki povedal v prid lastni popularnosti. V tem primeru pa med *šivati* in *plesti* ni zveze, dvomimo celo v obstoj take zveze v podzemlju (t. j. v Julijanovi podzavesti. Skratka, nikjer ni namigov na to, da bi Henčkova mati kdaj *pletla*.

O TEM, kakšna čustva goji Julijan do Silve zdaj, ni nobenih podatkov.

21. 6. 1978

Spet tipkam dnevnik takoj po vrnitvi s šihla. Usedlina vsega tega, kar se je dogajalo zadnje dni, se mi zliža na favnost v te priprave za roman. Samo: kaj je tisto, kar me tako *rajca* — roman ali otipljiva stvarnost? Poigravam se z mislijo, da bi začasno, za nekaj mesecev, se pravi do zime ali vsaj do jeseni, vse skupaj pustil pri miru. Naj se usede, naj se prepoji drugo z drugim: dnevnik, poglavja, zapiski. Prej pa bi moral še opisati, kako se je Svetlana pojavila v avli hotela in kaj vse se je navezalo na to pojavitev: to doživeti bi do jeseni preveč obledelo. Sicer pa je v romanu že preveč tega poletja.

Mogoče bi si zdaj napravil majhen načrt. Ne bi bilo prijetno, če bi na vsem lepem ugotovil, da pravzaprav sploh ne vem, kaj, kako in pokakšnem vrstnem redu se je dogajalo. Danes je sredi: se bom s tem podatkom kaj laže znašel? Seveda: dogodki, ki naj bi si jih zdajle skiciral, so se začeli v ponedeljek zvečer, — nekaj ur po tem, ko sem vrgel na papir zadnje vrstice ponedeljkovega zapisa. Z zadoščenjem ugotavljam, da je bilo to, kar se mi je dogajalo, v romanu do neke mere pripravljeno.

Tu pa se zadoščenje tudi neha. Zdaj sploh nisem zmožen, da bi si kaj skiciral! Prvič, drugič, tretjič: zato ne, ker... Skušal bom biti iskren:

nisem prepričan, da mi literatura ta hip sploh kaj pomeni. Kaj bi bilo pomembno? Ne bo šlo brez grdih besed: »ni dober fuk — ne v romanu, ampak na tejle postelji, ali pa na katerikoli postelji, je zdaj alfa in omega. (Zdaj ali pa vedno: o tem bi lahko še in še govorili!) Govorim seveda o tem, kar človek hoče, ne o tem, kar zares dobi: kar se dogaja, navadno ni ukrojeno po naši meri.

Tiste težnje, ki so se pokazale v izjavi, »da bi to tipkarijo najraje odložil do jeseni«, niso bile čisto nedolžne. Menda gre zares. Zdaj zdaj se bom odločil, se jim uklonil. In kaj bom počel ves ta čas? Počel bom pač karkoli. Recimo, ležal bom na teh pomečanih in prepotenih rjuhah. In hodil redno na šiht.

— — —
— — —
— — —

DRUGI DEL

1. 10. 1978

O samem sebi je težko dobiti pravo predstavo. Na primer: lahko bi se vprašal, kaj sem: asket ali sladkosnedežni uživalec? Za zajtrk sem pojedel dva kosa črnega kruha, nalahno potresena z »obogateno« japonsko soljo adži šio, zraven sem popil dva kozarca mleka. To je bil torej zajtrk. In zdajle, za uvod k tipkanju, podkupnina za lene možganske celice: ledena kava, pripravljena iz Franckovega ekstrakta, alpskega mleka, čokoladnega plus vanilijevega skladoleda ljubljanskih mlekarov.

Sonce je spet zaorglalo. To izvira, če se ne motim, iz pesmi Mirana Jarca. To izvira, če sem še malo bolj natančen, iz časov, ko sem to pesem prvič slišal pri predavanju iz metrike when I was one-and-twenty. Profesor je znal zelo ljubko in učinkovito citirati verze — in jih je citiral. »Sonce orgla na višinah.« In ta občutek orglajočega sonca mi je ostal vse do danes. In tako mi je to nebesno telo, eno največjih, če že ne največje v svojem okoliščju, zaorglalo, ko sem malo po deseti, še ves dremav od jutranjega spanja, stopil k oknu.

Bilo je nekako v času, ko mi je Jasna v hipnem popadku nepremagljive iskrenosti priznala, »da ima pravzaprav dva«. Mene in še nekoga. Prvi sem bil torej jaz, drugi je bil črnolasec, ki je nosil na glavi za pol mardraca žime. Meni se takrat pleša še ni začela delati. Ni kaj reči, lep par za v isti jarem. Do tega, da bi bila skupaj vpražena, pa nikoli ni prišlo. Hočem reči, ni se nadaljevalo v tem smislu. Za tak primer — če bi se znašel z lasatežem v istem prostoru ali na cesti v razdalji manj kot dva metra — sem v žepu hubertusa nosil ključ od veznihi vrat: uporabiti sem ga nameraval namesto bokserja, s koncem velikega ključa naj bi ga zadel v levo senco, hrst-hrst in že bi bilo končano, v jarmu bi ostal samo en konjiček. Za primer, da tega vendarle ne bi storil, pa sem imel pripravljeno tole razlago: nisem se ga upal lotiti tako naravnost, lahko bi me brčnil s svojo leseno nogo. To pa ne bi bilo lepo. In tako bi šla mirno vsak svojo pot.

Vidim, da tega tu ne pišem zase, ampak za nekakšno občinstvo. Le kako se znebiti tega občutka — da imaš občinstvo? Pozabiti je treba, pa bo mogoče samo minilo.

Nekako v tem času (when I was one-and-twenty, ko sem se v veliki predavalnici Pravne fakultete seznanjal z Jarčevimi poezijami) je na klopcu pred Nukom prisedel študent nižjega letnika.

Prejle sem zapisal »prisedel«: to pomeni, da je nekdo že sedel na tisti klopci. Tisti nekdo sem bil jaz, Julijan P., tedaj študent na Filozofski fakulteti.

(Se nadaljuje)

Werner ga je pustil, da je povedal do konca, potem pa je odsekano pojasnil:

— Pošteno! A drugo polovico bodo dobili drugi. Aretacija ni bila samo vaše delo! In poleg tega ste bili prenerodni. Prijeti smo ga morali prezgodaj!

Filip se ni več smehljaj, ker se je čutil ogoljufan. Dotlej je vedno dobil, do marke natanko, kot so mu obljubili.

— Toda, herr obersturmführer, jaz sem tvegaj največ! Aleš mi je bil že na sledi.

Werner se je zdaj ves obrnil k njemu, globoko zajel sapo in ga bolj karal kakor hvalil:

— Če vam je bil na sledi, ste to zakrivali sami. Saj veste, kako sem vas moral vleči iz težav! Tudi pet tisoč mark ni malo. Dosti o tem. Niti marke več! Je odšel.

Filip je poznal nevarni glas, ki je silil vanj iz odločnih ust. Zato je umolknil. Zapekel ga je tudi občutek, da je bil neroden in kako ga je Werner reševal.

In ne da bi bankovce preštel, jih je lepo zložil in stisnil v listnico. Še nikoli ni bilo narobe, niti za pšenig.

Kazalo je, da sta se medtem oba že toliko pomirila, da sta lahko načela druga vprašanja, kajti nerešenih stvari je bilo še veliko. Zdaj je bilo treba preiti na Martino, na Goloba, na vse. Zelo rad bi Filip spregovoril tudi o Gorskem, pa je imel slabe izkušnje. Čim manj govorjenja. Vendar je spet začel o Alešu:

— Vam lahko nekaj svetujem?

Obersturmführer mu zdaj kljub slabi volji ni branil.

— Nemara bi bilo dobro, da bi ga še malo poslali med druge. Dajte mu priložnost, da bo komu zaupal o meni. Mislim, kako sem bil obvezan.

— Spet grešite. Rekel sem vam že, da je to moja skrb!... Še kaj?

— Vem, da je to na vaših ramah, vendar bi vas rad opozoril še na druge rojake. Upam, da boste dobro poskrbeli zanje?

— Moja stvar, mu je zagotovil Warner. Zdaj pa še o vaši sestri. Ta me trenutno najbolj zanima.

Dvogovor o tem je bil precej obširen, vsega pa obersturmführer ni odkril Filipu, kajti tu bo moral zaigrati nekaj posebnega. Martina je

IVAN JAN

MRTVI NE LAŽEJO

povest

58

čedna, mlada ženska, Aleševa zaročenka, tako rekoč njegova žena. Tu je ključ do Aleša in še kaj več.

Spomnil ga je tudi na Goloba, potem ga je odslovil z opozorilom:

— Pazite, da vas ne odkrijejo! Ravajte se natanko po navodilih! Še ena nerodnost pa ste opravili!

Dotlej nihče ni vedel za Filipovo »aretacijo«. Nihče, razen Aleša. A to je sodilo v obersturmführerjevo igro. Filip je bil vesel, da je bil Aleš za zapahi.

Zato se je potolažil tudi z markami, ki jih je dobil zanj in jih priložil skritemu kupčku denarja.

Ko se je vrnil domov, je v nahrbtniku imel nekaj masla in lonček medu.

Poslej je napeto pričakoval, kaj bo storila Martina in kako se je bo lotil Werner. Obetal se je nov zaslužek!

A vseskozi je mislil tudi na Gorskega, ki mu prej ali slej lahko prekriža račune. Z enim očesom bo vedno pazil nanj.

Potem je čakal, kdaj se bo pokazala Martina. Ko ga je iskala in trkala na vrata, se je skril za okni. Odsla je potrta in zmedena.

— Moja je in Wernerjeva! Če dotlej ni pobegnula v gmajno, tudi zdaj ne bo! Malo je počakal, potem pa se je spet oglašil pri njej. Čakala ga je odprtih rok.

In zadnje, kar ji je rekel pred odhodom, je bilo:

— Ne jaz, ti si se odločila tako...

Potem, ko je odšel od Štefucije, se je še nekoliko obiral okoli vasi in se spet vrnil k Martini.

Bila je pripravljena, da gre s prošnjo do najvišjega gestapovca. Kamorkoli, samo da bi zaleglo.

Filip jo je poučil, kako bo prišla do obersturmführerja Wernerja.

— In dobro podmaži, če sprazniš vse shrambe! ga je priganjala.

Razšla sta se: Filip domov, Martina na gestapovsko poveljstvo!

V Wernerju je kipel: Filip, Gorski, Martina in Aleš ga morajo pripeljati na cilj!

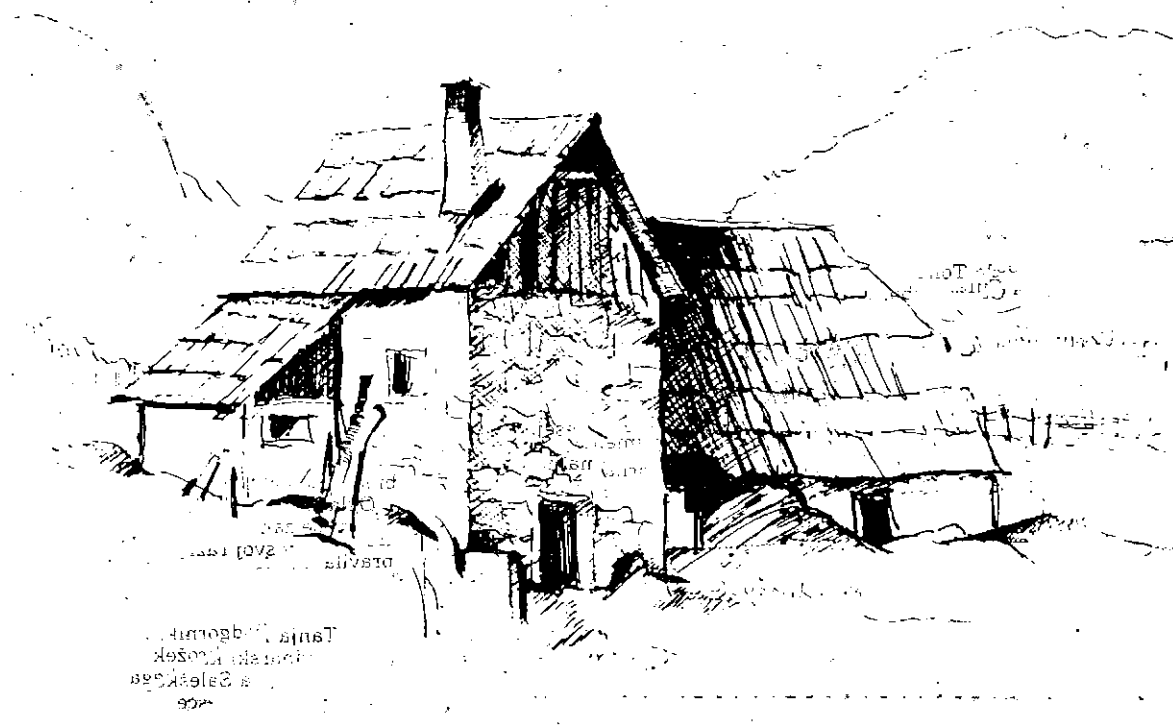
Njegov cilj pa je bil vrh uporniškega vodstva v pokrajini. Medtem bodo že še polovili in pobili tudi bataljon! Za te cilje je bil Werner pripravljen podarjati tudi življenja. Prav tako kakor ubijati.

Aleš si je tisto noč malo pomogel. Razkužili so mu rane in mu tiste, pod obleko, spet preobvezali. Dobil je tudi nekaj okrepitele pijače in celo boljše večerjo. Temu se je zelo čutil in brez Bernarda se jedi ne bi niti dotaknil. Ta mu je pametno prigovarjal: — Vzemi, potreben si! Kaj hočejo oni, je njihova stvar. Ti pa se moraš okrepiti. Kdo ve, kdaj boš spet dobil kaj za pod zob!

Prigovarjal mu je z vedrim glasom, v resnici pa se je komaj premagoval, da mu ni stisnilo grla. Misli je: — Jej, fant, jej! Morda je to tvoja zadnja večerja. Zjutraj boš morda na vrsti in zdaj hočejo, da boš sam prišel h kolu!

Dan pred ustrelitvijo so obsojencem včasih dajali boljše hrano, nič več jih niso nadlegovali ter jih tako zavajali v napačne upe. Aleš se je lotil okrepčila in ga ponujal tudi Bernardu. Ta pa se je branil, da mu ne tekne in da je še svoj obrok komaj pospravil.

Zjutraj so zarožljali ključ in Aleša so odvedli spet v veliko sobo, kjer se je gnetlo kakih štirideset ljudi. Vmes je bilo še vedno veliko njegovih sovaščanov, znancev in sodelavcev.

NOVICE IZ RADOVLJSKE OBČINE

● Osrednji politični dogodek v občini Radovljica so bile volitve delegatov za skupščino družbenopolitične skupnosti in SIS. V četrtek, 13. marca, so opravili volitve delavci v vseh OZD, ki so volili delegate za zbor združenega dela občinske skupščine in za zbor uporabnikov SIS družbenih dejavnosti. V nekaterih OZD so volili tudi svoje samoupravne organe ali pa so sočasno izvedli tudi referendum za sprejem samoupravnih aktov. V nedeljo, 16. marca, so prišli na 75 volišč vseh 20 krajevnih skupnosti občani, ki so volili delegate za zbor KS in družbenopolitični zbor občinske skupščine in za posamezne delegacije SIS družbenih dejavnosti. O udeležbi in izidih volitev bomo poročali, ko bodo znani končni podatki.

● Predsednik OK SZDL Radovljica Anton Toman je neposredno pred nedeljskimi volitvami sklical vse možne kandidate za nosilce vodilnih funkcij v občinski skupščini in v SIS. Spregovorili so o pripravi na drugo občinsko kandidacijsko konferenco, ki mora biti po rokovniku OK SZDL sklicana do 25. marca 1986.

● Izvršni svet občinske skupščine Radovljica je na 144. seji 11. marca sprejel sklep o javni razgrnitvi zazidalnega načrta Brezovica pri Kropi in prostorih avle občinske skupščine, v prostorih KS Kropa in Iskre Lipnica. Za realizacijo nalog pri gradnji blejske obvoznice je imenoval posebno delovno skupino. Člani izvršnega sveta so proučili tudi odgovore na delegatska vprašanja s 37. ločenih sej zborov občinske skupščine. Obravnavali pa so še poročilo o delu občinske skupščine, njenih zborov in delovnih teles, h kateremu niso imeli pripomb. Sprejeli so tudi predlog dopolnitve samoupravnega sporazuma o temeljnih plana Območne vodne skupnosti Gorenjske za obdobje 1986-1990.

● Predsedstvo OK SZDL Radovljica je na 32. seji 10. marca obravnavalo gradivo za 38. sejo družbenopolitičnega zbora občinske skupščine in sprejelo stališča za to zasedanje kot enotna delegacija. Oblikovali so tudi stališča do programa občinskih prireditelj in proslav, ki se bodo izvršile v letu 1986. Poseben poudarek bo na 45-letnici ustanovitve OF in vstaje.

● Na osnovi statuta in sklepa o sklicu 11. kongresa Zveze sindikatov Slovenije, ki bo 21. in 22. marca v Ljubljani, bo med 612 delegatov izvoljenih tudi 7 delegatov iz radovljske sindikalne organizacije. Za 10. kongres ZSJ pa so izvolili enega delegata.

● V sklopu razprav o dokumentih za 10. kongres ZKS je predsedstvo izobrazevalne skupnosti Radovljica 10. marca organiziralo razgovor članov predsedstva, predsednikov OO sindikata in ZK vseh osnovnih šol, ravnateljev teh šol, predsednikov DPO občine, Zavoda za šolstvo Kranj, skupne strokovne službe SIS občine Radovljica in republiških teles ZK. V izredno razgibani razpravi, ki je temeljila na sedanjem nezavidljivi-

vem stanju v šolstvu, zlasti pa v nagrajevanju poslovnih delavcev in materialnem položaju izobraževalnega masloha, so spregovorili tudi o strategiji dela v srednjeročnem obdobju 1986-1990.

● Na seždu skupne strokovne službe SIS družbenih dejavnosti občine Radovljica so se 12. marca sešli na delovni razgovor predsedniki skupščin in odborov za svobodno menjavo dela SIS. Vodja skupne službe Jože Rebec jih je seznanil z izhodišči za plan v letu 1986, s predvideno višino prispevnih stopenj iz bruto osebnih dohodkov zaposlenih za dejavnost SIS od 1. aprila naprej. Obvestil pa jih je tudi o poteku sprejemanja samoupravnih sporazumov o temeljnih planov vseh SIS v občini, za kar je bil soglasno določen zadnji rok 15. marec.

● Delavska univerza Radovljica je v sodelovanju z občinskimi svetom ZSS Radovljica organizirala tri seminarje za predsednike in sekretarje sindikalnih organizacij iz združenega dela. Seminarji so bili v Sindikalnem izobraževalnem centru v Radovljici 15. februarja in 1. marca. Udeležilo se jih je 96 slušateljev. Dosti manj, kot so jih pričakovali.

● Svet krajevnih skupnosti Radovljica, ki ima na skrbi potrebe okoli 6500 občanov, je na zadnji seji tega mandata med drugim obravnaval in izrekel več pripomb in dopolnil k planskim dokumentom SIS materialne proizvodnje in na temelje planov občine ter SIS družbenih dejavnosti v občini. Ugotovil je, da se v preteklem mandatu niso upoštevale pobude in pripombe delegacij krajevnih skupnosti, kar je nekatere delegate tudi pasiviziralo.

● Osnovna organizacija ZSMS Žito TOZD Triglav Gorenjka Lesce je v počastitev dneva žena v soboto, 8. marca, organizirala mladinski kviz. Sodelovale so ekipe OK ZSMS Radovljica, OO ZSMS Žito Lesce in dve ekipe OO ZSMS iz krajevnih skupnosti Lesce. Udeleženci so odgovarjali na vprašanja o družbenoekonomski, politični in kulturni ter športnih dogajanjih doma in v svetu. Najuspešnejši so bili po pričakovanju člani ekipe OK ZSMS Radovljica, ki so prejeli denarno nagrado.

● V iztekajočem se štiriletnem mandatnem obdobju 1982-1986 so se delegati zbora združenega dela občinske skupščine Radovljica na 38 ločenih sejah udeleževali svojih sej v poprečju 75-odstotno. Poprečno so na seji obravnavali 11 točk dnevnega reda in za to porabili v poprečju dve uri in 18 minut, kar je manj kot v prejšnjem mandatu. Delegati so posredovali v obravnavo 787 pismenih in ustnih razprav in zastavili 90 delegatskih vprašanj. Podatkov o tem, koliko zadovoljivih odgovorov so dobili in kaj je bilo opravljeno, v poročilu ni zaslediti.

● Tovarna Elan Begunje zaradi poslovnih uspehov in kakovostnih športnih izdelkov — smuči, orodij, plovil in jadrnih letal, slovi daleč po svetu. Tovarna pa je postala tudi zelo pomembna turistična točka. Tako rekoč ne mine dan, da si jo ne bi ogledala kakšna domača ali tuja skupina ali delegacija. Po podatkih službe za obveščanje je Elan lani obiskalo kar 6.128 gostov; od solarjev, študentov, delavcev iz drugih tovarn do gospodarstvenikov, politikov, znanstvenikov, vojaških pred-

stavnikov, tujih diplomatov in uglednih osebnosti. Obisk tovarne organizirajo za svoje goste tudi nekatere turistične agencije.

● Že konec preteklega leta odprta nova cestna obvoznica pod Bohinjsko Belo je morala biti kmalu po otvoritvi za daljša časa spet zaprta zaradi zemeljskega plazu. Izvajalci najbrž niso dovolj poskrbeli za preprečevanje takšnih poškodb. Vaščani Bohinjske Bele se tudi sprašujejo, kje bo avtobusna postaja, ki je bila doslej v vasi. Na republiškem komiteju za promet in zveze to odločitev prepuščajo krajevni skupnosti, ki se mora v soglasju s krajani dokončno odločiti o lokaciji, ki bo ustrezala vsem.

● Ker je v načrtih novega srednjeročnega družbenega plana občine Radovljica odpadla s prvotnim zazidalnim načrtom predvidena avtobusna postaja v Radovljici, se je Alpetour odločil, da bo pač obnovil obstoječo. Z gradbenimi deli so začeli v začetku marca. V novi stavbi postaje bo večja čakalnica, prodajalna kart in večje sanitarije. Povečali bodo tudi peron, na katerem bodo potniki zaščiteni s streho.

● Od 27. februarja do 6. marca so v starem delu Radovljice na Linhartovem trgu in Šivčevi hiši snemali delavci Viba filma iz Ljubljane novi slovenski film o Primožu Trubarju. Pozornost mimoidočih so pritegnile zanimive kulise in obleke, ki ponazarjajo kraje in ljudi v začetku protestantizma na Slovenskem. Linhartov trg z graščino je tudi sicer pogosto hvaležno ozadje raznih filmskih projektov, ki so jih snemali v preteklih desetletjih.

● Izvršni odbor Foto kino kluba Radovljica je pripravil v svojih prostorih na Kopaliski 10 v Radovljici program debatnih večerov s poučnimi predavanji. Prvi večer je bil 7. marca. O fotografski tehniki v temnici je predaval Vlastja Simončič. Žal obisk ni bil zadovoljiv, čeprav je bilo predavanje izredno dobro in bi vsekakor koristilo fotoamaterjem. Naslednje predavanje bo 4. aprila. Predavala bo članica domačega kluba Justa Fink in se predstavila tudi s lastnimi diapozitivi. 9. maja pa bo dr. Cene Avguštin govoril o oblikovalnem in vsebinskem značaju fotografije. Organizatorji upajo, da bo udeležba članov boljša.

● V galeriji Šivčeve hiše v Radovljici je do 30. marca na ogled razstava slik akademskega slikarja Mihe Dalla Valleja, domačina iz Vrbenj pri Radovljici. Priznani umetnik se je daljša časa specializiral v glavnem mestu Mehike. Ob otvoritvi razstave 14. marca sta se v kulturnem programu predstavila Andrej Arnel na saksofonu in Milan Ferlež na kitari.

● Na skupščini Zveze letalskih organizacij Slovenije v Ljubljani so za najboljšega športnika v letu 1985 med jadralskimi letalci razglasili Iva Šimenca iz ALC Lesce. Prav tako pa so za izjemne uspehe v preteklem letu nagradili leške padalce Draga Mirta, Dušana Intiharja in Darka Svetina.

● Za Dan mladosti bodo v radovljski občini zaslužni mladinci in mladinke nagrajeni s priznanjem OK ZSMS Radovljica srebrnim znakom ZSMS. Vsako leto bodo podelili po deset znakov. Letos morajo OO ZSMS poslati predloge do 15. aprila.

25. MARCA BO PROGRAMSKO-VOLILNA SKUPŠČINA BORČEVSKKE ORGANIZACIJE OBČINE RADOVLJICA

Priprave na programsko-volilno skupščino občinske organizacije ZZZ NOV Radovljica, ki bo v torek, 25. marca dopoldne v dvorani hotela Svoboda na Bledu, so v polnem teku. Predsedstvo občinskega odbora je že konec februarja obravnavalo in sprejelo predlog poročila o štiriletnem delu občinske organizacije in njenih teles, finančno poročilo in obsežen akcijski program dela za prihodnje mandatno obdobje.

Na predlog organizacijsko-kadrovsk komisije in na osnovi predhodnih razprav v vseh 20 krajevnih organizacijah ZB NOV so na predsedstvu oblikovali seznam kandidatov za novi občinski odbor ZZZ NOV, ki bo namesto dosedanjih 33 v prihodnje štel 39 članov — delegatov vseh krajevnih organizacij ter predsednikov komisij in domicilnih odborov skupnosti borcev v občini. Za predsedstvo so predlagali 15 delegatov, za katere so se prav tako že izrekli na programsko-volilnih sejah v vseh krajevnih organizacijah ZB NOV v januarju in februarju. Zaradi lažjega sprotnega opravljanja nalog, priprave sej in izvajanja sklepov občinskega odbora in njegovega predsedstva so se odločili tudi za ustanovitev petčlanskega sekretariata, v katerem bodo razen predsednika občinskega odbora oba podpredsednika, tajnik in predsednik organizacijsko-kadrovsk komisije. Sekretariat, ki bo zasedal enkrat tedensko, bo za svoje delo neposredno odgovoren svojemu predsedstvu.

Kandidati za vodilne funkcije v občinski organizaciji ZZZ NOV Ra-

dovljica, ki so dobili soglasje članov ZB na vseh programsko-volilnih sejah v občini, so: Ivan Cerkovnik iz Bohinjske Bistrice in Pavel Tolar z Bleda za podpredsednika, za tajnika pa Franc Arh z Bleda. Dosedanji podpredsednik Leopold Pernuš je kandidat za člana predsedstva republiškega odbora ZZZ NOV Slovenije, skupaj z Rudolfom Hribernikom-Svarunom z Bleda.

Na programsko-volilni skupščini bodo delegati volili tudi štiri delegate občinske organizacije ZZZ NOV za OK SZDL Radovljica in predsednike vseh sedmih komisij in enega koordinacijskega odbora. Na novo bodo namreč ustanovili tudi komisijo za mednarodno sodelovanje in odnose z borčevskimi organizacijami zamejskih Slovencev ter komisijo za rekreativno dejavnost borcev.

Na programsko-volilni skupščini bo sodelovalo 98 delegatov iz krajevnih organizacij ZB NOV in 15 iz odborov skupnosti borcev enot, ki imajo domicil v občini Radovljica.

JR

JUBILEJNA SAMOSTOJNA RAZSTAVA RUDOLFA ARHA

Od 21. do 28. marca bo odprta 50. samostojna likovna razstava Rudolfa Arha Domačije v razstavnici dvorani Viktorja Gregorčiča v Delavskem domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku.

NAŠI ŠPORTNIKI

Ravnatelj nam je po zvočniku sporočil veselo novico. Učenec iz 8. a. razreda, Franci Petek, je na državnem prvenstvu v smučarskih skokih za starejše pionirje dosegel prvo mesto. Kdaj? Kje? V Braslovčah, v nedeljo, 23. februarja.

Med odmorom sem ga poiskala in mu zastavila nekaj vprašanj.

Kdaj si prvič stopil na smuči?

Prvič sem stopil na smuči, ko sem bil star tri leta. Za to me je navdušil brat Tadej.

Kdo pa te je navdušil za skakanje, kdaj si se začel ukvarjati s tem športom?

Ko sem hodil v četrti razred osnovne šole, je prišel k nam na obisk Franci Legat, ki je imel dobre zveze s klubom. Mimogrede me je vprašal, če bi tudi jaz skakal. Takoj sem bil ves navdušen, in ker so bili tudi starši za to, sem še isto leto začel trenirati.

Sedaj torej treniraš že štiri leta. Kako se počutiš v trenutku, ko se spustiš po zaletišču?

Super! Zame ni večjega užitka, kot spustiti se po zaletišču. Priznam, da me je bilo v začetku kar malo strah, toda z leti treniranja sem si pridobil korajžo.

S svojim rezultatom si gotovo zadovoljen.

Sem, seveda. Boljšega ne bi mogel pričakovati!

Kakšni so tvoji načrti za naprej?

Sedaj sem v B reprezentanci. Rad bi se prebil v A reprezentanco. Oglel sem se šolski zvonec. Franciju sem se zahvalila za pogovor in hitro štekla v svoj razred, da bi se pripravila na uro.

Tanja Podgornik, 7. b. novinarski krožek
OŠ Frana Saleškega
Finžgarja Lesce

SPOMINSKA SVEČANOST V LIPNICI

Narodni heroj Stane Žagar, član glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet in voditelj gorenjskih partizanov, je padel 27. marca 1942 na Planici nad Crngrobom. Kakor vsako leto bo tudi letos 27. marca ob 16.30 pri osnovni šoli Staneta Žagarja v Lipnici pri Kropi, kjer je Žagarjev doprni kip, spominska svečanost, pod pokroviteljstvom štaba za teritorialno obrambo Radovljica, ker ima enota njegovo ime. V kulturnem programu bodo sodelovali godba na pihala iz Gorij, moški pevski zbor Staneta Žagarja in govornik predsednik IS skupščine občine Radovljica Janez Smole.

Narodni heroj Stane Žagar je bil rojen 19. februarja 1896 na Žagi pri Bovcu. Učiteljšče je doštudiral 1915. leta. Na Dobravi pri Kropi je bil učitelj od septembra 1922 do decembra 1940, nakar je bil zaradi vneta političnega delovanja kot komunist odpuščen iz učiteljske službe. V osem-

najstih letih učiteljskega službovanja na Dobravi je Stane Žagar opravil pomembno pedagoško, vzgojiteljsko, gospodarsko, kulturno in politično delo. Ustanovil je podružnico Sadjarskega in vrtnarskega društva, leta 1930 Kmetijsko zadruge, leta 1933 gospodinjstvi tečaj, istega leta Društvo Kmečkih fantov in deklet ter turistično društvo, med 1937 in 1938 je vodil esperantski tečaj. Že leta 1931 je ustanovil partijsko organizacijo na Dobravi, leta 1935 v Kropi, leta 1936 v Ljubnem, leta 1938 v Lescah in leta 1939 v Otočah. Leta 1936 je bil imenovan za sekretarja okrožnega komiteja, 29. julija 1941 pa je postal član glavnega poveljstva partizanskih čet Slovenije.

Organizator spominske svečanosti vabi občane, še predvsem pa mladino in borce, v četrtek, 27. marca ob 16.30 v Lipnico pri Kropi.

Ciril Rozman

OBVESTILO PIHALNEGA ORKESTRA

Pihalni orkester Jeseniških Železarjev obvešča podporne člane, da pobiramo podporno članarino do konca aprila, ob torkih in četrtnih, od 18. do 20. ure, v godbeni sobi v stavbi gledališča Tone Čufar.

DAN KOT VSAK DRUG

Ura je pet in petindvajset. Sedem nas stoji na postaji in čaka na »mojo strančano«. Temperatura je minus trinajst stopinj, kot vedno piha mrzel veter. Čakamo in uginamo, kako poln bo tokrat avtobus.

Pripelje, se ustavi, odpro se vrata. Ven ne pade nihče. Le kdo bi izgubljal dragoceni prostor v avtobusu s takšnimi malenkostmi, kot je padanje iz prenapolnjenega avtobusa. Seveda tudi mi ne moremo vstopiti. Prosimo šoferja, da odpre zadnja vrata. Tu se nekako zrinemo noter. Zadnja dva ostaneta na spodnji stopnici. Prostora ni niti da bi zakašljali. Dobra volja potnikov, predvsem tistih, ki sedijo, ne mine. Šalijo se na račun »sardine«. Natlačeni pa se jezi- mo in škripujemo z zobmi.

»Kje je tretji avtobus?»

»Zopet ga ni ali pa je prepozno pripeljal z Jesenic.»

»Ali pa je neogret?»

»Rajši bi se peljala v mrzel kot pa takole.»

»Nikar! Zadnjič sem se peljal v takem. Komaj sem čakal, da so se na postajah odprla vrata, da je notri prišlo malo »toplega« zrak.»

»Fantje, to ni nič! V Indiji so avtobusi tako natrpani, da se ljudje vozi- jo celo na strehah.»

»Za hip pogovor zastane. Živo si vsi predstavljamo zimski prevoz na strehi avtobusa.

»Vozijo nas kakor živino! Ugovarjam.

»Vsaka primerjava s prevozom ži- vine je neumestna. Te nalozijo samo toliko, kolikor je privezov.»

Pripeljemo se do bolnice. Da lahko izstopi en potnik, mora najprej izstopi deset drugih, da naredijo prostor. Vrata se zaprejo. Kričimo, da jih šofer zopet odpre. Zunaj je ostalo še nekaj tistih, ki bi se radi peljali naprej.

Pri Čufarju se stvar ponovi in tako do železarne. Tu končno izstopimo, prekolnemo vse od A do Z in zadihamo s polnimi pljuči.

No, pa vse le ni tako slabo. Kaj bi le bilo dobrega pri tem, se boste najbrž vprašali? O, pa je! Dobro je, da se nihče od »odgovornih« ne »se- kira« za to. Saj bi se še komu utegni- lo poslabšati zdravje!

France V.

»PRVO KRAMP JE IN LOPATA, LEPO UČILI SO NAŠ ATA«

»Torej skupaj za literarno dejavnost 213.000 dinarjev, ne samo 50.000, kot navaja Torkar,« zmagoslavno vzklikne Joža Varl v 10. številki Železara, potem ko našteje, koliko sredstev bo šlo za gostovanje, srečanje in dva literarna večera. Med to vsoto omenja tudi 36.000 dinarjev za stroške v zvezi z izdajanjem Listov (potni stroški pri pripravi Listov za tisk).

Varl je pač moral nekaj napisati, da bi potolkel Torkarja, pa čeprav vsak laik ve, da je literarna dejavnost povsem nekaj drugega kot srečanja, gostovanja, literarni večeri in tiskanje kulturne priloge nekega časopisa. Pri srečanjih, gostovanjih, literarnih večerih in tiskanju časopisa niso potrebni literati. Avtorja literarne izdelke tu lahko enostavno prečrta, njegov izdelek lahko predstavi drugi. Seveda pa je pri teh predstavah, ki so za Varla očitno prava vsebina literarne dejavnosti, nujno sodelovanje raznih funkcionarjev, uradnikov in drugih delavcev (najem, ogrevanje, ureditev prostora, dovoljenje za izvedbo prireditve itd.). Te predstave potrjujejo predvsem njihovo delo in oni sami se skozi organizacijo teh predstav potrjujejo kot uspešni »kulturni delavci«, ki so nekaj velikega naredili za kulturo. Pravi nosilec vsebine te predstave, literarni ustvarjalec, je pomaknjen nekam v ozadje, saj običajno nima niti volje, da bi igral klovn v tem cirkusu (če ni že zdavnaj mrtev, saj je tisto, kar je že priznalo in kar je tuje, vedno boljše kot to, kar še ni uveljavljeno in kar je domače, delo nekoga, ki ga poznamo in vsak dan srečujemo).

Zato je prav, da te »kulturne delavce«, ki bolj ali manj uspešno reproducirajo nek literarni izdelek, pustimo, da sami sebe srečujejo, gostijo in si ploskajo, in se ozremo po tistih, ki poskušajo — bolj ali manj uspešno — ustvarjati in delati literaturo: pesem, povest, novelo, esej, dramo, roman ali karkoli že, neuveljavljeni, iz nič, prepuščeni sami sebi, brez pomoči, in ki jih javnost pogosto z začudenjem gleda, ker niso povsem taki kot drugi, če jih že ne označuje za premaknjence, postopake, ljudi, ki se jim ne ljubi delati. Ne sicer vsa javnost, pač pa predvsem tista, uspešna, ki jo predstavlja »slep« ki je lani še prodajal starino in meril platno in trak na vatile, letos pa si je že kupil graščino.

Kaj bi radi imeli, kje ste se že uveljavili, koliko vas je, med vrsticami podcenjevalno vzklikajo Joža Varl in skopuško prešteva belice, s katerimi razpolaga kulturna skupnost, samo da ne bi bilo treba kakega dati za nekaj, kar je zunaj dometa njegovega vpliva. Tako je vzklikal že ob poskusih ustanavljanja gorenjske revije in tako vzklikal ob vseh pobudah za oživitve Male Čufarjeve knjižnice. In ker je dovolj glasen — tak je vedno bil — tudi marsikoga preslepi.

Lahko pa bi rekel tudi kakšno lepo, dobro, spodbudno besedo. Če že cenim naprežanje tistega malčka, pionirčka, mladince, ki ga uvrstijo v smučarsko ali hokejsko selekcijo, da bi dosegel nek trenuten rezultat v domačem kraju, občini, republiki, in se mu zanj ne zdi škoda cekinov za vse tiste pare smuči ipd., ki jih stolče čez sezono, ne denarja za razne prevoze in kombije — o tem se v svojih člankih ni nikdar spraševal — potem bi lahko cenil tudi nekoga, ki troši svoj lastni čas, energijo in sredstva (tudi pisalni stroj in papir nekaj staneta) ter se trudi, da bi obklesal in izpilil neko misel ali tematiko, po zakonih neke še neizkušene, iz sebe same se porajajoče lepote, tako da bi v svoji čutni predstavljenosti zažarela tudi v drugem. Resnica je pač taka, da smo vsakega športnega začelnika, pa naj bo to malček v vrtcu, samo če pokaže, da bi lahko bil bolj ali manj uspešen, pripravljeni že nekako materialno podpreti (trening, žičnice, smuči, prevozi) in da se ob njem zavedamo, da brez take podpore uspešnega športnika ne bo, prav tako pa tudi, da so kljub materialni podpori njegovi bodoči vrhunski rezultati (ki jih vrh vsega lahko dosega le nekaj let) vprašljivi, da pa za literata začetnika nismo nikdar pripravljeno prispevati niti belice in da celo priznani literati nimajo enakega statusa kot vrhunski športniki (je že kdaj kakšen priznan literat dobil kakšno izredno plačano odsotnost, se mu je omogočilo, da bi bil toliko časa doma kot hokejisti, da bi lahko dokončal zamišljeno literarno delo?)

Literarna deskripcija nekega pojma, občutenja, čustvovanja je nepogrešljiv element za razumevanje in samorazumevanje nekega časa in ljudi, ki so živeli ali žive ta čas, za konstituiranje družbene zavesti (pa naj bo to fevdalna ali socialistična) in zavesti posameznika. Kdor je kdaj samo povohal družboslovno li-

teraturo, ve, da se stroka, od filozofije do sociologije in psihologije, pri pojasnjevanju svojih strokovnih problemov neštetokrat sklicuje prav na opise iz leposlovne literature in poezije, saj občutljiva pesniška duša prej zazna bistvene razsežnosti in razmerja nekega pojava, preden ga stroka razloži in »obvlada«.

Literarna deskripcija je lahko »bolj ali manj uspešna«, »začetniška«, »uveljavljena«, trdi Varl (jaz bi rekel: bolj ali manj žlahtna), da bi si priskrbel nekakšen kriterij za diskvalifikacijo nekega literarnega sporočila. Takšen kriterij pa seveda ni nikakršen kriterij, saj že vnaprej pomeni, da se »kritik« podcenjevalno distancira od izdelka, namesto da bi se mu poskušal približati, se vanj poglobiti in ga oceniti po njemu pripadajočih kriterijih literarne stroke (čeprav tudi to pogosto ni pravo merilo vrednosti, saj vemo, kako je kritika odkrila pravo vrednost celo največjih umetniških del šele potem, ko so bili ustvarjalci že zdavnaj pod rušo).

Zato je to Varlovo javno demagoško, diskvalifikatorsko, nastopško mahanje s kriteriji, ki niso relevantni literarnemu izdelku — v nasprotju s prizadevanji literarne sekcije, ki k izdelku pristopa resno, saj bo, kot piše Torkar, »prispele tekste

žirija s pomočjo zunanjih recenzentov vrednostno rangirala« — skrajno neumestno.

Toda Varl je pač Varl. Varl ne odneha. To, kar je počel ob poskusih z ustanavljanjem Gorenjske revije, nadaljuje tudi sedaj. In seveda s tem svojim mahanjem marsikoga uspe, če že ne ravno prepričati, pa vsaj preslepi. Kajti, da nam bo jasno: komisija za športno rekreacijo v Železarni je iz sklada skupne porabe letos prejela, reci in piši, nič manj kot 11.382.000 dinarjev se pravi eno milijardo stoosemintrideset milijonov dvesto tisoč dinarjev, da o vsoti, ki jo obrača šport v jeseniški občini, v primerjavi s kulturo, niti ne govorimo.

Iz tega pa najbrž sledi, da se ne glede večje ali manjše uveljavljenosti, začetništva, ali glede sredstev, ki bi bila potrebna za ožvitev Male Čufarjeve knjižnice, nima smisla niti najmanj prerekati. Manjka predvsem politične volje. Zato bi se kazalo pogovarjati predvsem o klimi, ki vlada v tej občini, o klimi, kjer se bo udušilo vse, kar ne bo prejelo blagoslova kakega malega, izkušenega žilavega birokrata.

Literarna deskripcija — to birokrat v tej deželi in po vsem svetu prav dobro vedo — pa bi se te klime utegnile prej ali slej dotakniti. Blišč raznih srečanj, gostovanj, vnaprej programiranih literarnih večerov ipd. bi obledel pred svetlobo manj lepe resničnosti. Obloženi kruhki ob takih priložnostih ne bi več tako tekli in aperitivčki bi utegnili dobiti malce grenak priokus. Ljudje bi začeli razmišljati tudi o čem drugem in ne samo o delu smučanja in hokeju — o stvareh, ki bi utegnile omajati moč in vpliv malih, žilavih, po lastni oceni sicer dobronamerno mislečih birokratov.

Zato je treba literaturo dopuščati v mejah, ki jih je moč kontrolirati. Začetnike je treba zatreči s spoznanjem, da sicer smejo pisati in da lahko pišejo marsikaj, da pa se to niti najmanj ne plača, kajti njihovo sporočilo ali sporočila nikdar ne bodo ugledala belega dne. Bolje, da se ukvarjajo s športom, kajti šport krepi telo in s tem tudi roke. Krepe roke pa bodo krepko vihtele kramp in lopato in krepko gradile pot v našo svetlo socialistično prihodnost.

Božidar Lakota

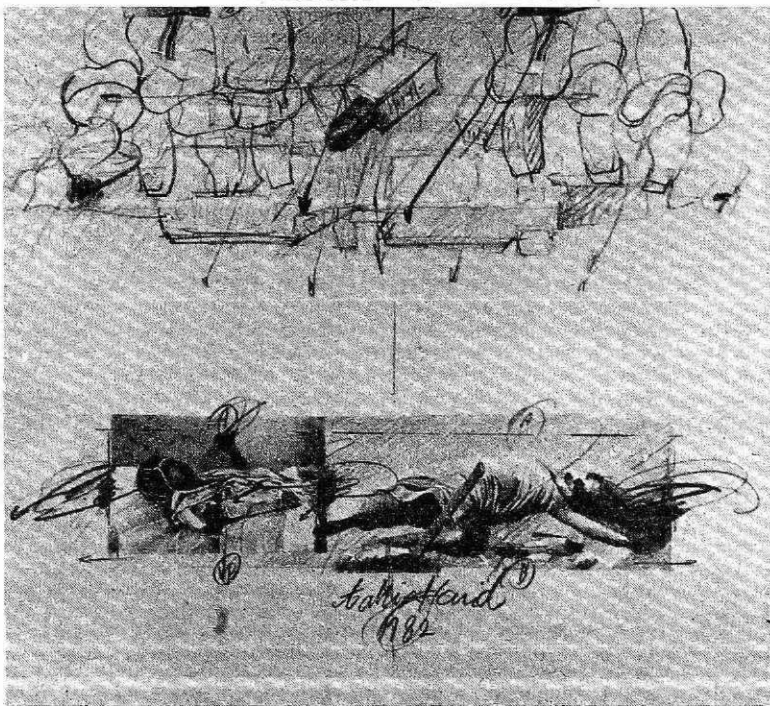
MIMO-GREDE

Veliko upate, dosti si želite, a izpolnilo se bo le malo. Kljub temu lahko izpolnite listič za športno napoved.

Nikar ne bodite škodoželjni, globo za to bodo plačali drugi.

Veliko hušji kot monopol nad resnico je monopol nad želodcem.

Boštjan Fon

Hamid Tahir: kompozicija III

Bolje malo kot še manj

Moram reči, da sem kar zadovoljen z odgovorom Joža Varla na moj članek »Literarna sekcija med željami in možnostmi«, saj sem bil doslej prepričan, da je prav on preprečil naknadno vključitev programa sekcije v program DPD Svoboda, na sumu pa sem ga imel, da mu tudi pobuda za obnovitev Male Čufarjeve knjižnice ni čisto všeč (kar nisem mogel uskladiti z dejstvom, da je bil prav on eden izmed ustanoviteljev MČK pred 16 leti).

Veseli me, da se je izvršni odbor DPD Svobode odločil da se bo preko ZKO zavzemal za dodatna sredstva za MČK. Upajmo, da bo tudi kaj kruha iz te moke — vsaj do takrat, ko bo znan izid natečaja MČK in bodo rokopiši nared za tisk. Saj ne, da ne bi privoščil denarja tudi drugim dejavnostim Svobode — a če imamo denar za postavljanje 25 razstav letno in za vzdrževanje razstavišča, ga imejmo tudi za MČK, pa četudi le za eno ali dve knjigi v letu. Kar je slikarju samostojna razstava, to je pisca samostojna knjiga. Z njo stoji ali pade — medtem ko objave v revijah in časopisih služijo le sprotnemu preverjanju.

Po Varlovih izračunih naj bi bilo

literarni sekciji za redno delovanje (brez MČK) v letošnjem letu namenjeno 213.000 dinarjev in ne le 50.000, kot sem računal jaz. Rad priznam svojo zmoto in veseli me, če sem se zmotil. Tako si bomo vsaj upali povabiti medse kakšnega uglednega književnika iz prestolnice, pa tudi v pobrateno Trbovlje bomo šli, tisti, ki se nam bo uspelo uvrstiti v občinsko literarno reprezentanco, in celo povrjame potne stroške in dnevnice bomo morda dobili. To je pa že nekaj.

Pa še tole: v svojem članku sem pisal o Doliku, likovnem klubu in razstavišču skupaj ne samo o klubu, kot je razumel Varl.

Edo Torkar

ZVEZA KULTURNIH ORGANIZACIJ JESENICE

vas vabi v četrtek, 20. marca, ob 17. uri v prireditveno dvorano osnovne šole Tone Čufar na Jesenicah na

PRVI DEL SREČANJA »NAŠA BESEDA 86«

na katerem se bo predstavilo šolsko kulturno društvo osnovne šole Tone Čufar Jesenice z recitaloma:

— Naši domovi — izbor pesmi revolucije in
— Povodni mož — Prešeren in ljudske pesmi v izvedbi dramske skupine, ki jo vodi Igor Škrli. Scenarij za recitala je napisal Sandi Jakopič, glasbeni program pa je pripravila Marija Reichman, in šolsko kulturno društvo osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice z

— Racitalom ljudskih pesmi ob spremljavi citer.
S SREČANJEM BODO NASTOPAJOČI POČASTILI XI. KONGRES ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE.
Vstop prost.

ZVEZA KULTURNIH ORGANIZACIJ JESENICE

vas vabi v petek, 21. marca, ob 18. uri v dvorano gledališča Tone Čufar na Jesenicah na

SREČANJE MALIH INSTRUMENTALNIH SKUPIN GORENJSKE

Predstavili se bodo:

— za občino Kranj instrumentalni trio Gašperji KUD Valentin Kokalj Visoko — vodja Tončka Marolt
— za občino Radovljica harmonikarski orkester Glasbene šole Radovljica — vodja Jože Azman
— za občino Škofja Loka tamburaški orkester Bisernica KUD Janko Kermelj Reteče — vodja Janez Kermelj
— za občino Trzin kitarski duet Bitežnik-Ogris
— za občino Jesenice instrumentalna skupina šolskega kulturnega društva Centra srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice, vodja Janez Kirin.

S SREČANJEM BODO GLASBENIKI POČASTILI XI. KONGRES ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE, KI TA DAN ZAČENJA DELO.
Vstop prost

KAJ PA GLASBA?

Kar završalo je prejšnji teden po naši dolini: Amadeus, Amadeus... No pa smo ga pričakali tudi na Jesenicah, čeprav so nekateri ljubitelji filmskih predstav že lani »žrtvovali« popoldan in večer, da so si lahko film ogledali v prestolnici. Naj jim ne bo žal!

Kdorkoli si je ta filmski spektakel Miloša Formana ogledal v naši težko pričakovani dvorani Železar, se bo strinjal z mojimi ugotovitvami. Ne gre za to, da bi ocenjevali film, saj smo kritike lahko prebrali, še preden smo si film ogledali. Jasno mi je, zakaj je bila kopija, ki so jo predvajali na Jesenicah, že »zmahana«. Zakaj je bil zvok takšen, kakršen je bil, torej obupen, mi je tudi jasno: ne zaradi neakustičnosti dvorane, ampak zaradi starih aparatov. Ni mi jasno, zakaj sem moral ob vsaki menjavi koluta nekaj časa prenašati »iskanje« prave jakosti zvoka, zakaj je bilo potrebno med vsakim »forte«, ki ga je zapisal še Mozart, kinooperaterju iskati pravo jakost za naša ušesa. Tega pa ne morem razumeti. Ob

gledanju Amadeusa v jeseniški kinodvorani smo bili gledalci prikrajšani za bistveno komponento filma: GLASBO. In bilo je tako, kot mi je dejal prijatelj ob odhodu iz kina (ki je, mimogrede povedano, kriminalen, zato obisk kinopredstav odsvetujem vsem, ki imajo kakršnekoli težave z gležnji): vohali smo vijolico s plinsko masko na obrazu.

Predstavo sem si ogledal v ponedeljek, 17. marca, ob 19.30. Dvomim, da so bili obiskovalci ostalih predstav kaj manj izpostavljeni tovrstnemu sadizmu. Hkrati pa jim priporočam ogleda Amadeusa takrat, ko bodo imeli v dvorani boljše aparature (kdaj le?), če ne bo med tem že postala prostor za zbiranje zvočnih mazohistov.

Mile Crnović

JEZIK NAŠ VSAKDANJI

Bralcem se vnaprej opravičujem: Naš govor v Mojstrani in na Dovjem je mešanica gorenjskega, dolnjskega govora pa še nekaj »miehnega« smo s Koroškega privlekli v naše vasi. V tiskarnah nimajo znakov, kakršni bi bili potrebni, da bi bil naš govor natanko zapisan. Zato sem si pomagal, kakor sem pač vedel in znal.

OB ODPRTJU PREDELANE OSNOVNE ŠOLE V MOJSTRANI DNE 14. SEPTEMBRA 1985

U ta starh bukva je zapisano, da j' že lějta tavžent vosmstōw tridesetga an Španov Matija spraju skp an kěpčak otrōwk pa jh je matrow u ta zgorwen hiš pr Šmērc.

Kōw so se na Dovjem lějta tawžnt vosmstōw strēnštrdesetga začel otrōc učit brat pa pisat, věj sam lub Bōvh.

Pōle j' pa lějta an tawžntvosmstōw strēnpēdesetga pršu na Dovje an ta pretj učitel. Pr Bwašcu sej' ustaju pa tam začew učit. Tista šōwa j' bwa ano figo vrējdnā. Ankāt je bwa pr Bwašcu, ankāt pa pr Čenko. Učitlni so se pa kuj naprej menāl.

Pōle je pa tavžent vosmstōw vōsemdesetga lějta pršu na Dovje Jeglič. A j' to biw učit! Nōwo šōwo j' na Dovjm narēdu pa use naše stare mame pa stare ate j' po rit nagarbow, česo ga kejp posral. Od jutra pa do takāt, k' mo ni bow trējba lampe na smrdiliv pržgat, je žwu ta čōwōk sam za šōwo. Strēnštrdesēt lějt je na Dovjm učiw dōwške pa mojstranske otroke.

A ni bōw dōbr, da j' mu tak zagrējūt učitl, kukr je biw Jeglič, tako srējčo: Osmēndvasetga avgusta tavžent vosmstōw dēwētēnosmēndsetga lějta so za župnika na Dovjm pa za okrajnga nadzornka nad usm šōwam postajle Jakoba Aljaža.

To j' biw pa čōwōk pa pow! Na vrh Trgwawa j' s Požgancam postaju stolp. U Vratu za začetk majhn kōlpērn. K' mo j' pa ta zidan dōwōw pwaz z Rušja glih preč odrējzōw pa v Bistrcu podričnu, se j' pa skorajžu

pa tistga narēdu, k' še dons u Vratu stoji.

Rajnk Jeglič je zwejst zapisow, kaj se j' v th dōwgh lějth, k' jh je na Dovjm prežwu, use narēdvo.

Na gōwd swējtga Klmēna, mojstranskega patrona, otrōkam ni bow trējba s tableam u šōwo, zato k' je biw na ta dan u Mojstran pred Šmērcam smn.

Pōle j' pa po Mojstran med otrōwc začewa rasajt ana bolējzn, k' so j' takāt rekl »škrlicata«. An dohtar z Jesenice je ukazow, da j' trējba vso Mojstrano »kontumacirat«. Ko j' bow takāt fletn, k' mojstranskim otrokam ni bow trējba hodit na Dovje v šōwo!

Kuj b' še wohk povējdal o živleno dōwške šōwe! Že pred vosedesetm lějto se praznoval na Dovjm Prešernov rojstn dan!

Pa so potle pršle drgačen cajte. Šōwa se je z Dovjega presedwawa u Mojstrano. Že anēndvejst lějt stoji na Luksovh nivah.

Lějtas so jo pa še prezidal pa poprajle.

Imamo vrtec. Imamo malo šolo. Imamo osemrazredno osnovno šolo. Otroci, ki se podē po vrtcu, ki rišejo čebelnjake v mali šoli, ki se uče Prešernovega Sonetnega venca v osnovni šoli, žale ne znajo več govoriti takoko, kot so še govorile njihove babice in dedki v tēh vseh:

»na Dovjem, v Mojstrani in na Belici«.

»Ko bo moja generacija šla pod rušo pri sv. Mihaelu na Dovjem, bo tudi dovški in mojstranski govor, redka posebnost med slovenskimi narječji, umrl. Škoda.

Ampak:

Še v nobeno žensko nisem bil tako zaljubljen, kot sem v svojo malo vnučko. Ko mi pravi:

»Bejž, dedk, pogledat, da bova widwa, kaj sm t jest tlele za stolam skriwa! si pa oddahnem. Vsaj eden v hiši, ki bo nadaljeval govor, kakršnega sem podedoval po Tileževem Matevžu, Tileževi Mini in Svoljšakovi Jerici.

Janez Svoljšak

SLOVENSKI LJUDSKI PLESI NE BODO IZUMRLI

V petek, 14. marca, so se na pobudo plesalcev v telovadnici osnovne šole »16. december« v Mojstrani prvič srečale plesne skupine slovenskih ljudskih plesov na občinskem preglednem srečanju. Iz neznanih razlogov je manjkala samo folklorna skupina iz Podkorena. Zaplesalo je 120 plesalk in plesalcev, v starosti od osem do 73 let. Srečanje je organizirala Zveza kulturnih organizacij Jesenice s pomočjo KUD Jaka Rabič Dovje Mojstrana in osnovne šole gostiteljice srečanja.

»V Zvezi kulturnih organizacij Jesenice nas še zlasti veseli,« je v pozdravnem govoru dejal Joža Varl, predsednik te organizacije, »da imajo slovenski ljudski plesi vedno več pristašev med najmlajšimi, to je med pionirji in mladinci, ki tudi na srečanju predstavljajo večino. Veseli tudi zato, ker smo razsodno in pametno premagali miselnost, da folklor z ljudskimi plesi in ostalimi ljudskimi izročili ne sodi v naš čas, da je preteklost, na katero je treba pozabiti. Nasprotno, zadnja leta vedno bolj poudarjamo pa tudi mnogo več postorimo za varstvo naše naravnih in kulturnih dediščin, kamor prav gotovo sodi tudi folklor oziroma narodopisje z množico ljudskih običajev. To je del naše zgodovine in našega razvoja, zato jih moramo ohranjati v njegovi izvornosti in širini. Mnogokje, tudi v KUD Jaka Rabič Dovje-Mojstrana, ljudskim plesom že dodajajo različne ljudske običaje in druge elemente narodopisja, v čemer je zlasti Gorenjska zelo bogata. V tej smeri pa si bomo prizadevali bogatiti vsebino vseh plesnih skupin v jeseniški občini.

In ne nazadnje nas veseli tudi zato, ker se nam z ljudskimi plesi le počasi vrača tista značilna gorenjska družabnost, o kateri je že pred tristo leti pisal Janez Vajkard Valvasor v svoji knjigi Slava vojvodine Kranjske, v kateri je zapisal: 'Go-

renjci imajo v letu toliko plesov, da jim noge prav malo mirujejo. Ponekod se zbira neporočena mladina obojega spola, fantje in dekleta, na skednju ter pleše ... Tako so vdani plesu, da jim niti zima, pa naj bo še tako ostrina, huda, ne more vzeti veselja in s svojim preostrim mrazom pogasiti plesne gorečnosti. In mraza je dovolj, saj so pōdi, kjer mlatijo žito, na vse strani odprti ...

In prav to tudi mi želimo, da bi plesna gorečnost med mladimi živela naprej, kajti s tem bo tudi njihovo življenje kulturnejše, bogatejše in pestrejšo ob sočasnem ohranjanju našega bogatega ljudskega izročila, naše kulturne dediščine.« V svojem pozdravnem govoru je poudaril, da srečanje poteka v počastitev XI. kongresa Zveze sindikatov Slovenije, ki bo 21. in 22. marca v Ljubljani.

Na srečanju so se predstavile naslednje plesne skupine:

— Mlajša in starejša folklorna skupina SKD Prešernov rod osnovne šole Gorenjskega okraja Žirovnica. V tej osnovni šoli, ki je bila ena izmed prvih celodnevni osnovnih šol na Slovenskem, ljudske plesne gojijo že dvajset let. Še zlasti intenzivno pa zadnjih deset let, ko so z akcijami šolskega kulturnega društva Prešernov rod ustvarili možnosti za nabavo narodnih noš. Mlajša folklorna skupina sestavljajo učenci drugih in tretjih razredov, starejšo

pa učenci četrtega, petega in šestega razreda. Skupini vodita Ivanka Rozanec in Rado Mužan;

— Pionirska plesna skupina SKD osnovne šole Tone Čufar Jesenice, ki pod vodstvom Rada Mužana deluje eno leto;

— Pionirska folklorna skupina DPD Svoboda France Mencinger Javornik-Koroška Bela, ki pod vodstvom Cilke Peternele deluje od februarja 1983;

— Pionirska — mladinska in odrasla folklorna skupina KUD Jaka Rabič Dovje Mojstrana, ki delujeta pod vodstvom Hedvike Jalen. Prva deluje dobro leto, druga pa že več kot 25 let;

— Folklorna skupina Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela, ki pod vodstvom Cilke Peternele deluje že osem let. Zanimivo in spoštovanja vredno pri tem je, da je skupna starost nastopajočih približno enaka skupni starosti vseh pionirskih in mladinskih skupin skupaj.

Skupine so imele na sporedu predvsem gorenjske ljudske plesne v različnih koreografijah, poleg posameznih plesov z Dolenjske in Bele krajine. Predvsem mlajše skupine so imele v svojih koreografijah tudi veliko petja, ki so ga tudi zelo dobro obvladale.

Vsekakor lahko zapišemo, da je prvo pregledno srečanje plesnih skupin ljudskih plesov jeseniške občine uspelo in da je bilo deležno tudi zadovoljive pozornosti gledalcev. Taka prireditev pa bi bila prav gotovo zanimiva tudi za popestritev turistične ponudbe v občini, pa tudi za popestritev drugih prireditev, kar bi seveda še bolj motiviralo plesne skupine pri njihovem delu, ki večkrat preveč ostaja skrito za šolskimi zidovi.

— Ko spozna nevarnost ponavljajočega nasilja, hoče »izstopiti« iz igre, filma. Delodajalec, gospodar, ga podredi z besedo, glas — govor gospodarja ga obvlada zaradi neprikrite grožnje s policijo, torej s strani državne institucije.

— Ob smrti gospodarjeve, delodajalčeve hčere je dodatno simbolno zadolžen, saj ga delodajalec — grof — obtoži, da je kriv te nesmiselne, tragične izgube ravno zaradi egoističnega — narcisističnega posega v dogajanje. Tako je v nadaljevanju glavni junak primoran ubijati, vendar orožje, s katerim ubija v samoobrambi, vedno odvzame nasprotniku.

Namen posvečuje sredstva, izkušnja spregleda — parcialnega pogleda, enoznačnost besede (ali še vedno?) torej utrjujejo gledalcu vero v srečen konec: zločinci so razkrinkani, junak ima prosto pot za dokončanje naloge in tako lahko v miru zaživi v dekletu, za katero verjamemo, da jo ljubi in mu ljubezen tudi vrača, saj si dekle samo oskrbi vozovnico za pot, njuno razmerje ni več izpostavljeno izpraševanju in ponovnemu preverjanju.

Predno pa zdrsnemo v nakazan konformizem, preverimo še tržno vrednost znanstvenikove vednosti, okoli katere je zgodba filma spletna. Znanstvenik namreč pozna formulo za pridobivanje pocieni sončne energije, ki lahko vsem prebivalcem našega planeta da neslutene možnosti za pridobivanje in trošenje, torej ne za zmanjšanje porabe energije, morda le za zmanjšanje napetosti. O izkoriščanju kozmične energije za subjektivno notranjo preobrazbo, kar je raziskoval nemški psihoanalitik W. Reich, pa bomo morda le videli v Makavejevem filmu Misterij orgazma. Investicija v vednost (in, ne bodimo naivni, tudi tržno vrednost) pa je grofu, ki je v drugačni formaciji družbe družil gospodarsko in politično oblast, podeljena ravno s plemenitostjo, kakor nam jo izraža drža desadovskega grofa v eni izmed scen Bunuelovega filma Diskretni šarm buržoazije.

— V filmu, ki se zrcali na grofovem obrazu, prikazanem v zaključnem velikem planu z vprašanjem: na čigavi strani ste (smoj), je groza obraza kot labirinta in groza nasilja zatirane podobenosti besede, zato pa to vprašanje ostaja v popolnoma drugačnem vprašanju: na čigavi strani smo ...

Z. H.

DEVETSTO PREDSTAV STANKE GERŠAK

V soboto, 22. februarja, je na odru jeseniškega gledališča v komediji Bertolta Brechta Malomeščanska svatba kot ženinaova mati nastopila Stanka Geršak. To je bil njen devetstoti nastop v amaterskem gledališču Tone Čufar Jesenice.

Stanka Geršak je svojo ljubiteljsko pot začela pred petdesetimi leti. Pred vojno je nastopala na prosvetnem odru na Jesenicah, po osvoboditvi pa je gledališko zagnanost nadaljevala v novem ljudskem gledališču na Jesenicah. Skratka, odkar se zaveda, je zapisana boginji Taliji.

Leta 1945 je s pešico gledaliških zanesenjakov pričela graditi temelje novega gledališča na Jesenicah. Od tedaj mu je vseh štirideset let ostala zvesta.

Odveč bi bilo na široko predstavljati in razglabljati o njeni ljubezni do gledališča. Dejstvo, da je kot žena, mati in uslužbenka Železarne Jesenice leta in leta usklajevala življenje s potrebami in nalogami gledališča, potrjuje njeno neizmerno predanost gledališču. Kot igralka, režiserka, organizatorica in učiteljica mladih gledališčnikov se je popolnoma vključila v zgodovinsko razvojno pot jeseniške gledališke dejavnosti. V devetstih nastopih je ustvarila 81 vlog, ki so vse enakovredne in zanimive. Za Stanko Geršak ni »velikih« in »majhnih« vlog. Zanj je vsak nastop na odru prispevek k predstavi in gledališču. Izoblikovala je 81 različnih likov, 81 različnih značajev, z veseljem je svoje delo podredila 81 režiji ... Vse to pa ni bila lahka naloga. Toda bila je uspešna, saj je živila za gledališče. Darovala mu je svoja najlepša leta, a od gledališča ni zahtevala nič drugega kot prostor na odru. Prav rada se spominja vseh preteklih težkih in lepih dogodkov v jeseniškem gledališču. Igralska pot Stanke Geršak nam prikazuje različne razvojne smeri, od katerih je vsaka po svoje umetniško bogata. Vse njeno igranje potrjuje ustvarjalno kontinuiteto. Oblikovala je vrsto dobrih vlog. Vse oblikuje do kraja, prepričljivo, karakternost, dovršeno. S svojo zrelo umetniško in disciplinirano igro podpira igro soigralcev in s tem omogoča popoln uspeh predstave.

Kot režiserka je pripravila 23 predstav, od tega 15 mladinskih. Že samo število režij nam pokaže njene režijske sposobnosti, ki jih je razvila med bogato odrsko dejavnostjo ter z zavzetim spremljanjem razvoja domače in tuje gledališke umetnosti. Predvsem pa se je veliko naučila od režiserjev, ki so jo učili in ji omogočili uspešne kreacije 81 likov, ki jih je odigrala v devetstih nastopih.

Kot režiserka si je vedno želela čimbolj plemeniti vsako odrsko delo. Spominja se, da je bilo v začetku vedno težko, uspehi niso izostali. Igralcem je bila hvaležna, ker so ji zaupali. Vsaka ponovitev njene predstave, ki jo je režirala, je bila znova premiera. Z vsemi v gledališču je tesno sodelovala in vedno uspela. Re-

žiserji njenih nastopov pa so bili: Srečko Tič, Emil Frelj, Riko Požnel, Jože Tomažič, Bojan Čebulj, Janez Drev, Hinko Košak, Marjan Stare, Danilo Gostiša, Marjan Belina, Jože Vozny, Vera Smukavec, Miran Kendra, Zvone Agrež, Andrej Hieng in Vesna Arhar.

Igralske in režijske izkušnje je z ljubeznijo prenašala na mladi rod jeseniških gledališčnikov. Vodila je Odr mladih. Odtod tisto njeno veliko zadovoljstvo in naša ugotovitev, da je bila učiteljica mladih gledališčnikov. Zelo ponosna je, da so med učenci, ki so začeli igrati pri njenih pravilnih igrh, danes že stebri jeseniškega gledališča. Pripravila je veliko število scenarijev, urejala razne proslave z recitali mlajših in starejših kolegov. Po osvoboditvi je prva organizirala proslavo v rojstni hiši našega največjega pesnika Franceta Prešerna v Vrbi.

Stanka Geršak zelo rada govori o preteklosti jeseniškega gledališča. Rada poudarja veliko družabnost in izredno medsebojno razumevanje vseh generacij, ki so »šle skozi gledališče«. Spominja se kolegov, s katerimi je nastopala na jeseniškem odru, ki so že bili ali pa so pozneje postali poklicni igranci. Med njimi so tudi trije Jeseničani: Jana Šmidova, Miha Baloh in Matjaž Višnar ter Franek Trefalt, Maks Furijan, Franc Kovič, Rudi Kosmač, Polde Bibič in Marjana Brecljeva, ki so gostovali na jeseniškem odru. S posebnim spoštovanjem pa se spominja tudi nekaterih, ki niso več med živimi: Alfonza Oblaka, Stanka Jagodica, Joža Tomažiča, Naceta Smoleja in drugih.

Uspešna gledališka pot Stanke Geršak ni ostala brez priznanj. Za uspešno kreacijo v Domu Bernarde Albe je prejela posebno odličje, nagrada je tudi z Linhartovo in Čufarjevo plaketo, prejela je Linhartovo jubilejno zlato značko in državno odličje, medaljo zaslug za narod, s katero jo je odlikoval tovariš Tito.

Dolgoletno prizadevanje in uspešno gledališko delo, našeta priznanja in devetsto nastopov Stanke Geršak naj bodo spodbuda vsem tistim, ki jih je učila odrske vednine, in sedanjim mladim gledališkim delavcem amaterskega gledališča Tone Čufar. S posnemanjem njenega dela bodo v gledališču lahko ohranili in uspešno nadaljevali svetlo tradicijo gledališke dejavnosti na Jesenicah.

Cepprav je »uradni« devetstoti nastop Stanke Geršak potekel tiho, brez širšega kroga ljubiteljev jeseniškega gledališča, se Železar pridružuje čestitkam z željo, da z vztrajnim delom v gledališču doseže zlati jubilej — tisoč nastopov.

Franjo Ropret

Stanka Geršak in Tatjana Košir v predstavi »Ognjeni vihar« v sezoni 1969/70

Planinsko društvo Jesenice vabi na Planinski večer

v četrtek, 20. marca, ob 19.30 v gledališču Tone Čufar na Jesenicah in v petek, 21. marca, ob 19.30 v dvorani na Breznici.

Pel bo oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica, na citre bo igrala Danica Butinar, na harmoniko pa Gabriel Skumavec, recital bo Rado Mužan. Večer bodo popestrili diapozitivi Jaka Čopa.

Vstopnina bo 250 dinarjev.

Vabljeni!

FILMSKA »KARAVANA ZA VACCARAS«

Medtem ko je sprevid romarjev ali trgovcev Vzhoda prikazan na filmskem platnu le s krajšimi in daljšimi kadri in nam v določenih trenutkih vzbuja nostalgčna razpoloženja, pa smo kot gledalci ujeti v vacare že v narativni, ubesedeni ravni prav v naslovu.

Kakor je knjiga orožje, ki leži v knjižni omari in nam je vedno pri roki, nam film zada težavno nalogo obnavljanja spomina na zgodbo »filma«, je stvar, za katero ni nujno, da smo prepričani v njeno enoznačno sporočilno moč in mobilizacijsko sredstvo. V prestolnici o filmu pišejo tekste, založniki preko knjig in uredništva preko revij razširjajo filmsko kulturo, na obrobju (čeprav v nekem tisku označenem z »Jugoslavija v malem«) pa učenci filma nismo ravno mnogoštevilni, v kolikor smo tu pripravljeni priznati, da smo tudi filmski subjekti. In pisec tega teksta se nima za poznavalca filmske umetnosti, skuša se le postaviti ob bok tem učencem, vprašanje uspešnosti pa naj ostane le nakazano. Družbenopolitična realnost »kot taka« nas prej nagiba k pesimističnemu videanju »svetle bodočnosti«. To drsenje pa je že predpostavljeno, zato si tukaj obnovimo zgodbo filma iz naslova.

Glavni junak zasebnik potuje na sestanek z delodajalcem. V avto sprejme dekle, ki je zaradi nerazumevanja italijanskega spolnega obsevanja ostala ob robu ceste. Po sproščnem priznanju junakove ameriške spolne obsedenosti ga spremlja skozi preizkušnje, ki so mu naložene z nalogo, da prevzame in prepelje v Ameriko določeno osebo, za katero se izkaže, da je madžarski znenstvenik, zelo pomemben za celotno človeštvo, zato ne sme biti v lasti posameznih blokov ali celo trgovcev. V ta posel je glavni junak vpet skozi razplet na dveh (treh) različnih krajih: ob spoznanju, nevarnosti naloge (gre za življenje) spodbije delodajalec njegovo omahovanje z grožnjo odvzema svobode, ki ga je sposoben zrežirati, in drugič, ko mu delodajalec pripisuje krivdo za smrt hčere v trenutku, ko zve, da je zasebnik — gl. junak — vzel potek stvari v svoje roke. V igri je namreč tudi druga, čisto »mafijška« poslovna stran, ki je pripravljena interes uveljaviti tudi z nasiljem in uboji. Skozi številne, dovolj dinamične zaplete je ustvarjena prosta pot za madžarskega znanstvenika, na osvobodeno — osvobajajoče zaključno pot se glavnemu junaku pridruži tudi dekle, gledalcu pa je v zaključnem kadru postavljeno vprašanje delodajalca: na čigavi strani ste.

To pa je tudi dovolj, da poskusimo nakazati tudi drugo razmerje, v katerega smo vpeti kot gledalci, in odkrito priznamo, tudi analogija z »običajnim« življenjem ni odveč.

Kadar gledalec zamudi začetek filmske predstave, kmalu »ujame« zgodbo, ujame se v strukturo filma, se ji podredi in pripravljen je nadomestiti zamujeno, tako da kmalu več ne pogrša izgubljenega.

Zato tukaj povzemimo tri ne čisto nenaključno izbrane kadre za poskus konstitucije gledalca:

— posnetek karnevala Romov v splošnem planu, iz množice, preko srednjega plana, kjer nam je prikazan ples glavne igralko, ki se živi v »ritual« — vsi plešejo, ter za konec kadra veliki plan kitare in roke, ki »proizvaja« zvočni zapis — plemeniti zvok romske glasbe in čisti užitek, ki ga je gledalec deležen preko identifikacije z glavno igralko;

— posnetek konj in jezdec v galopu po močvirju, brez močne identifikacije: jezdec so posneti od pasu navzdol, obzorja ni, kamera sledi jezdecu tako, da je ob strani, vendar pred njimi.

Veliki plan kitare in reke ter srednji plan jezdec se večkrat zamenjata. Pri tem je treba opozoriti, da deluje luknja v kitari kot madež, mesto zaslepitve.

Ko poskusimo razložiti montažo teh dveh planov v Eisensteinovskem pomenu

ritem — galop = užitek, (saj gledalec po analogiji užitka, ki je imanenten obema planoma, izbere tisto, kar mu najbolj ustreza in spregleda, da kamera kaže ravno to, kar smo zavrgli, potlačili, namreč nevarnosti, izkaže se namreč, da so ravno konjeniki, oboroženi tako s sulicami kot strelnim orožjem, tisti, ki v tretjem, presežnem planu, ki nam nakaže prejšnji spregled — zaslepitev, ubijajo, ko iščejo madžarskega emigranta v romskem taboru) smo torej v tretjem kadru postavljamo na druga tla, v drugo obsednost realnega, spoznamo ambivalenco parcialnega pogleda. To pa so tudi naše meje, in spoznamo, kako slepa in ogorčena je ljubezen (vit. po: Pascal Bonitzer, Slepota polje).

Na tej ravni smo torej postavljeni v razmerju slepega polja — suspens v polje skopičnega — eden.

Vendar poteka zgodba v zvočnem filmu tudi na govorno — narativni ravni:

— Glavni junak si pridobi simpatije dekleta s priznanjem želje, saj se predstavi kot »ameriški spolni obsedenec« (mimogrede: boj za prestiž med ameriškim in evropskim ljubimcem še traja).

ŠPORT, CIRKUS, BIZNIS, TODA SAMO ZA NEKATERE

V 10. številki Železarnja sem v članku Eda Torkarja z dokaj čudnim naslovom, v katerem so pomešani šport, cirkus in biznis, dobil občutek, da pisec navaja nekatere ugotovitve, ki z razvojem zdravstva in poštenega hokeja nimajo nič skupnega. Nimam namena polemizirati, ker tudi objava mojega članka ni imela tega namena, zato Torkarju odkrito priznam, da na njegove umetniško naostrene bodice, ki so v nekaterih primerih že kar žaljive, ne bom več reagiral in ne polemiziral. Mislim pa, da je prav, da odgovorim.

Pa pojdemo od začetka. Pisec omenja, da si je sam ogledal zadnjo tekmo (še to verjetno na TV) in da je Partizan zaslužen zmagal. Saj to tudi jaz priznam, toda v športu je tako: gledalec, ki pride na koncu, vidi samo blišč zmagoslavja, celotno tekmovalstvo pa je zamudil in s tem verjetno tudi možnost za ocenjevanje dogajanja. Naj samo mimogrede povem, da sem zvest obiskovalec hokejskih prirediteljev. Hokejska srečanja, kar jih je bilo na Jesenicah do danes, sem v 32 letih obiskal 99-odstotno, poleg tega sem bil vseskozi delno prisoten v športu in zaradi tega si upam trditi, da so mi razmere malo, vsaj malo bolj poznane kot E. Torkarju. Moj članek pa ni imel namena nikogar zaničevati ali žaliti. Vsakdo, ki je članek prebral, si ga lahko po svoje razlaga in oblikuje lastne sklepe, pravšnje ali zmotne, jaz na to ne morem vplivati. Moja pa me predvsem to, da se je pisec lotil zlasti prvega dela mojega članka, medtem ko iz zadnjega dela ni odgovoril niti na eno samo besedo, a kljub temu upam, da je cel članek vsaj prebral.

Zdaj pa prehajam na bistvo odgovora. Tako sem napisal že v objavljenem prispisku, toda ta del je Torkar nenamerno — upam — abstrahirati. Hokej je poštena, trda in moška igra, toda udeleženci te igre so še vedno v socialističnem duhu vzgojeni športniki in nikakor ne gladatorji. V razmislek se to: igralce nagrajujejo za opravljeno delo, se pravi, da so plačani iz sredstev, ki jih združujejo vsi zaposleni v združenem delu, ker iz teh sredstev se pač pokrivajo stroški vseh dejavnosti, med katerimi je tudi šport. Strijam se sicer z ugotovitvijo, da za malo denarja ni dobre muzike, toda tudi tu je Torkar pozabil, da je vsak igralec hokeja v 12-letni dobi, ki mu je potrebna, da je od učenca hokejske šole prišel kot kvali-

tetni igralec v prvo selekcijo članskega moštva, stal ogromno denarja, vsaj nekaj sto starih milijonov. In zdaj smo pri bistvu. Zato bom na povsem preprost način poskušal razložiti razmišljanje o denarju in muziki. Ker Torkarja kot občana osebnostno poznam, se spominjam, kako je z obvestilom po stanovanjskem naselju prošil in opozarjal sostanovce soseske, naj med dnevnimi sprehoji njegovemu šolanemu psu nikar ne dajejo nobene hrane, ker mu to škoduje. Upam, da so ga sosedje razumeli in s tem dejanji prenehali, obenem pa se sprašujem: kakšna bi bila Torkarjeva reakcija, če ljudje njegove prošnje ne bi razumeli, ali pa bi se zgodilo celo, da bi mu psa nekdo vzeli. Tako je pa zaradi denarja in muzike. Tistim, ki so s svojim delom prispevali velike denarje za vzgojo kvalitetnega igralca, vsekakor ne more biti vseeno, če nekdo pride, ponudi takemu igralcu zadostno vsoto in jim ga enostavno vzame. Po Torkarjevem pa je v tej socialistični ureditvi popolnoma normalno, da nekateri vlagajo ogromne denarce v muziko, poslušajo pa jo tisti, ki prispevajo zadnji dinar. Upam, da sem s tem uspel povedati, da taki odnosi dandanes niso zdravi. In zaradi današnje situacije in sistema, v katerem živimo, ne moremo upoštevati Torkarjevih ugotovitev o gladatorjih, kdor da več, naj ima, o narodu, kruhu in igrah in podobnem. Pa naj omenim samo še to: ne moremo primerjati hokeja z našim Rokom Petrovičem. On je član Smučarske zveze Jugoslavije, že od vsega začetka vozi na smučeh znamke Rossignol, tako kot nam je po TV razložil Tone Vogrinec. Torkar si niti ne zamišlja, kakšne bi bile posledice, če bi Rok zaradi denarja enostavno prešel na druge smuči. Povsod vladajo določene zakonitosti in norme. Moj članek z naslovom »Naj živi hokej...« pa je imel namen vsaj malo opozoriti, da ne smemo končno začeti upoštevati tudi v hokeju. Se enkrat zagotavljam, da nisem imel namena kogarkoli prizadeti ali užaliti. Tudi polemiki se bom v nadaljevanju izognil, ker ne bi imela nobenega smisla, pa tudi članki v Železarnji niso moj vir prezivanja. Upam, da na moj odkritosrčen odgovor ne bo neupravičene zamere. S celim naslovom pa se podpisujem zato, da ne bom več »tisti anonimnež«.

Franci Fon
Jesenice, Tomšičeva 70/b

NEKAJ MISLI OB KONCU SINDIKALNIH SMUČARSKIH TEKMOVANJ

Sindikalna smučarska tekmovanja so končana. Veliko denarja je bilo zanj potrošeno, pa tudi marsikatera delovna ura je šla »po gobce«. Pa se je splačalo? Prepričan sem, da je bil ta trud in denar pametno naložen, vendar mislim, da bi bil lahko še boljše.

Kot nekaj zaključek teh tekmovanj je bilo občinsko sindikalno prvenstvo v Mojstrani. Bilo je dobro organizirano, sem pa marsikaj pogrešal, predvsem večjo udeležbo v smučarskih tekih. V nekaj letih, odkar sodelujem na teh tekmah, sem dobil vtis, da ostajajo samo »bivši« in »novopečeni« tekmovalci, odlično opremljeni, izredno trenirani, tistih, ki pa šele postajajo tekači in morda nimajo najnovejše opreme, ali toliko časa in priljubljenosti za trening, pa je čedalje manj. Prav te bi morali znati opogumiti in pritegniti, in tako iz leta v leto povečevati število udeležencev, ne pa obratno.

Iz socialno-medicinskega stališča so za dvig zdravja naroda pomembni le množični športi, zato bi morali imeti tudi največje »politično« težo. Smučarski tek pa ima vse možnosti, da pri nas postane eden najbolj množičnih športov:

— je izrazito aeroben sport in v pozitivnem smislu vpliva na vse dejavnike tveganja, po katerih zdravniki sprašujemo bolnike, ki je premal pripeljan v bolnico zaradi srčnega infarkta ali možganske kapi (visok krvni pritisk, kajenje, debelost, visok holesterol, sladkorna bolezen);

— je šport, pri katerem ni starostne omejitve. Kdor lahko hodi, lahko hodi tudi na smučeh, je pravilo, ki velja skoraj brez izjeme. Zato apeliram na organizatorje sindikalnih in podobnih tekmovanj, naj napravijo še več starostnih skupin, tja do 70. leta in čez.

— Nazadnje pa, kar tudi ni nepomembno za množičnost, cena opreme je relativno nizka, priprava prog pa enostavna.

Morda je pravo pot ubral sindikat Bolnice, ki je letošnjo zimo pod vodstvom Iva Skumavca priredil tečaj

ODBOJKA

JESENICE : ŠOBEČ 3 : 0 (5 : 2, 15 : 11, 15 : 13)

V soboto, 15. marca, je bila v telovadnici osnovne šole Prežihov Voranc tekma med odbojkarstvom ekipama Jesenice in Šobeč iz Lesc. Odbojkarice OK Šobeč so bile slabe nasprotnice Jeseničankam, zato je bila tudi tekma včasih prav nezanimiva. Igre je bilo bolj malo, saj so si odbojkarice OK Jesenice veliko točk priborile s servisom.

V prvem nizu so jeseniške odbojkarice visoko premagale gostujočo ekipo iz Lesc z rezultatom 15 : 2. Gostje so imele slab sprejem, domačinke pa so dobro servirale.

V drugem nizu so odbojkarice OK Jesenice malo popustile. Igralke odbojkarkega kluba iz Lesc so vodile z rezultatom 11 : 9, ko je trener jeseniških igralk zamenjal mlajšo igralko v ekipi. Odbojkarice OK Jesenice so drugi niz končale z rezultatom 15 : 11.

V tretjem nizu je trener jeseniških odbojkaric ekipo na igrišču pomladil ter tako dal možnost igranja mlajšim igralkam kluba. V začetni postavi so poleg dveh članic zaigrale še štiri mladinke. Svojo nalogo so dobro opravile, vendar je proti koncu niza trener dve mladinki vseeno zamenjal. Končni rezultat tretjega niza je bil 15 : 13 za OK Jesenice.

Tekmo sta sodila Ješe in Onič. V igri odbojkarkega kluba Jesenice so igralce: Majda Globočnik, Magda Učman, Milena Pogačar, Mojca Tišov.

JESENICE II : PLAMEN II

3 : 0 (16 : 14, 15 : 2, 15 : 5)

V soboto, 15. marca, so se v telovadnici osnovne šole Janez Mencinger v Bohinjski Bistrici pomerile mladinke OK Jesenice II. z mladinkami OK Plamen II. iz Kroke. Mladinke OK Jesenice II. so imele zelo dober servis ter so dobro igrale na mreži in v polju. Odbojkarice OK Plamen II. so se trudile, uporabile vse svoje znanje in zvižaje, da bi premagale razigrane jeseniške mladinke. Vendar so bile od jeseniške ekipe dosti slabše, zato so tekmo izgubile z rezultatom 3 : 0. Z enakim rezultatom so izgubile tudi tekmo z OK Bohinj.

Veronika Klinar, Sabina Crnkčič, Nevenka Sever, Sandra Rakovec in Monika Komac.

Odbojkarice Jesenice so doslej igrale pet tekem, od tega so v treh zmagale, dve pa izgubile. Premagale so odbojkarice OK Nova Gorica z rezultatom 3 : 2, odbojkarice OK Triglav iz Kranja s 3 : 1 in odbojkarice OK Šobeč iz Lesc s 3 : 0. Tekmo pa so izgubile z odbojkaricami OK Črnuče z rezultatom 3 : 2 in z odbojkaricami OK Partizan Belt iz Črnomlja s 3 : 1.

V naslednjem kolu spomladanskega dela prvenstva bodo jeseniške odbojkarice v soboto, 22. marca, gostovale pri OK Kamnik iz Kamnika. V jesenskem delu prvenstva so Jeseničanke s kamniško ekipo izgubile na domačem igrišču s 3 : 1.

BOHINJ : JESENICE II

3 : 0 (15 : 10, 15 : 3, 15 : 10)

Prav tako v soboto, 15. marca, so svoje moči pomerile jeseniške mladinke z odbojkaricami OK Bohinj iz Bohinjske Bistrice. Ekipi sta bili enakovredni, le da je imela odbojkarica ekipa iz Bohinjske Bistrice dosti več sreče kot mladinke OK Jesenice II. Jeseniške mladinke so sicer dobro igrale, vendar bi lahko boljše, če bi se pred tekmo igralke intenzivneje ogrevale. Dobro so servirale in sprejemale servis. Tudi igra na mreži ni bila slaba. Zelo slaba pa je bila igra v polju. Odbojkarice iz Bohinjske Bistrice pa so zelo dobro igrale na mreži in v polju, kar jim je tudi prineslo zmago. Zmagale so s 3 : 0. Vse tekme je sodil Mencinger.

Za OK Jesenice II. so igralce: Klavdija Kokalj, Mojca Tišov, Sandra Rakovec, Sabiha Bešič, Natalija Ravnik, Katja Vidmar, Urška Rakovec, Sabina Crnkčič, Saša Habjan in Monika Komac.

Mladinke OK Jesenice II. tekmujejo v medobčinski odbojkarški ligi. Naslednjo tekmo bodo igrale doma v soboto, 22. marca, z odbojkarico ekipo Bleda. Tekma bo ob 9. uri dopoldne v telovadnici osnovne šole Prežihov Voranc.

KOMMO

II. SOL moški

OK ŽELEZAR : OK TVD PARTIZAN ČRNUČE

1 : 3 (-8, -5, 5, -10)

V soboto, 15. marca, so Železarnji doma gostili ekipo Črnuč in doživeli prvi poraz v spomladanskem delu prvenstva.

Železarnji so tokrat začeli zelo slabo. Preden so se uspeli zbrati, je bilo že 10 : 1 za goste v prvem nizu, kar domačini kljub nekoliko boljši igri v nadaljevanju niso več mogli nadoknaditi. Tudi v drugem nizu so domačini izredno slabo sprejemali servise in niso mogli organizirati igre ob mreži, zato je kazalo na gladko zmago gostov.

V tretjem nizu je prišlo do preobrata. Domačini so prepričljivo dobili niz, predvsem z odličnimi servisi. Tudi v četrtem nizu so povedli z 10 : 4, nato pa izginili ritem. Kljub velikim borbenostim jim ni uspelo osvojiti niza.

Odbojkarji Črnuč, ki so v pretekli sezoni nastopali v I. SOL, so z igro navdušili in se vrnili v višji tekmovalni razred. Železarnji so igrali preveč spremenljivo, zato je zmaga gostov popolnoma zaslužena.

Tekmo sta pred 50 gledalci solidno vodila Žigmund in Zonc. Za ekipo Železarnja so igrali: Avenik, Črne, Kovač, Langus, Primož Legat, Božo Legat, Prešeren in Ravelj.

V naslednjem kolu potujejo železarnji v Novo mesto, kjer se bodo pomerili s tamkajšnjo drugo ekipo.

TURNIR ŽENA JESENISKE OBČINE

V sredo, 12. marca je ženska rekreacijska odbojkarica ekipa Železarnje Jesenice v počastitev dneva žena organizirala turnir ženskih rekreacijskih odbojkariskih ekip jeseniške občine.

Tekmovanje je otvoril predsednik pokrovitelja, predsednik komisije za športno rekreacijo pri ZTKO Jesenice. Pozdravil je udeležence, vse so dobile tudi nageljne. Turnirja se je udeležilo devet ekip: TVD Partizan Zirovnica, TVD Partizan Jesenice, ekipa bolnice Jesenice, ekipa iz Kranjske gore, ekipi OS Tone Čufar in Prežihov Voranc z Jesenic, CSUI, Železarnje in ekipa Carinarnice Jesenice.

Ekipa so bile razvrščene v tri skupine s po tremi ekipami, ki so med seboj igrale dva niza. V finale so se uvrstile ekipe CSUI, OS Toifé Čufar in Železarnje. Večina tekem se je končala z rezultatom 1 : 1 in nizih, kar kaže na dokaj izenačeno igro. Tekme so bile zanimive, vsaka ekipa pa se je pošteno borila v okviru svojega znanja. Vse ekipe pa so zazele, da bi bilo takih tekem več.

V finalu je zmagala in osvojila pokal ekipa CSUI, drugo mesto je osvojila ekipa OS Tone Čufar Jesenice, tretje pa ekipa Železarnje.

Tekmovanje so vodili in dobro sodili tekme predstavniki ZTKO Jesenice Stranjan, Končnik in Kalan. Obljubili so, da bo turnir postal tradicionalen.

Turnir je uspel in dosegel svoj namen predvsem zaradi dobre volje udeležencev tekmovalcev, ki so s razumevanjem sprejele manjše pomanjkljivosti. Množičnost udeležbe pa obvezuje organizatorje, da to vrsto športne rekreacije razvijajo naprej.

Ivana Komic

TEKMOVANJE SODELAVCEV DS KO-FI V SMUČANJU

Osnovna organizacija sindikata DS KO-FI je 7. marca popoldne organizirala smučarsko tekmovalstvo v veleslalomu in tekih ter pohod na Srednji vrh za tiste, ki ne smučajo. Kljub slabemu vremenu je bila udeležba dobra. Proga, ki so jo postavili sodelavci, je bila odlično pripravljena, za merjenje časa pa sta poskrbela bivša sodelavca in smučarska delavca Pepi Zupan in Slavan Berlik. Na startu pa jima je pomagal Gorazd Blatnik. Po tekmovalstvu je bila razglasitev rezultatov, večerja in zabava, ki se je ob prijetni glasbi in razpoloženju zavlekla v noč.

Tekmovanje je potekalo samo v dveh kategorijah, in sicer v ženski in moški konkurenci, saj smo nagrade pripravili za vse tekmovalce. Kot posebna disciplina pa je bilo tekmovalstvo z eno smučko.

REZULTATI VELESALOM:

ŽENSKA: 1. Tea Turšič, 2. Saša Koflar, 3. Ana Kavčič, 4. Nuša Bundalo, 5. Branka Kelbl, 6. Saša Čučuk, 7. Simona Biček, 8. Karmen Unetič, 9. Draga Guzej, 10. Vida Jelovčan in 11. Zdenka Smid.

MOŠKI: 1. Tomaž Ramuš, 2. Gorazd Blatnik, 3. Srečo Tomatič, 4. Miha Benet, 5. Jože Rožič, 6. Florjan Velikajna, 7. Branko Šifrer, 8. Boris Pesjak (z eno smučko), 9. Jože Dovžan, 10. Milan Vovk, 11. Jože Komic, 12. Janez Vilman, 13. Franc Kežar, 14. Emil Kristan, 15. Mirko Bogataj.

TEKI:

Moški do 35 let: Mirko Bogataj
Moški nad 35 let: Jože Dovžan.

VELESALOM Z ENO SMUČKO

1. Boris Pesjak, 2. Tomaž Ramuš, Gorazd Blatnik pa je odstopil.
Nagrade so preko komercialnega sektorja prispevale naslednje DO: IUJ Ljubljana (Usnjeplast Ljubljana), Kemo Ljubljana, Poligalant Volčja Draga, Zaria Jesenice, Knjigovoznica Radovljica. Za nagrade se najlepše zahvaljujemo.

IO OZS KO-FI

ZDENKA TORKAR-TAHIR

4

Razvoj delavskega naselja v Podmežakli

Konec leta 1905 je jeseniško delavstvo začelo izdajati svoj list »Naša moč«, kamor pišejo:

»Nas delavci je v tovarni okoli 70... Pripoznamo, da nam je štrajk nekoliko izboljšal položaj, ... ne klofotamo nas več, pač pa dobe še mladi fantje veliko zausnic... Tiste, ki niso v milosti pri vsemogočnem gospodu mojstru, dobe le tretjino od meзде, ki so jo zaslužili. Imamo tudi svojega predelavca. Pravimo mu janičar. V največji milosti so pri njem take delavke, ki mu prinese alkohola... dobe boljše delo, ostalim pa daje razne lepe psovke. A kadar primanjkuje dela, marš, iti moraš na dopust... V strokovnem društvu smo skoraj vse.«

»Pri nas je delo težko in zraven huda vročina, plača pa še pod 2 kroni (na dan) če ni ravno rokodelce. Poštenega stanovanja ne dobiš pod 10 K mesečne najemnine... Vsa boljša zunanja dela imajo priseljenci. Pošten domači delavec se pa valja po blatu.«

»Ko so nekatere starejše delavke na akord boljše zaslužile, so začeli govoriti, češ da ne gre, da zaslužijo ženske toliko kakor moški, da ne potrebujejo toliko, ker pojedjo le nekoliko kave s kruhom ali z žganci in ker ne pijejo alkohola. Same si lahko tudi perejo in snažijo... Stari delavci dobe po 2 K na dan, mladi, ki jih moramo še učiti pa le 10 ali 15 kron na mesec. Tako je na Savi!«

Slovenec ob priliki požara leta 1906 piše:

»Največji siromaki so pač žena in otroci ponesrečenega v tovarni, ker ne dobijo več kot 12 K mesečne pokojnine vsi skupaj.«

Da bi si lahko predstavljali realno vrednost meзде v tem obdobju naj navedem, da so leta 1907 prodajali 7 kosov žemelj po 20 vinarjev, za 1 jajce pa je bilo potrebno odšteti 10 vinarjev. (100 vinarjev = 1 krona).

Če se spet ozremo na politično organiziranost jeseniškega delavstva, moramo navesti, da so bile že leta 1904 med Slovenci na Jesenicah tri politične stranke; katoliška narodna in dve liberalni, ki sta se pozneje izoblikovali v socialistično stranko SMRJ (Savez metalnih radnika Jugoslavije, ki je leta 1916 štel 500 članov) in v KP (ki je tik pred Obznanom in zakonom o zaščiti države štela že 900 članov) z mestom delovanja in zbiranja v delavskem domu Svobode pri Jelenju. Katoliška narodna stranka pa se je pozneje oblikovala v klerikalno desnico s sedežem v Krekovem domu (današnji Titov dom). Nemci in elita slovenskega izobraženstva in delavstva pa so se zbirali v Sokolskem domu (prostor današnjega TVD Partizana).

Klerikalci in liberalci so se pripravili, kateri so bolj zavedni Slovenci, vladala pa je savska nemška stranka (leta 1905 je bilo od 24 društev na Jesenicah, Savi in Hrušici kar polovico nemških). 1904. leta je bil ustanovljen jeseniški Sokol (liberalno telovadno društvo), nekaj tednov pozneje pa so klerikalni nasprotniki ustanovili Orla, ki se je z Jesenic razširil po vsej Sloveniji. Socialni demokratje in Sokoli so imeli skupno zbirališče v gostilni »Pri Jelenju« (»rdeča gostilna«), kjer so jeseniški socialisti leta 1909 ustanovili tudi svojo konsumno zadrugo in prvič organizirali praznovanje delavskega praznika.

Rast delavske zavesti se je pokazala tudi na volitvah v avstrijski državni zbor leta 1911, kjer je socialistični kandidat v jeseniškem volilnem okraju prejel že 1510 glasov.

1912 leta je bila na Jesenicah ustanovljena podružnica Vzemnostni, ki jo je ljubljanska centrala razpustila v letu 1918. A še istega leta so jeseniški naprednjaki oblikovali še trdnjše delavsko izobraževalno organizacijo — podružnico Svobode, ki je delovala do 1939 leta.

Po letih razcveta je nastopila gospodarska kriza, zaradi katere je bilo do 1912 leta odpuščenih 600 delavcev. Mnogim je bilo dovoljeno delati le po tri ali štiri dni na teden. Le v boljših primerih so zaslužili od 80 do 90 K na mesec. Martinarji, ki so delali na akord in garali ob nedeljah tudi po 18 ur, so dosegli 120 K mesečnega zaslužka. Številne delavske družine so se podale na dom svojih staršev (na kmete), da bi si zagotovile golo preživetje. Zaradi slabega zaslužka in pomanjkanja dela je veliko tovarniških delavcev odšlo v Ameriko. Krizno je bilo tudi leto 1914, ko je KID ob razcvetu škedenjske železarnje pri Trstu odpustila mnogo delavcev in so se širile govorice, da bodo obratovanje na Jesenicah ustavili.

Ob izbruhu 1. svetovne vojne so avstrijske oblasti izgnale vse prebivalstvo brez avstrijskega državljanstva. V orožarno spremenjena železarna je z bodečo žico in bajoneti zalagala cesarjevo in kraljevo armado. Može — vojake so v tovarni zamenjale ženske. Leta 1915 so Jesenice z odprtjem soške fronte prešle v vojno cono.

Vojaska komanda je podaljšala delovni čas in ukinila nedeljski in praznični počitek. Leta 1916 je delavstvo ob naraščajoči draginji zahtevalo 50 % zvišanje meзде, a brez uspeha. Istega leta so uvedli nakaznice za kruh, sladkor, meso, čaj, obleko, obutev, premog, drva, mast, petrolej, itd. A še na te nakaznice niso vselej dajali navedenih količin blaga. Buržoazija si je priskrbovala živila po spekulacijskih cenah, delavci so pa stradali. Da bi si olajšali svoj položaj, so z nahrbtniki hodili prosjačiti na kmete ali pa so kmetom pomagali pri delu in tako dobili nekaj hrane. Ker so to samopreskrbo podjetniki strogo prepovedali, je delavstvo poslalo od svojih zaupnikov podpisano resolucijo na deželno vlado in v njej zahtevalo zadostna in zdrava živila ter odpravo prepovedi samopreskrbe.

Po zmagi oktobrske revolucije se je število socialistov med delavci na Jesenicah povečalo in zaobsegalo že sedem osmin delavstva. Maja 1919 leta je prišlo do razkola JSDS na levo in desnico. Da je levica imela večino, se je pokazalo tudi v moči strokovne kovinarske organizacije (»rdečega« sindikata), ki je istega leta priborila jeseniškemu delavstvu 8-urni delavnik.

Nadaljevanje

DEL ELEKT. NAPEL.	PEVEC TENORJA	IGRAJKA GARDNER
-------------------------	------------------	--------------------

KEGLJANJE NA LEDU

VELIK USPEH KEGLJAČEV NA 36. EVROPSKEM PRVENSTVU V LINZU

V četrtek, 6. marca zgodaj zjutraj, so z Jesenic odpotovali kegljači na ledu, ki so zastopali Jugoslavijo na 36. evropskem prvenstvu v kegljanju na ledu v Linzu v Avstriji.

Odpotovalo je 15 kegljačev, predsednik Keglske zveze na ledu Mirko Ramuš, predsednik Keglskega kluba na ledu Jesenice Jože Ajdišek in vodja mladinske ekipe Alojz Babnik.

Prvenstva so se udeležili tekmovalci iz desetih držav, in sicer: Avstrije, Zahodne Nemčije, Italije, Švice, Jugoslavije, Luksemburga, Belgije, Nizozemske, Švedske in Madžarske. Prvič so poleg članov nastopali še mladinci in članice. Po pravilih IFF je vsaka država lahko nastopala z dvema članskima, tremi mladinskimi in tremi ženskimi ekipami ter s petimi tekmovalci v bližnjem in zbijanju.

Za Jugoslavijo so v bližnjem in zbijanju nastopili naslednji tekmovalci: Lado Sodja, Franci Kralj, Ivan Malek, Simon Bedene in Rudi Šapek. Prvo jugoslovansko ekipo so sestavljali: Lado Sodja, Franci Kralj, Milan Radonić, Ante Bazo in Rudi Šapek, drugo pa Alojz Babnik, Simon Bedene, Sandi Lužnik, Valentin Jeklar in Ivan Malek. Mladinci so nastopili v naslednji postavi: Radenko Malinović, Jani Mohorić, Miladin Šakić, Rudi Šapek in Željko Ristić.

Že v četrtek je bil prvi tekmovalni dan. Ob 13. uri se je pričelo tekmovalje v bližnjem in zbijanju posamezno in moštveno. Naši tekmovalci so prispeli v Linz tik pred začetkom tekmovalja. Zaradi okvare avtobusa so uradni trening zamudili in takoj, ko so stopili iz avtobusa, so morali na tekmovalje.

Tekmovalje v bližnjem in zbijanju je bilo po novih pravilih, tako so morali tekmovalci nastopiti dvakrat v istem popoldnevu. V prvem krogu so bili naši tekmovalci po rezultatih tik pred vzhodom: 7. mesto Šapek, 8. Kralj in 15. Sodja. V drugem krogu pa so bili rezultati vseh slabši, razen Maleka, ki je dosegel celo najboljši rezultat drugega kroga. Tako je Malek v končni razvrstitvi dosegel 7. mesto, Šapek 18. in Sodja 20. mesto. Evropski prvak je postal tekmovalac iz Zahodne Nemčije. V ekipnem seštevku treh najboljših posameznikov iz vsake države je Jugoslavija v postavi Malek, Šapek in Sodja dosegla tretje mesto. Zlato so osvojili Zahodni Nemci, srebro pa Avstrijci.

Drugi tekmovalni dan so nastopila moštva. Reprezentance so bile razdeljene v dve skupini. V skupini A so bila prva moštva, v skupini B pa druga moštva posameznih držav. Po dve moštvi iz vsake skupine sta se uvrstili v finale. Takoj v prvem kolu so se naši srečali z Avstrijci. Z izredno igro so jih premagali in dali slutiti, da bodo bili boj za sam vrh. V četrtem kolu so se srečali z Zahodno Nemčijo. Naši in Nemci so bili edini še neporaženi. Dvoboj je bil v središču pozornosti. Naši so igrali odlično. Imeli so priliko, da kot edini na tem evropskem prvenstvu premagajo Nemce. Vendar jim ni uspelo. Tako je Jugoslavija 1 po prvem krogu zasedla drugo mesto. V nadaljeva-

Ekipa kegljačev, ki je na evropskem prvenstvu osvojila 3. mesto

nju se jim je izmuznila uvrstitev v veliki finale. Zasedli so 3. mesto in se takoj pomerili za 5. mesto z Italijo 2, ki je v skupini B zasedla 3. mesto. V obeh igrah so morali Italijani prenesti prepričljiv poraz. Tako je Jugoslavija 1 osvojila 5. mesto, kar je ena najboljših uvrstitev na evropskih prvenstvih v zadnjih nekaj letih. Jugoslavija 2 pa je osvojila 11. mesto, kar je tudi zelo dobra uvrstitev. Tega dne so bili tekmovalci na ledu 13 ur, od 7. do 20. ure. O tem naj razmislijo tisti pri nas, ki pravijo, da je kegljanje na ledu rekreacijski šport.

V soboto popoldne so tekmovali mladinci v bližnjem in zbijanju. To je bil prvi nastop naših mladincev na evropskem prvenstvu. Po starosti so bili najmlajša ekipa in brez izkušenj, zato nismo pričakovali kakšnih vidnih uvrstitev. Posamezniki so osvojili naslednja mesta: 18. Radenko Malinović, 22. Miladin Šakić, 23. Rudi Šapek ml., 24. Jani Mohorić, 25. Željko Ristić.

Popoldan se je začel moštveni finale. Nastopili so Nemčija 1 in 2 in Avstrija 1 in 2. Po dveh kolicah sta izpadli obe avstrijski moštvi. V boju za zlato odličje sta se pomerili Zahodna Nemčija 1 in 2. Zmagalo je prvo moštvo in tako osvojilo naslov moštvenega prvaka Evrope.

Kot zanimivost naj omenim veliko zanimanje pri gledalcih. Finale si je ogledalo preko 3000 gledalcev. Kdor lahko spremlja drugi avstrijski televizijski program, se je lahko v nedeljo popoldan prepričal, da je trditev točna. Tudi v vseh tekmovalnih dneh je bilo več kot tisoč gledalcev.

V nedeljo je bil zadnji tekmovalni dan. Nastopili so mladinci v moštvenem tekmovalju. Tudi tokrat nismo pričakovali

kaj posebnega od našega mladega moštva. Omenim naj, da sta bila najmlajša tekmovalca na evropskem prvenstvu Željko in Rudi, ki še nista dopolnila 12 let. Mladinci so nas razveselili, saj so premagali Italijo 2 in igrali s Švico neodločeno.

Pozno ponoči so se vrnil domov — zelo utrujeni od napornega tekmovalja. A že naslednje jutro so bili kegljači na svojih delovnih mestih oziroma pri pouku v šolah. Bili so zadovoljni, saj so Jugoslaviji prinesli kolajno in tako potrdili velik ugled, ki ga imajo v Evropi.

Marjan Gašperin je bil uspešen v Planici (foto S. Miklavc)

DVE ZMAGI KOŠARKARIC JESENIC

KK JESENICE : KK POMURJE 66:59 (38:25)

Jesenice: telovadnica CSUI, gledalcev 100, sodnika Đorđević in Jeršan (Lj).

Jesenice: Rozman 1 (2:1), Deretič, Šmitran, Felc 22 (6:2), Bartelj, Lah, Stražišar 20, Krznarić 9 (1:1), Ulčar 10 (5:2), Smolej 4, Berus.

Po porazu z Ilirijo v Ljubljani so jeseniške košarkarice z drugačno igro v napadu odigrale eno boljših tekem v tem prvenstvu z ekipo Pomurja.

Začetek tekme je bil v stilu Cibone, dve trojki Stražišarjeve, nekaj »banan« Ulčarjeve, in rezultat je bil 10:0, pa tudi nadaljevanje ni bilo nič slabše.

V 18. minuti je bila razlika 20 košev, rezultat pa 34:14. V teh minutah so gostje spoznale, da so obsojene na visok poraz, zato so v obrambi zaigrale presing, kar jim je prineslo uspeh. Jeseničankam se je v teh minutah poznalo, da so zaradi časovnih omejitev slabše trenirale. Igralke Pomurja so vztrajno zmanjševale razliko in v 30. minuti je bil rezultat le še 49:47 za domačo ekipo. K tem kriznim trenutkom sta dosti prispevala tudi sodnika s svojimi presenetljivimi odločitvami. Nato so se jeseniške igralki zopet zbrale, v obrambi zaustavile najboljše igralki gostij,

v napadu pa z organizirano igro kaznovala vsako napako obrambe gostujočih igralk. In z Jesenic je odšla poražena tudi druga ekipa, ki je do sled kandidirala za prvaka.

KK SALONIT : KK JESENICE 46:89 (25:46)

Nova Gorica, sodnika Đorđević in Narobe (Lj).

Jesenice: Deretič 8, Šmitran 19 (7:5), Felc 24 (2:2), Bartelj 1 (2:1), Lah 2, Stražišar 2, Krznarić 14 (5:4), Berus 2, Ulčar 4 (1:0), Smolej 3 (2:1), Zrnič 10 (4:2).

Članice KK Jesenice so se iz Nove Gorice vrtnile z zasluženim visoko zmago. Ekipa Salonita je tekmo začela z izredno grobo obrambo, ki pa je bila proti razigranim igralkam Jesenic neuspešna. Kljub očitni razliki v kvaliteti so vseskozi igralki zavzeto in odgovorno, za igro pa zaslužijo vse igralki pohvalo.

Jeseniške košarkarice so na zadnjih tekmah potrdile, da se oblikujejo v dobro ekipo. Najpomembnejše zanje je, da odpravijo nihanja in pomanjkljivosti v igri. Njihove sposobnosti naj bi potrdila tekma v soboto z ekipo Slovana, ki je za jeseniške članice prav tako neugoden nasprotnik kot ekipa Ilirije. Tekma bo ob 19.30 v telovadnici CSUI.

T

SMUČARSKI SKOKI

ALPSKI MLADINSKI POKAL V PLANICI

V soboto in nedeljo je bilo v Planici letošnje finalno tekmovalje alpskega pokala v nordijski kombinaciji za mladince. Ker je pri nas ta klasična športna zvrst zamrla, Jugoslavija ni imela svojih tekmovalcev. Med mlajšimi mladinci so imeli največ uspeha Francozi, med starejšimi mladinci pa Zahodni Nemci.

Bolj zanimivi za nas so bili boji za odličja v skokih mladincev do 18 let. Med 68 nastopajočimi sta požela prepričljivo dvojno zmago Jugoslovana Janez Debeljak in Matjaž Zupan, tretji pa je bil Šuster iz ZRN. Slednji je tudi zmagal v končni razvrstitvi alpskega pokala, saj naši najboljši mladinci niso sodelovali na vseh tekmah.

V jugoslovanski ekipi sta nastopila tudi oba pionirja Zirovnice—Jesenice, ki sta se v tako splošni konkurenci odlično znašla. Posebej je presenetil Gašperin, ki je zasedel sedemnajsto mesto, pa tudi Petek, ki je bil devetindvajseti. Ker je ta tekma štela tudi za pokal Cockte starejših mladincev, sta oba prislužila še zadnje točke. Tako sta za svoj klub zbrala rekordnih 320 točk in po neuradni oceni ekipno peto mesto v skupnem seštevku. Zaradi izrednih rezultatov bosta nastopila na finalu svetovnega pokala, ki bo to soboto in nedeljo v Planici, seveda kot najmlajša skalca.

Alpski pokal je pripravila Občinska zveza smučarskih organizacij Jesenice s pomočjo delavcev Smučarskega društva Rateče in TVD Partizan iz Zirovnice. Organizacija je bila, to lahko zapišemo, vzorna, motilo je le to, da razen naključnih turistov skoraj ni bilo gledalcev. Vzrok je vsekakor izredno slaba obveščnost (plakati, tisk, radio, TV).

PIONIRJI V PREDMEJI, CICIBANI V KRANJU

V Predmeji na Primorskem je bila v nedeljo zadnja tekma pokala Cockte za mlajše pionirje. Med 55 tekmovalci je zmagal Frasn, Elektrotehna Ilirija, nastopila pa je tudi pet Zirovničanov, ki so se takole uvrstili: 12. Košnik, 13. Török, 18. M. Kaltenekar, 39. Tomažević, 50. Ravnik. Pionirji do 9 let starosti so se pomerili na Gorenji Savi v Kranju za zaključni tekmi sezone. Med nekaj manj kot tridesetimi nastopajočimi sta bila tudi dva Zirovničana. Odličjen je bil Kokalj, ki se je za zmagovalcem Radljem iz Ljubljane uvrstil na drugo mesto, Pravdič pa je bil enajsti.

-A-

Večer s športniki Železarne

Komisija za športno rekreacijo pri IO konferenci osnovnih organizacij sindikata Železarne se je letos odločila za drugačen način razglasitve rezultatov in najboljših športnikov. Organizirala je večer s športniki Železarne, ki je bil v petek, 14. marca, v gledališču Tone Čufar.

V pozdravnem govoru je predsednik IO konferenci OIO sindikata Železarne Zvonko Miklič dejal, da z zadovoljstvom že vrsto let pri železarjih opažamo, da se je med dom in službo »vrnila« tudi rekreacija. Vse več je naših sodelavcev, ki se udeležujejo različnih rekreativnih srečanj, planinskih pohodov...

REZULTATI:

KEGLJANJE NA LEDU
Ženske: 1. Antonija Klinar, Kom. finance, 2. Marija Junež, ETN; 3. Pika Ferk, Kom. finance.

Moški: 1. Janez Koren, Družb. prehrana, 2. Janez Pogačar Plavž, 3. Anton Miklič KSI.

Aktivni tekmovalci: 1. Borut Berčič, Energetika, 2. Rudi Šapek, Vzdrževanje, 3. Vladimir Sodja, Remontne delavnice.

KEGLJANJE NA ASFALTU
Ženske: 1. Ana Čerin, Elektrode, 2. Vojka Mihelič, KSI, 2. Nuša Bundalo, Kom. finance.

Moški: 1. Anton Horvat, Vzdrževanje, 2. Milan Marković, Transport, 3. Tomaž Komel, Vzdrževanje.

Aktivni tekmovalci: 1. Stanko Vahčić, Željalna, 2. Bogdan Langus, Družb. prehrana, 3. Vojko Mikolič, Valj. bl. štel.

STRELJANJE Z ZRACNO PUŠKO
Ženske: 1. Sonja Frelj, Remontne delavnice, 2. Marija Junež, ETN, 3. Vanda Eniko, Remontne del.

Moški: 1. Mitja Košir, ETN, 2. Franc Bizjak, ETN, 3. Marjan Lužnik, Remontne del.

Aktivni tekmovalci: 1. Janez Otrin, Transport, 2. Peter Basara, Žičarna, 3. Bojan Brglez, Vzdrževanje.

PREHODNI POKAL — LETNI DEL — MOŠKI

1. Vzdrževanje, 2. ETN, 3. Strojne delavnice.

PREHODNI POKAL — ZIMSKI DEL — MOŠKI

1. ETN, 2. Vzdrževanje, 3. Strojne delavnice.

PREHODNI POKAL — SKUPNI DEL — MOŠKI

1. Vzdrževanje, 2. ETN, 3. Strojne delavnice.

PREHODNI POKAL — SKUPNI DEL — ŽENSKE

1. ETN, 2. Kom. finance, 3. KSI.

PREHODNI POKAL ZA MNOŽIČNOST

1. Livarna, 2. ETN, 3. Strojne delavnice.

POSAMEZNIKI V MNOŽIČNI UDELEŽBI — MOŠKI

1. Vladimir Repe, Strojne del., 2.351 točk, 2. Franc Hrovat, Livarna, 2.175 točk,

3. Janez Babič, ETN, 2.110 točk, 4. Igor Logar, ETN, 1.944 točk, 5. Branko Lendero, Vratni podboji, 1.936 točk, 6. Anton Miklič, KSI, 1.933 točk, 7. Ivan Suštaršič,

Vzdrževanje, 1.879 točk, 8. Miloš Ferk,

ETN, 1.835 točk, 9. Jože Šebjanič, Strojne del., 1.833 točk, 10. Miloš Kern, Transport, 1.743 točk.

POSAMEZNIKI V MNOŽIČNI UDELEŽBI — ŽENSKE

1. Marijka Koblar, ETN, 423 točk, 2. Pika Ferk, Kom. finance, 382 točk, 3. Milena Lužnik, ETN, 300 točk, 4. Marija Junež, ETN, 252 točk, 5. Marjana Svetina,

Kom. finance, 241 točk, 6. Mahnič Andreja, ETN, 241 točk, 7. Ana Čerin, Elektrode,

225 točk, 8. Černe Sonja, Kom. finance, 215 točk, 9. Tina Bernard, ETN, 212 točk,

10. Vojka Mihelič, KSI, 201 točka.

DESET NAJUSPEŠNEJŠIH REFERENTOV V TOZD IN DS ŽELEZARNE

1. Miloš Ferk, ETN, 2. Andrej Berce, Strojne delavnice, 3. Marjan Trontelj,

Vzdrževanje, 4. Milan Lavtižar, Livarna,

5. Miloš Kern, Transport, 6. Hamdija Alagić, Žičarna, 7. Lilijana Markež, KSI, 8. Doki Drago, Jeklarina, 9. Franci Težaj, Remontne delavnice, 10. Nedim Omanović, Hladna valjarna Jesenice.

NAJBOLJŠI TOZD IN DS V LETNEM DELU TEKMOVANJA

Moški: 1. Vzdrževanje, 2. ETN, 3. Strojne delavnice.

NAJBOLJŠI TOZD IN DS V ZIMSKEM DELU TEKMOVANJA

Moški: 1. ETN, 2. Vzdrževanje, 3. Strojne delavnice.

VRSTNI RED NAJBOLJŠIH TOZD IN DS SKUPNO

Ženske: 1. ETN, 2. Kom. finance, 3. KSI.

NAJBOLJŠE TOZD IN DS SKUPNO

Moški: 1. Vzdrževanje, 2. ETN, 3. Strojne delavnice.

NAJBOLJŠA UDELEŽBA:

1. Livarna, 2. ETN, 3. Strojne delavnice.

Za uspešno sodelovanje na področju športne rekreacije v Železarni so podelili priznanja Lokalni radijski postaji Triglav, Športnemu društvu Jesenice in uredništvu glasila Železar.

Po razglasitvi rezultatov so v programu sodelovali: Pihalni orkester jeseniških železarjev, Oktet DPD Svoboda France Prešeren Zirovnica-Brezica in člana Gledališča Tone Čufar Jesenice. Po končani prireditvi smo slišali, da je bil športnikom tak način razglasitve rezultatov všeč, a so se mnogi spraševali zakaj ni bilo vabljenih iz same Železarne in občinskih družbenopolitičnih organizacij.

